

**Ōrigenus Tōn Eis Tas Theias Graphas Exēgētikōn Hapanta
Ta Hellēnisti Heuriskomena**

Origenes

Coloniæ, 1685

In Iohannem.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-79869](https://nbn-resolving.de/urn:nbn:de:hbz:466:1-79869)

phanius. Vel intellige Chiliaetas, sive Chilonietas qui ortum à Papia S. Johannis discipulo traxerunt. Hi sanctos post resurrectionem cum Christo mille annis regnaturos, & corporeis voluptatibus fruitorum credebant, hoc Johannis deceptiloco qui habetur Apocal. 20. 4, 5, 6. Vide Philastrium Har. 59. Origenes quidem pari futuros impios cum sanctis conditione censuit, postquam diuturnis poenis fuerint exerciti, & Gentium plenitudo advenerit; sed neque certum tempus praefixit ullum, neque corporeas illas post hanc vitam delicias agnoscit; ideoque inter Chiliaetas immerito à nonnullis refertur.

ειωσιας ήμας καὶ τοις ξενοις) C. H. ξενοις

R. ξενοις.

P. 499.

καὶ εἰς τὰς ἁγιομέριας ὅτι μέσα σωμάτων, &c.) Hilarius Can. 22. in Matth. Hieronymus.

IN IOHANNEM.

οἱ ιδόντες τὸ πολλὰ τὸ ἔλαφον ξελάθοντες) Male Perionius hujus libri Interpres: Plurimi quidem qui vitam in otio degunt: melius Ambrosius Ferrarius: Complures majori ex parte in vita uenda occupati: hoc est, ad mortalibus hujus vita negotia attenti, εὐπεπλησσον τοῖς τοις φραγματείας, ut loquitur Apostolus 2. Tim. 2. 4. εἰς non vitam solum significat, sed ea etiam quibus vita toleratur.

καὶ ἐν βραχέστη τῷ θεραπευτικῷ τεῦ θεῦ φέροντες) Perionius vertit: divinumque cultum ex quo tempore teneant, incepit: optime Ferrarius: & paucis cultores Dei inuitant; hoc est, pauca ad alendos Dei ministros conferunt: ex iis enim quae Deo populus offerebat, alebantur Levitæ.

ἀφ' ἧς ήμεῖς λαβόντες φαμέν) Fugit captum Ferrarij, & Peronij vocis hujus, λαβόντες, significatio. Verte; inde arrepta occasione dicimus: λαμβάνειν hoc loco est, ἀφορισθεισαί.

Κάρ. Unde, λαβει, ἀφορισ. Hesych. ἀπαρχὴν ἐν φρέσιον εἰς, &c.) Nimurum postquam Antiochia rediit, quo à Mammæ Alexandri Severi matre fuerat accersitus. Tunc enim Commentarii illustrare Scripturam exorsus est. Id vero munus Achæaco itinere intermissum, resumit Alexandriam denuo reversus: ut fuis in Origenianis ostendimus.

καὶ οἱ ήμεῖς εἰδότες εἰς Κατά τοις, &c.) Quæ φρεσιμάτα Origenis, & LXX. Interpretes appellant, dicuntur Ebræis ηγενε, eaque frugibus integris, necdum elaboratis Deo offerenda excipiebantur, neque magna copia, neque certa. Offerebantur autem festo primitiarum tempore, φρέσιον

πάντων παρτῶν, juxta preceptum Exod. 23. 16, 19. Eorum vero offerendorum ritus traditur Levit. 2. 14. At ἀπαρχαὶ Judæis sunt τομῶν, quæ ex universis frugibus jam elaboratis sepositæ, Sacerdotibus tradebantur ea copia; quæ amplior esset sexagesima parte, minor quadragesima. Ut ex omnibus sicut frugibus excernerentur Therumoth, fruges universas jam ante collectas esse oportuit, quod contingebat in festo Pentecostes, ut est Levit. 23. 15. Num. 28. 26. Deuter. 16. 9, 10. Sunt qui primitias novorum fructuum oblatas volunt mente Tisri, festo Scenopegia. Nam tum universos fructus fuisse collectos intelligitur ex Exod. 23. 16, & Levit. 23. 39. Atqui de fructibus quoque dabuntur Therumoth: Num. 18. 13. Deuter. 18. 4. & 26. 2. Igitur data illæ sunt post collectionem fructuum, hoc est mente Tisri, in festo Tabernaculorum. Atque hanc primitiarum oblationem videtur resipexisse Origenes, cum ait, μὴ τὸ πάρτας καρπὸν ἀπορτοῦ ἀπαρχαὶ, nam ante Scenopegiam universi fructus, uvæ puta, & oleæ, neutriquam potuerunt esse collectæ.

λεπτὸν οὐτοῦ οὐτοφῶν, εἰς αγετφ, &c.) Pessime hæc à Perionio accepta sunt, neque satis bene à Ferrario. Verte; Dicendum sane est eorum qui sapientes, & in Christo auxilium nauci sunt, & in his prædictis Epistolis, quod sidem mereantur, indigent testimonii quæ in Legalibus & Propheticis scriptis continentur, hanc esse mentem, ut sapientæ quidem plena, & credibilia, & vehementer sancta Apostolica esse dicant, sed ita neviquam consimilia: Hæc dicit Dominus omnipotens.

καὶ οὐτας τοξικαί) Ita C.R. & Ferrarius. Perionius tamen legit, τέτο, cui nos assentimur.

ἀλλα καὶ φρονησισα) Retinendum illud, καὶ, quod prætermisunt Ferrarius, & Perionius.

πασαδεὶς η καρπὸν, τὸ εὐαγγελιόν) Adnotavimus supra Pauli Epistolas Evangelij nomine affici.

μὴ καλέστε μιδόσκαλον ἐπὶ τοῦ τύρφης) Locus habetur Matth. 23. 8. ubi pro, πασαδεὶς, exemplaria quadam habent, μιδόσκαλοι. Hunc autem versum cum sequenti confudit Origenes.

μὴ τὸς ινιώς οὐδὲ ἀντίς δεξιάς) Origenes 2. 6. Tom. 11. in Matth. p. 223. & Homil. 7. in Luc. Debemus in hoc loco ne simplices & quique decipiuntur, ea que solent Heretici opponere confutare: instantam quippe nescio quis prorupit insinuā, ut afferret negatam fuisse Mariam à Salvatore, eo quod post nativitatem illius juncta fuerit Ioseph; & paulo post: Porro quod afferunt eam nupissime post partum, unde approbent non habent: hi enim filij quilo Ioseph dico bantur, non erant orti de Maria, neq; est illa Scriptura, qua ista commo- moret.

OBSERVATIONES ET NOTÆ.

moret. Addit adoram Genebrardus: *Helvidius post Origenem hanc heresim tenuit; quo nomine cum carpit exinius temporum nostrorum Theologus, quasi priorem hujus Hæresis assertorem Origenem, posteriorem Helvidium crediderit. Quod non ita est; id enim sibi voluit doctus Genebrardus, post Origenis aetatem exortum Helvidium, qui hoc dogma propugnavit. In eo certe errore fuisse Tertullianus creditur, cumque duobus locis prodisse, libro De monogamia, cap. 8. & lib. De carne Christi, cap. 7. sed obscuræ, neque satis aperte. At clare cum alius professus est Apollinaris, teste Epiphanius, qui Antidicomarianitas eos appellat. Post Apollinarium eadem vñsaniam laborarunt Eunomius, Helvidius, Iovinianus, & Bonofus. Sed hanc Hæresim luculentiter adversus Helvidium opere contrivit Hieronymus.*

(*εὐαγγελίον οὐκ εἰπεν οὐδὲ προφήτην*) Ferrarius: *est Evangelium quamvis ex, &c. legebat, καὶ προφήτην*

(*εἰπεν γάρ εὐαγγελιστον, &c.*) Hæc afferisco illufranda esse sine causa creditit Perionius, nihil enim deest. Sic autem fuerant convertenda: *Quum enim unumquodque Evangelium sit coacervatio nuntiorum utilium ei qui fidem adjungit, neque præter germanum sententiam intellegit, & emolumenta adserat, iure merito latitiam patit. Vocem hanc, πανεπιστημονικηνque Ferrarius, neque Perionius asserunt: ea usus est Origen. in Matth: 19. & voce item, πανεπιστημονικην*

(*Ἐγένετο δὲ τὸ φιλοτελεῖον τοῦ Φερραρίου*) Turpiter hiscē dant Perionius, & Ferrarius. Redde: *qua quod utilia sunt, merito delectabilia sunt.*

(*εἰπεν οὐδὲ πανεπιστημονικην προτεινεῖν*) Deest, δρ.

(*καὶ τοῖς πεδιαιρετοῖς*) Ita legimus, secuti Regij Cod. apicis, & Ferrarij ac Perionij interpretationem.

(*καὶ μηδέποτε εἰπεν τὸ πλήρωμα*) Hæc ita emendavimus, vestigii hærentes Codicis Reg. qui habebat, *μη δινειν, & interpretacioni Ferrarij, & Perionij.*

(*καὶ αὐτοὶ πληρεπεῖσθαι προτεινεῖν*) Ferrar. propter adificatiōnem: legebat, *αὐτοδοξιαν.*

(*Φασκοτοι μηδὲ τοῖς σαρκοῖς, &c.*) Ferrarius legisse videtur: *μηδὲ εἰσετελεῖν.* Verit Perionius: *dicendo nihil esse carnibus propositum, nisi Iesum Christum. & hunc crucifixum, hoc facere debemus.*

(*κατηπτισμάτοις τῷ πανεύματι*) Ferrarius, elevati: legebat, *κατηπτέοις.*

(*καὶ δύνη ποτὲ ἐν ισχού*) Ita C.R. quem secutus est Perionius. Ferrarius autem videtur legisse, *ποτὲ τοσαντὸν, & recte quidem, mea sententia.*

(*καὶ τῷ ἀπὸ τῆς σωτῆρος ἀποβλέψει*) Videtur legisse Ferrarius: *καὶ τῷ τοσαντῷ τῆς σωτῆρος ἀποβλέψει.* At Codex

R. habet, *καὶ τῷ ἀπὸ τῷ, quod sicutus est Perionius.*

(*καὶ οὐκέ τοῦ τῷ τῷ ὅρθῳ*) C.R. *καὶ οὐκέ τοῦ τῷ ὅρθῳ.* Legere: *καὶ οὐκέ τοῦ τῷ τῷ ὅρθῳ.* Luc. 24.32.

(*τὸν περιεπιτελεῖν καὶ παρεπιτελεῖν, &c.*) Faver illud eorum conjectura, qui Rom. 10.15. *ώπατες πόδες exponunt, maturos, tempestivos; commodity fane senti, sed cui repugnat vox, ηντα Εσαι. 53.7. quæ, decoros, & speciosos, significat: repugnat & Syri, & Arabis, & Ionathanis exposito: repugnat & ipse Origenes infra, & libr. 8. in Epist. ad Rom. ubi ad pulchritudinem*

(*εἰσενόντων τὸν εἰπεντέλειον προφήτην οὐδέποτε*) Hic parum videt Ferrarius; plane autem cœcutit Perionius. Verte: *in eo interfacentium qui dixit, Ego sum via: cum recte eniā dicatur: οὐδέποτε εἰσενόντων, hic dixit: οὐδέποτε προφήτην οὐδέποτε, quia Christus est οὐδέποτε.* Origen. in Joh. 13.7. *οὐδέποτε τὸν εἰπεντέλειον εἰσενόντων τὸν εἰπεντέλειον οὐδέποτε, καὶ οὐδέποτε τὸν εἰπεντέλειον εἰσενόντων οὐδέποτε.*

(*μητέ τὸν πατέρα τῶν οὐλῶν θεῖν*) Ferrarius: *cum p. 11.*

Patre, perperam. Verte, secundum Patrem, post Patrem. Vnde locum hunc conciliare poteris cum illo altero Tomi octavi contra Celsum: *εἰσαὶ δὲ τινας οἱς εἰ πιστὸι πιστεύονται, Εἰ δεκομέναι σταύρων, σταύρων προστέντων θεωτεῖσι. Εἰ τὸν σωτῆρα τὸν θεῖν πάσι θεοῖς ἀλλιπετεῖται γε ημεῖς ποστεῖν, οἱ πεπιστεύματα τούτων εἰστοῦνται: εἰ πατέρα πέπειλας, μη μίσαν μη δέ.*

Supremum universorum Deum Filium non esse affirmat, sed Patrem: *Filium vero universorum quidem Deum esse, sed post Patrem. Quia quamvis male sonent, excusari tamen possunt, si omnia Filium à Patre accepisse meminerimus, ac proinde se esse universorum Deum Patri acceptum referre. Primo ergo & per se universum Deus est Pater, quia a se Deus est: Filius secundo & per alium est universum Deus, quia habet a Patre sic tanquam ab origine & principio ut sit Deus: est enim Deus de Deo, ut habet Symbolum. Sed hæc alibi.*

(*πάρεστι δὲ δομὴ τούτων, &c.*) Locum huic sanaveris, si legeris: *καὶ δοτὸν οὐλὴν συστέγασθαι τὸν περιεπιτελεῖν καὶ παρεπιτελεῖν, quemadmodum videtur legisse Perionius, cuius interpretationem Ferrarianæ hoc loco prætulerim. Sic enim se habet: Ex his ergo licet intelligere ea que de eo scripta sunt, & vix enumerari possant, probando Iesum bonorum esse multum. Adinim: atque ex his quæ agere enumerari possunt, & scripta sunt, collectur amē capere de iis quæ in ipsis quidem insunt.*

(*τὸν καρματων περιφρενων*) C.R. *περιφρενων.* R. 122.

(*τίνα γαρ τὰ δρα οὐφέ δι, &c.*) Hæc male reddita sunt à Ferrario. Rectius Perionius: *Qui enim montes sunt, in quibus ipse qui loquitur inesse fatetur?*

(*ιναγρα δὲ εὐαγγελιστον, &c.*) *εἰ δι ἀλλαγῆ,* M

pretermisit Ferrarius; quod tamen retinendum erat. Pro, θυναμέναι, habebat C.R. σωματικό. Aliam interpunctionem secutus est Perionius, qua nobis minime probatur.

P. 13. ὅτι πᾶς ὁ τὸν ἴνον φρεστής οὗτος, &c.) Legendum fortasse: ὁ θρυμματίζει τὸν ἴνον φρεστής: quemadmodum Ferrarii, & Perionii interpretatio, & ipsa sententia postulant.

P. 14. πλὴν ἡ ἀρχὴ τὸν ἐναγγελιῶν, &c.) Origenes lib. 2. contr. Cels. τις δὲ ἄτοπος, τὸ διεγένετο τὸν ἀντίτρον θεμάτων, οὐτίσι τὸν ἐναγγελιῶν, οὗτος νοοῖ, &c.

Ἐδειν θεαματικό μοι ἔπιστος, &c.) Hæc sunt ε̄ Basilidianorum, Valentinianorum, Cerdonianorum, Marcionistarum, aliorumque hujusmodi Hæreticorum Theologia. Quod supra sēp̄ nota vimus.

ἀλλὰ γάρ οὐ τὸν μετέπορος, &c.) Hic suam de pœnis Damnatorum sententiam non obfure declarat Origenes, de qua superius à nobis non semel actum est.

Φυστὸν ἐν τῷ θεοπατέρῳ δὲ τῷ ζεζεδατοιον) Vides Apocalypsim Johanni Apostolo tribui, contra Marcionistatum opinionem. Ita supra in Matth. 20.

P. 15. καὶ φυλακήν, καὶ βλάσφημαν) Perionius: & praefatio. Lege, φυλακή, quemadmodum habent universa Apocalypses exemplaria.

καὶ ἐν Εὐτῷ οὐδὲ μὴ αντερχονταναμένων, &c.) Aqua hic hæret Ferrario, & Perionio. ἐντερχόντες quid sit, notum; foleris ingenio & acutus: αντερχόντες, ε̄ contrario, bardus & stipes. Verte ergo: Cum hac autem jam satis dicta sint, atque inde similia ex Scripturis colligere possint quia minime stolidi sunt & rudes.

P. 16. ἐν τῷ λιγομένῳ θεοπατέρῳ, &c.) Vocem hanc, θεοπατέσσας, existimavit Ferrarius Scripturæ sacræ peculiarem esse; sed alicubi etiam apud Scriptores τοις ἐχωθεν repertis obseruatum est. Hic quoque suam Origenes de futura Damnatorum salute opinionem prodit. Porro quam hic in Dei cognitione, & contemplatione beatitudinem ponit, candem alias in Dei similitudinem collocat, nonnumquam & in eo sitam esse vult, unum cum Deo effici, quemadmodum demonstramus in Origenianis, ubi De pœnis & præmiis discrimus.

καὶ φροφήτης οὗτος, τὸν πατέρα) Ita legerunt Ferrarius & Perionius. C. R. habet, καὶ φροφήτης, οὗτον πατέρα.

βελτιστὸν δέ, οὐτούς τοὺς θεούς τοὺς, &c.) Alia proponit Origenes Hom. 1. in Genef. Cum enim ea que facturis erat Deus, ex spiritu constarent & corpore; ista de causa in principio & ante omnia cœlum dicitur factum, id est, omnis spiritus substantia, super quam velut in Thoro quodam, & sede Deus requiescit. Nec satis liquido tempus quo creati sunt Angeli cognoscere

se profiteret Procem. libr. de Principi. Est etiam illud, inquit, in Ecclesiastica predicatione esse Angelos Dei quosdam & virtutes bonasque ei ministrant ad salutem hominum consummandum: sed quando ipsi creati sunt, & quomodo sint, non satis manifesta distinguitur.

καὶ ἀνελασθεντικοῖς &c.) Hic operam suam Ferrarius abutitur. Probe Perionius: Scindumque est necessario, cum sancti vitam omnis materia corporisque expertem in beatitudine traducerent, num is qui Draco appellatur postea quam a vita pura excedit, dignus fuit qui ante omnia in materia & corpore ligaretur. Notandum hic porro Angelis corpus & materiam detrahi ab Origeni, quam iis in Matth. 22. circumposuit: sed hæc proponit, non asserit.

Ἄγαρ δὲ φυχὴ τοῦ ἀλλού εἰς σωματικό) Syderibus vi. P. 17. tam non uno loco tribuere Origenem, idemque olim multis suis persuasum est Pamphilo supra docuimus ad Origen. Comment. in Matth. 18. Vertit Ferrari. Eliae, sed nullo sensu.

παρὰ τοῖς ἀγνοῖς αὐτὸν θεωροῦντος) Marcionis.

καὶ πατέρα τοῦ μετέπορος) Corrupta hæc Cod. Reg. scriptura Perionio fraudi fuit, ut totum hunc locum pro more suo corrumperet. Lege, οὐδὲ, ita ut legit quoque Ferrarius.

δημιουρὸς δὲ οὗτος οὐδὲ μηδέποτε, &c.) Hic Origenem castigat Petavius lib. 1. de Trinit. cap. 4. n. 4. & lib. 6. cap. 3. n. 6.

τοῦ λόγου λαμπαρούντος) Aludit ad alteram λόγου P. 19. notationem, qua, ratio, significatur.

καὶ λεπτὸν οὗτον κτίνον, &c.) Locum integrum sic restituo: καὶ λεπτὸν οὗτον λεπτόν, οὐτονομάζοντος δὲ θεοῦ αὐτῷ οὐτερού. Καὶ τὸ οὐτερόν εἰς αὐτὸν οὐτερού, &c. Vide quia ad hunc locum notata sunt ab eruditissimo Petavio, lib. 1. de Trinit. cap. 4. n. 4. & lib. 6. cap. 3. n. 9.

αὐτὸν πάτερα ταῦτα θεωροῦντος) Ferrarius legerat παντούλας.

οὗτος δὲ πάτερ οὐτονομάζεται, &c.) Hæc quoque lib. 1. de Trinit. cap. 4. n. 4. confutat Petavius, quasi divina Verbi natura multiplices proprietates affingat Origenes; in quo sane magni Viri judicium non sequor; nam hac Christo, ut Deus simul & homo est, universa Origenes attribuit, & ut ad divinam Verbi naturam seorsum pertinere voluisse, verisimilius est hæc pro variis potius considerandi Verbi modis, quam pro divinæ ipsi naturæ insitis qualitatibus habenda credidisse.

αὐτοὶ οὐτερού διαματέντες πάτερα γένονται) Le. P. 20. gisse videtur Ferrarius: οὐτερού διαματέντες πάτερα γένονται.

καὶ πάτερ αὐτοῦ οὐτονομάζεται, &c.) Legebat

Ferrarius, ἐποιεῖ, sed parum hæc intellexit: φύειδοι τὰ τίσαντα. Verte: *qua tales actantes non fuissent, si in beatitate sancti incepissent, & perseverarent.*

ὅς δὲ φυγεῖ θαυματίζει τὸν πολλῶν Ferrarius: *Iam in quo me mirari dicam, multorum ruditudinem: postrem hanc vocem de suo videatur largitus, asterisco enim locum ad oram illufravit.*

P. 22. ὁ μὴ ταῦτα ἐν τῷ φόνῳ τοὺς ὑπὸ ἵνας ἴναγμα, ἔισθεν) Supple; ἀντὶ ταῦτα. Perperam ergo hæc intellexit Ferrarius; recte Perionius: *Iacob qui demine a benedictione, qua in liberos usus est, ludam; supple; cum appellat.*

P. 23. οὐδὲ οὐτινὸν θεοῦ θεοῖς, &c.) Valentiniānos, Marcofios, & Colbarfios suggillat. Vide Irenaeū lib. 1. cap. 10. Epiphaniū Hær. 34. quæ est Marcofiorum, cap. 4. & Hilariū lib. 10. de Trinit. Quam impiorum Hæreticorum nefariam doctrinam post Origenis tempora renovavit Paulus Samotraciū. Philatriū Hær. 64. Hic vero Origenis locus iis adjungendus est quos collegit Pamphilus in A. pologia, ut eorum confutaret calumniam, qui perverso huic Valentini dogmati Origenem hæsisse jaētabant. Adhac autem ejus verba cum non satis attendisset præstansissimus ætatis nostræ Theologus, eadem in illo reprehendit, quæ in Valentiniānis ipse carpebat; quasi suam non illorum sententiam protulisset.

Ἐπειδὴν φύει θεοῖς, &c.) Legendum fortasse ὁπὲρ ἐπεινῶν φύει quod opponetur huic, οὐδὲ τούτον quod proxime sequitur: quod ipsum forfitan & ita emendandum, οὐδὲ τὸ Κέτον. ὁ δὲ ταῦτα θεούς τοῖς λογοῖς) Persuasum fuit Origeni Patris vīm ad res omnes creatas, Filij ad res rationis compotes, Spiritus sancti ad sanctos dūntaxat pertinere. Verbi ipsius ē lib. 1. οὐδὲ τούτον profert Iustiniānum in calce Epistola ē Menam. Quamobrem acriter à Theophilo castigatus est in Pachali 1. Nos vero id in Origenianis accute perpendimus.

P. 26. οὐδὲν αἰσθῆται οὐδὲ αἴσθεται) Hæc ex adolescentiā Academiam deponita sunt. Vid. Cicer. Academ. 4.

οὐδὲ οὐκ ἐπειδὲ ἐλαῦθινον τὸ διάθητὸν, &c.) ἐλαῦθινον quippe, & οὐδὲ ἐλαῦθινον opponuntur ἀντιφατικοῖς. ἐλαῦθινον autem & φεῦδος, ἐναρίσ. Eorum vero quæ ἀντιφατικοῖς opponuntur alterutrum verum est; quæ ἐναρίσ, non item.

οὐδὲ φύει τούτους γιγνομένους, &c.) Eacerat Valentiniānorū doctrinā, quī tres diversas hominū naturas fingeant.

οὐδὲ τὸν τὸν φύει, &c.) Vide Nos ad pag. 17. in Iohann.

τὸ διαπέρατον τῆς ἐπαίτειας) Male Ferrarius, *supervenientiam promissōnēs: vix tamen Latine reddere possit: illud enim est quo*

promissa habent, ut minime differri possint. οὐδὲν ἐπαίτειας.) Ita legebat Perionius.

Ferrarius vero: *ἐπαίτειας.*

οὐ προδίδουσαν ὅτι οὐκ, &c.) Hæc desiderantur in Ferrarij interpretatione, quæ ex Perionio ita supplebis: etiam addent, non sliberatur jam etiam participem esse filiorum Dei gloriae.

οὐδὲ μὴ Καρθεῖ τὰ τελιμανταπλα, &c.) Locum hunc in Reg. Codice luxatum ita fortasse fanaveris: τῷ ἀνθρώπῳ πατανεχαρίδι ὀλοστος, &c. τῷ φροντισταρι, quod sequitur fit ex ἀναμα, cuius & significationem retinet; sed tamen vox insolens est.

οὐδὲ φροντισταρι τῷ φροντισταρι, &c.) Locus hiulcus, & corruptus, cui absque meliori codice medicinam facere velle temerarium est.

τὰ ἀνηργανά τῷ ἀνθρώπῳ) Ferrarius: *hominum partes quæ principales vocamus. Perionius: ea quæ in hominibus principatum obtinent. Vertit: hominum mentes: ἡγεμονία enim quid sit nemo nescit.*

οὐδὲ φροντισταρι τῷ φροντισταρι, &c.) P. 28. Vel hæc aliter legit, vel male intellexit Ferrarius. Probe Perionius: *quodque vim habet efficiendi eos, qui per eam salutem adipiscuntur.*

τὰ διετίζεται, &c.) Valere hæc possunt aduersus Origeni intentari solitam criminationem, quod Patris cognitionem majorem esse cognitione Filii statuerit. Quam quoniam in Origenianis excutimus, plura non addam.

Εἰπεν δι τῷ πατρὶ οὐκέτειτι φύεις, &c.) Perionius P. 29. legebat, οὐδὲ nos correxisimus τῷ quo sententia continetur. C.R. habet οὐ,

οὐ δὲ τὸν πατρικὸν μακαρεότατα) Prætermisit Ferrarius, μακαρεότατα.

τὸν γέλων δι τὸν πάρχυσαν) Legisse videtur Perion. εν πόλεμον. Scribe, τιμων πάρχυσαν.

οὐδὲ μὴ Καρπέρην ἐξ τοῦ πατρὸς αἰδοντες) Postrema P. 30. hac à Peronio omisso sunt.

στρατιών οὐδὲ τὰς ἐν τῷ πατρὶ, &c.) Ita legit Perionius: at Ferrarius, στρατιώτας, quod rectum est.

προσθετοῖς εἰς εἰρηνεοῖς, &c.) Aliter notionem P. 31. istam vitis Christo aptat Origenes Homil. 17. in Genes. *Vitæ ergo Christus ex ea parte dicitur, que naturam suscepit humanam, ad quam Deus Verbum pullum suum alligat; id est populum suum conjungit & sociat ei conversationi quam ipse exigit in carne: ut imitatione ipsius pullus qui ad ipsam alligatus est, efficiatur cum illo & Filiis Dei, & coheres Christi.*

οὐ ποτιστατότερον τὸν πατέρα) Ferrarius reddit, ratio, Perionius, *Verbum, recte: malum tamen, Sermo.*

κατατυφῶσι τὰ κυεῖσι ἐκπινθύμα) Ita Cod. Reg.

at Ferrarius videtur legisse, εἰπειδη. Perionius antiquum hic obtinet, totumquocum misere deformat.

δινέοντος λέγεται. Marcionistas porro hic, eorumque gregales intellige.

μεταλλούσαντον τὸν πατέρα) Vide Johann.

14. 28. Ita Origenes infr. p. 56. in Johann.

έπει τοῖς αὐτοῖς καὶ ἐνθάδε εἰ πάντα σέβεται τὸν λόγον τοῦ Ιησοῦ

τοῦ Ιησοῦ τοῦ θεοῦ ἡγίετο, καὶ ἐπονεμότος καὶ

μετένθετο περὶ τὸν λόγον τοῦ Ιησοῦ ἀλλαγῆς

τοῦ λόγου, ἢ ὁ πατέρας; & Tom. 13. pag. 201. in Jo-

hann. τάχα δὲ καὶ πατέρα μὲν τὸν διάνοιαν ζωὴν

εἰς τὸν ὑπέρ τὸν ἀνθρώπους ζωὴν πατέρας. Καὶ τοῦτος δὲ

εἰς τὴν ζωὴν, ὃ δὲ μετένθετο τὸν λόγον μετένθετο τὴν ζωὴν.

Sed hæc alibi.

ἔπει τὸν καὶ οὐ, &c.) Lege, ἢ ὅπερ. Origenes

infrat Tom. 28. in Johann. 11. 49. 50.

καὶ συζητοῦ τῷ ὅπερ καθετεῖ, ἡ καθετεῖ θεῖ, ὅπερ

πάντες γενέσθε τούτου. Posteriorem quoque

hanc lectionem sequitur Ambrosius lib. 2.

De fide, ad Gratianum, cap. 4. Immerito

igitur Nestorianus loci hujus depravatio-

nem tribuit Grecus ille Scholastes, quem

laudat Beza, ut pote quæ jam longe ante

Nestorium extaret.

εἰσαὶ ὅπερ ἀποφασίσω; &c.) Et in his Observa-

tionibus, & in Origenianis quæstionem de

morte à Christo pro sideribus obita venti-

lavimus.

ἴπει δὲ παραλαμβάνει τὸν Σαταναῖ, &c.)

Sensus est: Κονιαμ autem accipit regnum

ἀπὸ Ρήγη, quem sibi prefecerant filii Ισραὴλ, cui-

que imperium Deo nequitum annuente tradi-

derant, neque Deo conciliaverant; & κονιαμ

bella Dominigerens, filio suo, populo nimisrum,

pacem comparat, &c.

εἰδὲ ἀπὸ ιπποτῶν, &c.) Verte: nisi fortasse,

quod flos sit perfectior flore, ipsaque florum

emissione, que deis dicitur qui fructus perfe-

ctos nonendum tulerunt, perfecti id quod supra

floreum Christi est, capiant.

ἰδὲ πάτερος αὐτὸς πεπιραμένος) Perionius:

qui autem ejus virga tentati & probati sunt:

ita & Ferrarius. Videntur legiſtis: οἱ δὲ πάτεροι

αὐτὸς πεπιραμένοι; malum ego: οἱ δὲ πάτεροι εἰσὶ

πεπιραμένοι.

τελευταῖον ἀριθμὸν τὸν λόγον, &c.) Male Ferrarius:

peſſime Perionius: extrema prima diſpu-

tatione. Verte: Denique antequam ad vocis,

λέγον, examen accedamus.

ἰσαὶ τὸν μὲν τὸν λόγον διοματικόν) Valentini-

anos intellige, qui Filiū per prolata-

nem genitum esse arbitrabantur.

διέτερη γραμμὴ τὸν λόγον, &c.) Ad verbum Pe-

rioniū: Itaque eum queri non extra eos qui

querunt, ab iis qui eum invenire conſtant,

nos docet Apſtolus.

ποτέ γε οὐ πατέρα τὸν λόγον, &c.) Hæc præ-

rita fuit à Ferrario, quem fecellit geminum

illud: οὐ κατέτοισον.

οὐ μὴν πολὺς) Pro, οὐ πολὺ, quod notandum.

ώντες γε εἰρηνικόν, ταῦτα δημόσια, &c.) A γε-

ſervavim, fit γενετική οὐσία, quod significatio-

nem activam postulat potius quam passi-

vam. Beeri vero est, ἡ τοῦ πατέρα, ἡ τοῦ πατέρα, πατέρα, ἀναλυτικός, quod sequitur, rectum est. Hesych. ἀναλυτικός καὶ ἀναλυτικός, quam Hesychii vocem immerito suspectam habet Stephanus.

εἰρηνικόν γε, μετωποῦς ταῦτα) Hæc procli-
via sunt, & Ferrarii tamen ac Perionii
captum fugerunt. Jeremias est θεον, ἡ,
πατέρα, extollit, & τον, quod Samarita per
ιδει, Eusebius per ιων, Theodoretus per
ια, Græci veteres per ιων eximinebant.
Notum illud Apollinis Clari apud Macro-
bium:

Macrobi.
Saturn.

φραγμός τῷ πάτερος ὑπάτοις θεοῖς μημείον ιων
τιθεται μὲν γε τὸ ἀπόσθιν, ὃ τε, &c.) Distinctio P. 46.

hæc nonnullorum convitia in Origenem
concitavit. Eam quidem Chrysostomus
dissimulato auctoris nomine explodit. At
tendit quomodo in sequentibus expli-
cata sit: Pater, inquit, quod ex se Deus sit,
hoc est, αὐτοῖς, οἱ θεοὶ appellatur: Filius,
quod sit Deus à Patre, Deus de Deo, ut
loquitur Nicenum Concilium, θεοὶ dicen-
dus est.

Chrysost.
Hom. 3. in
Iohann.

ἐν τοπίον γένεται, &c.) Sententia hæc est to-
tius hujus disputationis. Quemadmo-
dum à Patre qui est αὐτοῖς, οἱ θεοὶ, habet Filius ut
sit Deus, & ceteri qui Dij appellantur, quia
principium totius divinitatis Pater est: ita
à Filio qui est, ἐπονορατο, & fons totius ra-
tionis, habentij qui ratione utuntur ut sint
rationis participes. Igitur ut divinitatem
suam Filio communicat Pater; ita rationem
iis qui rationis participes sunt communica-
tum Filius. Pater principium est divinitatis
Filiij; Filius principium est rationis eorum,
rationis capaces sunt. Atque eo sensu
ut se habet Pater ad Filium, ita Filius ad ea
qua ratione pollut. Comparatio ergo hæc
est, atque ea imperfæta & in multis claudi-
cans. Pater autem quia principium est &
fons divinitatis totius, inde eum αὐτοῖς
διεπαπλανεῖται; reliqui autem θεοὶ τοῦ μετεγενέ-
τος θεοῦ γενένετο: Filius nimisrum, & qui Dij
dicuntur. At divinitatem à Patre non uno
modo recipiunt; Filius enim ita Deus est à
Patre, ut una eadem divinitate Pater &
Filius polleantur. reliqui autem Dij, diversa,
dispari, & inæquali divinitate prædicti sunt.
Ne quemqua nigitur moveat vox γενένετο:
quæ iis omnibus convenit qui ab alio ha-
bent ut sint, sive per generationem, sive per
processionem, sive per creationem; ut
paulo infra demontrabimus. Nonnunquā
vero simpliciter, exsistere, esse, significat. At
que hæc quidem posterior notatio huic ipsi
loco videtur tribuenda. His ita explicatis,
facile viri cujusdam eruditissimi refellun-
tur criminationes, qui ex hoc loco violata
Filiij dignitatis reum Origenem peragit: li-

2. 39.

2. 40.

2. 43.

2. 45.

cet alias s^epe in eodem argumento lapsus fit.

τότοι αρχαίνεις ιδότητα, &c.) Ea fuit Nocti Hæresis circa Origenis ætatem exorta, nec multo post à Sabellio amplificata.

in agnoscētis tūm dīctūtā , &c .) Origen.lib.7.in Epist. ad Roman. cap. 9. *Et miror quomodo quidam legentes quod idem Apostolus in aliis dicit: Vnus Deus Pater ex quo omnia , & unus Dominus Iesu Christus per quem omnia , nō gentes Filium Dei Deum debere profiteri, ne duos Deos dicere videantur.*

P. 47.

plana omnia fient, & hiatus ille explebitur,
quem hic inesse sine causa credidit Perio-
nius.

in hunc locum Dionys. Petavius lib. I. de Trinit. cap. 4. n. 5. Mihi tamen id dolet, ini- quum adeo in Origenem se gessisse virum

Rufin, in
calce Apo-
log.

Athanas.
lib. De de-
cretis Nic
syn.

2979

ἵτοι αὐτῷ θύμομένῳ σαρκὶ, &c.) Lege, ἥτι αὐτῷ
Alludit ad 2. Cor. 5. 16.

τῆς ἐκλογῆς θεού) ἐκλογή, id est, *Electi*: Ita
Rom. 11.7. ubi & quidam vocem hanc, unde
huc traducta est, ita verterunt.

P. 48

παὶ δὲ οὐ σελινόν, &c.) Clementem hic designat cuius hæc verba sunt Strom. 6. ἐπειδὴ γένιον θεοῦ τε φροντίσεις ὁ, μητις εὐστοντα τετραν, τελεῖ δὲ τὸν ἔπος τὴν γνώσθησαν ἀνατέλλει τελείωσιν, ἐδίω μὲν φιλοσοφίαν ἀντοῦ, ἀλλὰ πρὸ τῆς πίστεως, ἐδίω μὲν τὸν πλινθόν, καὶ τὸ σελινόν, καὶ τὰ εἰποντα διηγεῖται. ἀπότοντο δὲ τοῖς ἔθνεσι, φιστροῖς νέροις, ἵνα μὴ τέλον ἀδειόν φύρμοι τιλών καὶ σύρφασίων οἱ καὶ ἡ ταῦθι γενέρημοι τοῦ ἐντολής εὐθύνομενοι, τυλοποῖοι φροτεχνίκοτες ἀγάλματος, καὶ μὲν μετανοούσατο, καίνοντο. οἱ μὲν δὲ διηγέρεται, εἰ δέλιον πιστεύσαν τῷ Θεῷ, οἱ μὲν ὅτις δελέσαντες τὴν ἐπονταναν αὐτούσιν πιστοί, ταὶ μὲν κακίαινοι οἱ ἀπὸ τῆς τοῦ ἄστρων σελήνος μὲν ἐπαναρμόδιοι εἴησαν τούτων ποιεῖσθαι δύο, γῆλιν αὐτὸν δελέσαντες τοῖς εἰσερχομένοις, τοῖς δὲ γῆλιν τὸν ἄστρον φροντεῖσας. Quia enim noverat Deus, ut pote præcious, hunc non crediturum, nihilominus tamen ut perfectionem recipereat cuius capax erat, dedit ei quidem philosophiam, sed antefidem: dedit autem Solem, & Lunam, & Afram ad religionem: quia Gentibus fecit Deus, inquit Lex, ne funditus Athei effecti, funditus perirent. At illi in hoc precepto inconsiderati, in sculptiles defixi statuas,

niſ pœnitentiam agant iudicantur: hi quidem, quia cum poſſent, noluerunt Deo credere; illi vero quietiam ſe vellet, non conati ſunt amen fideles evadere; & ijetiam qui ab Aſtrorum cultu, adeorum conditorem non recupererunt. Hec enim via erat Gentibus data, ad Decumper Aſtrorum cultum aſſurgere.

τε Κρτοι δὲ καὶ οὐτούς τουτούς, &c.) Epicurei

σὺ τὸ κερίτον @ τάξιμας, &c.) Toton ille locus, p. 49.
usque ad, εἰς τὸν εἶρχην, &c. in Ferrariana
interpretatione desiderabatur, quem nos ē
Perioniana, mutatis duntaxat nonnullis,
supplevimus. Idem quoque in toto hoc
opere à nobis factum est, quotiescumque
Ferrariana interpretatio deficiebat, quod
nonnunquam contingere observavimus,
quum error aliquis occurrit: velut in iis
quæ sequuntur. Nempe Filium Parre inferio-
rem posuit, pro more suo, ut in Origenianis
probavimus. Quæ subiicit autem de Verbo-
rum differentiis, futilia sane sunt, ne quid
peius dicam.

ἀγόνων δὲ πλείους, Φάσιψῳ, &c.) Hac per. R. 10,
peram à Ferrario & Perionio interpretata
sunt. Verte: *Absurdum est autem dicere plures
vocis hujus, Sermo, compotes fieri; & hujus, Sa-
pientia; & illius, Injustitia.* Legimus quippe,
καὶ τῆς, σοφία, (supple *μαρτυρίεις*) καὶ τῶν, διαρ-
ικών.

ἀφορᾶς ἀντικρύψεως τε παρεκθέσεως, &c.)^{p. 51}
Nullo sensu hæc reddiderunt Ferrarius &
Perionius. Legas, παρεκθέσεως proclivis erit
interpretatio. παρεκθέσης autem est, prater
germanam sententiam intelligere & expli-
care. Vide Nos supra ad p. 7. in Joh.

λέγος δὲ δοκιμάζως εἰπεῖ τὸ καὶ) Sic interpunge: λέγος δὲ δοκιμάζως εἰπεῖ τὸ καὶ .
at πολλοὶ μελισσαὶ, &c.) Ita legebat Ferrarius: at in Cod. Regio vox μάρτυν, aliena manu inferta fuerat, ut ita legeretur μάρτυν ἀπό μελισσῶν. &c. Hanc lectionem fecutus est Peroniūs, & nos ita probamus, ut illam Ferrarij plane repudiemus.

τῇ τε ἵπασις εἰκόνι) Incepta lectio; quam tam
men secutus est Perionius: Et ius quicquid im-
agine ornatis sunt, Lege, ἵπασις, alludit enim
adi. Cor. 15. 49. Id à ταχέστοις, ita contrahi
foler, ἵπασις, unde imperitus librarius ἵπασις
illud exudit.

Ἐγώ δέ τοι δικαιον κακού μόνον τοιστοις δικαιοσύναις. Hic operam suam ludunt Ferrarius, & Perionius. Verte: ut hoc ejus quod appellatur *justum, iustitia omnia exaqueatur.*
Ἄγγελον τὸν ἀναγραφεῖσασαν δικαιοιον, ἐν δικαιοιον, p. 18
&c.) Hac habebat Cod. R. quem secutus est Perionius per summam ἀκεστιαν. Lege, ἡ οἰκαντικὸν ἀναγραφεῖσαν δικαιοιον. Atillam pericopen, ἐν δικαιοιον, &c, ad oram Cod. Regij imaginis recentiori attexerat. Eam comprobant Ferrarius, & Perionius, & plane genuina est.

τοῦτον δὲ τὸν τόπον, ὃ δὲ θεὸς φέρεται, &c.) Hæc misere à Ferrario distorta sunt. Inscit quoque Perionius: *Sed tamen unum est horum, quæ Deus faciet in eorum astutia.* Legebat: φάσει. Verte: *unum vero est ex illis quæ comprehendit Deus.* Respxit Origenes ad Job, 5. 13. & 1. Cor. 3. 19.

P. 34. *ἰατὸν τὰ μὲν εἰς ἐκεῖνον, &c.)* Sic C. R. legendum tamen, ita ita Ferrarius & Perionius, &c; quoque ratio postulat.

πεπλεύτην θεού, &c.) Ferrarius: *vestigis ingredi capitur.* Perionius: *quandoquidem vestigia imprimuntur.* Verte: *quoniam vestigis & notis circumdata est.*

χρήματα τοῦτον διεύθυνε, &c.) Finem quoque hic Damnatorum poenis statuit.

P. 35. *Ἄλλα πέτε, οὐτὸν τίνι, &c.)* Videtur aliter legisse Ferrarius. Recte Perionius: *Sed quando, vel in quo apud Deum?* Hoc enim, inquit, erat in principio apud Deum.

τὸν τόπον χρήματα εἰ πάτε, &c.) Imperite hic lapsus est. Origenes cum à Patre omnia condita statuit, non etiam à Verbo, ut demonstramus in Origenianis.

προσευχέουσιν αὐτὸν τὸν λόγον τυγχάνοντες.) Hæc videtur ex ejus persona dicere, cuius sententiam exponit, non ex sua.

ἴπει τὸν ἀγαγόντα αὐτὸν λέγειν.) Si per ἀγαγόντα, non creatum, vel, non genitum intelligas, Spiritu sancto convenierit: si pro eo quod principio carerit usurpetur, non item. Hinc est, cur eam appellationem à Spiritu sancto vetusti Patres removeri velint. Basilius quidem Hom. 17. contr. Sabell. idcirco Spiritum sanctum ab hoc vocabulo prohibet, quod hæc captum humanæ mentis superrent: Theodoretus autem Dialog. 3. quod vox ejusmodi in Scripturis sacris Spiritui sancto minime tribuatur.

ἴσαι δι τοις. & τοῖτο, &c.) Hæc cum sequentibus, ad id usque, ἵτι εἰς τὸν πάτερα, &c. in Ferrariana interpretatione non comparent: observavimus quippe loca Origenis aliqua perversæ doctrinæ labæ foedata, sive in ipsis Autoris, sive in Lectorum gratiam à Ferrario fuisse recisa. Noshic ascivimus Perioniam, quam & locis aliquibus corrixiimus.

σολυατίζων μηδὲ γίνεται τοια, &c.) Unam tantum Patris & Filii personam credidit Noëtus, cuius errorem deinde amplectus Sabellius Patrem cum Filio, & Spiritu sancto confudit. Post Nicænam Synodum emergens iterum hæc Hæretis ab Antiocheno Synodo damnata est, uti refert Hilarius in libro de Synodis.

τὸν πάτερα, οὐ τὸν ἀγαγόντα πνεῦμα.) Insere, καὶ μὲν, quod à Typographo prætermisum est.

Ἐσχύλον μηδὲν ἔτερον τὸ πάτερος τοῦ πνεύματος) Origenes lib. 1. de Princip. cap. 2. Ita ergo & ab eo (Patre) Filii subsistitia generatur:

quod necesse est imprimis suscipi ab his qui nihil ingenitum, id est innatum, præter solum Deum Patrem fatentur. quem locū repetit Pamphilus in Apolog. Hieronymus Ep. 59. ad Avitum, de Origene loquens: *De quo (Spiritu sancto) inquit, cum ignorare sed dicat, utrum factus sit, an infectus; in posterioribus quid de eo sentiret, expressit, nihil absque solo Patre infectus esse confirmans.* Vocom αἰνίνα, quam ingenitum verit Rufinus, Latini quidam Patres, infectum, & inoperatum, & originis expers expouerunt. Veteres quoque Græci Scriptores quos laudat Athanasius, dicebant. ἐν τῷ ἀγνοεῖν τὸν πατέρα. *Vnares est infecta, Pater.* Multiplex quippe est vocis, αἰνίνα, significatio, qua abut Ariani & Anomœi diu simpliores homines ludificati sunt. At audiendus Athanasius qui sic scribit: ἐν τῷ νοοῦ φύει ὅτι καὶ εἰ εἰμέντες ἐν τῷ ἀγνοεῖν τὸν πατέρα λέγοτε, οὐκ ὅτι τὸν πατέρα τοῦτο εἴρεαν, ἀλλὰ ὅτι μὲν ἐκ τὸν αἰτιού. Non ignoramus autem eos qui dixerunt unam rem esse infectam, Patrem minirum, non ita scriptissime quasi Verbum factum & conditum sit, sed quia (Pater) canam & auctorem non habet.

προσευχή τὸ πάτερον σὺν τῷ λέγουσιν αὐτῷ, &c.) Hæc quantumvis dura, facile excusat, si dicamus processionem Spiritus sancti hic significari, & eo quidem modo quo ipsam antiqui Ecclesiæ Patres explicarunt, dicentes à Patre per Filium procedere Spiritum sanctum Cyrilus libr. De recta fide, ad Theod. Spiritum sanctum scribit esse ἐξ ὑμῶν, & δι ὑμῶν, & l. i. De adorat. εὐπαρέξεις δι ὑμῶν προκαθόμενοι, quod idem repetit in Epistol. ad Reginas, & variis locis. Damascenus libr. 1. De fid. orthod. cap. 18. οὐδὲν δὲ πνεῦμα, οὐκ ὅτι ἀπόδοτος, δικαὶος δὲ ἀπόδοτος πνεῦμα. Et Filii Spiritus, non quasi ex ipso, sed quasi per ipsum à Patre procedens. Tertullianus cap. 4. adv. Præxam: *Spiritum non aliunde puto quam à Patre per Filium.* Hilarius libr. 12. de Trinit. *Conservat hanc, oro, fidem & religionem, ut semper obtineam Patrem scilicet te, & Filium tuum una tecum adorem, & Spiritum sanctum tuum, qui est per Unigenitum tuum, promerear.* Vide item Florentinum Concilium, & Thomam 1. q. 36. a. 3. Ait quidem Paulus 1. Cor. 8. 6. *Nobis tamen unus Deus Pater, ex quo omnia, & nos in illum: & unus Dominus Iesu Christus, per quem omnia, & nos per ipsum, & Col. 1. 16. Omnia per ipsum & in ipso creata sunt.* Quibus verbis induxit Aetius Anomœorum antefigianus Patrem inter & Filium discrimen inesse credit, ut primaria causa esset Pater, instrumentum vero Filii. Hanc autem vefaniam castigat Basilius libro de Spiritu sancto, accurateque demonstrat, voces illas, οὐδὲν δὲ in Scripturis promiscue usurpari; hic autem Patri & Filio fuisse seorsum attributas, ut

Athanasius
de Syn. &
Arim. &
Selene. &
Orat. 2.
cognit. &
Arian.

hypostases discernerentur: cum ea cetero-
quinque sunt à Patre, à Filio quoque sunt.
Audiendus imprimis Cyrillus cap. 5. in hunc
Iohannis locum, ubi idem multis probat.
Propterea autem Origenis vox est generalis,
ea complectens universa, quae quoquomo-
do sunt, sed ad Spiritum sanctum, a res crea-
tas diversa ratione pertinens; nam quod ait,
verbigratia, Hilarius Spiritum sanctum per
Unigenitum esse, id dixerit Origenes,
τὸν μονογενέαν πιεῖν γένεσιν. Cum igitur
Spiritum sanctum *γένεσις* esse dicitur, hoc est
qui habet ab alio ut sit: cum enim autem *γένε-
σις*, est *πατέρα*, *καὶ γένεσις*, *αὶ ἐποπεύτης* scilicet
Athanasius in *Symbolo*, & Epiphanius in
Ancorato, cap. 7. hoc est, *non genitum*. No-
tandum præterea hic esse *γένεσις*, illuc *γένεσις*,
qua diversam postulant interpretationem:
hoc enim sit à, *γένεσι*, illud à, *γένεσι*,
sum, existo. Ita olim Filius à *γένεσι*, à Catholicis
dicebatur, *δημητριον*: non item. At, *γένεσι*,
illud quod de Filio dicebatur, *in creatum*,
significat: *γένεσι*, quod de Spiritu sancto dixit
Origenes, significationem habet à, *γένεσι*,
sum, & idem sonat ac, existens. Quodvero
vocem *γένεσι* pessimo sensu ab Origene
usurpatam conjectat Epiphanius, in eo

sancte ipsius aequitatem requireo. Nec ego tamen recte usquequaque de Spiritu sancto Adamantium nostrum sensisse contra Epiphanium & Basilium dura fronte pertenderim, ut fidem faciunt Origeniana nostra.

καὶ τέχνα αὐτη ἐγίνεται, &c.) Similis fere est Basilius, Gregorii Nysseni, Epiphanius, Augustini, aliorumque ratiocinatio, cum Filium idcirco Filium dici & esse volunt, quod ex uno oriatur, Spiritum sanctum nec dici Filium, nec esse, quod procedat ex duabus.

πέρι τοῦ ἀπατήσαντος Λεγετούσι, &c.) Vid. S. Thomas p. 1. q. 43. a. 8.

ἡ τάχα δέ τοι καὶ τὸν τείχον, &c.) Mortis quippe Christi beneficium ad creatas res omnes pertinere voluit, ut in Origenianis demonstramus.

litteris etenim de spiritu sancto, &c.) Humani generis redemptio Filium quidem potius quam Spiritum sanctum decebat, ut docet Thomas p. 3. q. 3.a.8. uterque autem id muners pariter exequi poterat.

¶ **πατέρων τούχαντος ιανδείσιπον, &c.)** Manifesto hæc mendoza sunt, nam quid sibi vellet Origenes, si Spiritum sanctum unum è rebus omnibus quæ à Patre & Filio habent ut sint, minorem eo esse scripsisset à quo est? Lègo ergo: **πατέρων τούχαντος ιανδείσιπον, &c.** Spiritus sanctus una est ex iis rebus quæ eo inferiores sunt per quod sunt. Quod autem Spiritum sanctum Ver-

bo minorem statut, consentientem habet
Athanasium Orat.2. adv. Arrian. τοιχού
εν τοις λευκοῖς ἀν Σφραγίδες διέβασε. Εἰ δέ
μαθαίνεις τὴν θεότητα, καὶ τὴν μηχανήν τους θεούς
επιτίθεσθαι διάτονον εἰς τὸ πεντάκοτον, ἀλλὰ μη
λογοῦσα, Εἰσοδοῦ τοῦ σπουδαίου, εἰδίθου τὸ πεντάκοτον
εἰλέγει. λαβάτε τὸ πεντάκοτον, καὶ τὸν αὐτὸν
σῖτον, κακὸν οὐκ εἰσίδος. Hec quidem Indis
tanquam homo dicebat Dominus. Discipulis
vero divinitatem & magnitudinem suam offen-
dens; non jam amplius minorem se Spiritu, sed
majorem esse & aqualem significans, dabant qui-
dem Spiritum & dicebat. Accipite Spiritum san-
ctum, &: Ego illum mitto, & ipse glorifica-
bit. Maiorem, propter dignitatem &
auctoritatem originis; aqualem, essentia &
natura.

τι λειτέον τῷ τῆς προνομένης, &c.) Ita C.R. p. 59.
ubi mendaverat aliquis, δηπνονομένης. Ferrarius legit, προνομένης.

εξ θη̄ν Φαστιν ον τινες, &c.) Augustinus Soliloq. cap. 5.

ταχα τέτο ιερος τοις επινότας , &c .) Vocabulum , ἐστιν , non intellexit Perionius , hoc est , commovit . Origenes in Matth . 20. μη ταῦτα δικαια εἰσιστε , &c . infra Tom . 6. in Iohann . p . 103. οὐτοὶ καὶ γε τοις τοις επινότας , ἐστιν τὸν λαὸν . Ceterum loco huic adsonatur alter ille Epiphanius Hær . 64. cap . 19. πόθεν ὁ Φθινός ὁ ἀπὸ τηλέων εἰς τὴν πόθηστο τὸ δέσμοντος , καὶ διὰ τοις διαβόλοις ἐπινότας ; εἰπέτεο , καὶ ὁ πονητας αὐτοῦ τοῖντον αἴτιος τῷ τοις πάντοις , αλλὰ οὐταντος παντον τοῖντον εἰς τὸ δέσμοντος , εἰπέτεο πάνταν επινότας . Undenam invidia profecta sit . Adversarius querit . Nam si à Diabolo respondas , cur omnino Diabolus extitit , se productus est aliquando ? Se profecto qui illum condidit , autor malis debet videri . Atqui malorum causa Deus esse non potest , quare ab nullo productus est Diabolus . Marcionistas porro , & alios eorum Symmythas hic designat Origenes , qui tria Principia statuebant , quorum Deus alter esset bonus , ignotus , Christi Pater ; alter Creator , & cognitus ; & tertius inter utrumque Diabolus . Legendus Epiphan . Hær . 42. cap . 3. & Nos supra in Exod . p . 18 .

admodum habent omnes omnino editiones, & Ferrarius, cui nos assentimur. At Petronius Cod. Regium fecutus est.

P. 77. ἐφιστασθε μάτωτες; τῶν, &c.) Iam ante Origenem, & yetuflora Origenem tempora mul-

2.6. tis perfusum fuisse scribit. Cyrillus non ho-

minem fuisse Iohannem Baptistam, sed An-

gelum. Huic autem Origenis loco con-

sentaneum alterum vidimus. Tom. 12. in

Matth. Homilia quoque prima in Ezech.

Angelos tradit Adamantius Christum imi-

tantes ad opem hominibus ferendam de-

celo descendere.

P. 78. ἐκατάτεχόντων ἐν ἡμέρᾳ, &c.) Origenes lib. 3.

αὐτοῦ αρχῶν cap. 1. Quod si justa hæc videtur affer-
tio, scut est certe iusta, & cum omni pietate con-
cordans, uti ex precedentibus causis unum-
quodque vas, vel ad honorem Deo, vel ad conti-
nem preparametur: non videtur absurdum eodem
ordine atque consequentia discutientes nos
antiquiores causas, eadem etiam de animarum
satione sentire, & hoc esse in causa quod Iacob
dilectus est etiam dum adhuc in ventre matris
haberetur: & cap. ejusdem libri tertio: Non
alter poterit responderi, ita ut ab eaque omni in-
justitia culpa providentia demonstretur, nisi
priores quedam fuisse eis causæ dicantur, quibus
antequam in corpore nascerentur animæ, ali-
quid contraxerint culpæ in sensibus vel motibus
suis. Hunc in Origenem errorem damnat Epiphanius Hær. 64. cap. 9. & alii: de coquag-
m in Origenianis.

P. 79. κατὰ τὸν τε ἡραῖς φωνὴν) Iuxta Marc. 1. 2,
quasi locus iste qui Malachia est: ιδοὺ ἡγ-
δηστος λαος τὸν ἀπολελόμενον, ad Esaiam à Marco re-
feratur, non sequens ille: φωνὴ Σωτῆρί. & ἐν τῇ
ἐρήμῳ.

τὸν ἐρήμῳ θηλητὸν τῷ φύλακες τὸν ἐλευθέρων.) Ferrarius:
dissentientes: Perionius: alienati. Verte: rei
novitate turbati.

τοῦ φύλακος τὸν τῷ φύλακες τὸν ἐνομάστων) Li-
brum hoc titulo scripsit Philo. Quod autem
in Veteri Testamento ipse egerat, idem
in Novo factitavit Origenes, siuunque li-
brum libro Philonis adjunxit. Atque hujus
Operis hic videtur meminisse.

τοῦ φύλακος τὸν τῷ φύλακες τὸν ἐνομάστων) Li-
brum hoc titulo scripsit Philo. Quod autem
in Veteri Testamento ipse egerat, idem
in Novo factitavit Origenes, siuunque li-
brum libro Philonis adjunxit. Atque hujus
Operis hic videtur meminisse.

τοῦ φύλακος τὸν τῷ φύλακες τὸν ἐνομάστων) Li-
brum hoc titulo scripsit Philo. Quod autem
in Veteri Testamento ipse egerat, idem
in Novo factitavit Origenes, siuunque li-
brum libro Philonis adjunxit. Atque hujus
Operis hic videtur meminisse.

τοῦ φύλακος τὸν τῷ φύλακες τὸν ἐνομάστων) Li-
brum hoc titulo scripsit Philo. Quod autem
in Veteri Testamento ipse egerat, idem
in Novo factitavit Origenes, siuunque li-
brum libro Philonis adjunxit. Atque hujus
Operis hic videtur meminisse.

τοῦ φύλακος τὸν τῷ φύλακες τὸν ἐνομάστων) Li-

brum hoc titulo scripsit Philo. Quod autem

in Veteri Testamento ipse egerat, idem

in Novo factitavit Origenes, siuunque li-

brum libro Philonis adjunxit. Atque hujus

Operis hic videtur meminisse.

τοῦ φύλακος τὸν τῷ φύλακες τὸν ἐνομάστων) Li-

brum hoc titulo scripsit Philo. Quod autem

in Veteri Testamento ipse egerat, idem

in Novo factitavit Origenes, siuunque li-

brum libro Philonis adjunxit. Atque hujus

Operis hic videtur meminisse.

τοῦ φύλακος τὸν τῷ φύλακες τὸν ἐνομάστων) Li-

brum hoc titulo scripsit Philo. Quod autem

in Veteri Testamento ipse egerat, idem

in Novo factitavit Origenes, siuunque li-

brum libro Philonis adjunxit. Atque hujus

Operis hic videtur meminisse.

τοῦ φύλακος τὸν τῷ φύλακες τὸν ἐνομάστων) Li-

brum hoc titulo scripsit Philo. Quod autem

in Veteri Testamento ipse egerat, idem

in Novo factitavit Origenes, siuunque li-

brum libro Philonis adjunxit. Atque hujus

Operis hic videtur meminisse.

τοῦ φύλακος τὸν τῷ φύλακες τὸν ἐνομάστων) Li-

brum hoc titulo scripsit Philo. Quod autem

in Veteri Testamento ipse egerat, idem

in Novo factitavit Origenes, siuunque li-

brum libro Philonis adjunxit. Atque hujus

Operis hic videtur meminisse.

τοῦ φύλακος τὸν τῷ φύλακες τὸν ἐνομάστων) Li-

brum hoc titulo scripsit Philo. Quod autem

in Veteri Testamento ipse egerat, idem

in Novo factitavit Origenes, siuunque li-

brum libro Philonis adjunxit. Atque hujus

Operis hic videtur meminisse.

τοῦ φύλακος τὸν τῷ φύλακες τὸν ἐνομάστων) Li-

brum hoc titulo scripsit Philo. Quod autem

in Veteri Testamento ipse egerat, idem

in Novo factitavit Origenes, siuunque li-

brum libro Philonis adjunxit. Atque hujus

Operis hic videtur meminisse.

τοῦ φύλακος τὸν τῷ φύλακες τὸν ἐνομάστων) Li-

brum hoc titulo scripsit Philo. Quod autem

in Veteri Testamento ipse egerat, idem

in Novo factitavit Origenes, siuunque li-

brum libro Philonis adjunxit. Atque hujus

Operis hic videtur meminisse.

τοῦ φύλακος τὸν τῷ φύλακες τὸν ἐνομάστων) Li-

brum hoc titulo scripsit Philo. Quod autem

in Veteri Testamento ipse egerat, idem

in Novo factitavit Origenes, siuunque li-

brum libro Philonis adjunxit. Atque hujus

Operis hic videtur meminisse.

τοῦ φύλακος τὸν τῷ φύλακες τὸν ἐνομάστων) Li-

brum hoc titulo scripsit Philo. Quod autem

in Veteri Testamento ipse egerat, idem

in Novo factitavit Origenes, siuunque li-

brum libro Philonis adjunxit. Atque hujus

Operis hic videtur meminisse.

τοῦ φύλακος τὸν τῷ φύλακες τὸν ἐνομάστων) Li-

brum hoc titulo scripsit Philo. Quod autem

in Veteri Testamento ipse egerat, idem

in Novo factitavit Origenes, siuunque li-

brum libro Philonis adjunxit. Atque hujus

Operis hic videtur meminisse.

τοῦ φύλακος τὸν τῷ φύλακες τὸν ἐνομάστων) Li-

brum hoc titulo scripsit Philo. Quod autem

in Veteri Testamento ipse egerat, idem

in Novo factitavit Origenes, siuunque li-

brum libro Philonis adjunxit. Atque hujus

Operis hic videtur meminisse.

τοῦ φύλακος τὸν τῷ φύλακες τὸν ἐνομάστων) Li-

brum hoc titulo scripsit Philo. Quod autem

in Veteri Testamento ipse egerat, idem

in Novo factitavit Origenes, siuunque li-

brum libro Philonis adjunxit. Atque hujus

Operis hic videtur meminisse.

τοῦ φύλακος τὸν τῷ φύλακες τὸν ἐνομάστων) Li-

brum hoc titulo scripsit Philo. Quod autem

in Veteri Testamento ipse egerat, idem

in Novo factitavit Origenes, siuunque li-

brum libro Philonis adjunxit. Atque hujus

Operis hic videtur meminisse.

τοῦ φύλακος τὸν τῷ φύλακες τὸν ἐνομάστων) Li-

brum hoc titulo scripsit Philo. Quod autem

in Veteri Testamento ipse egerat, idem

in Novo factitavit Origenes, siuunque li-

brum libro Philonis adjunxit. Atque hujus

Operis hic videtur meminisse.

τοῦ φύλακος τὸν τῷ φύλακες τὸν ἐνομάστων) Li-

brum hoc titulo scripsit Philo. Quod autem

in Veteri Testamento ipse egerat, idem

in Novo factitavit Origenes, siuunque li-

brum libro Philonis adjunxit. Atque hujus

Operis hic videtur meminisse.

τοῦ φύλακος τὸν τῷ φύλακες τὸν ἐνομάστων) Li-

brum hoc titulo scripsit Philo. Quod autem

in Veteri Testamento ipse egerat, idem

in Novo factitavit Origenes, siuunque li-

brum libro Philonis adjunxit. Atque hujus

Operis hic videtur meminisse.

τοῦ φύλακος τὸν τῷ φύλακες τὸν ἐνομάστων) Li-

brum hoc titulo scripsit Philo. Quod autem

in Veteri Testamento ipse egerat, idem

in Novo factitavit Origenes, siuunque li-

brum libro Philonis adjunxit. Atque hujus

Operis hic videtur meminisse.

τοῦ φύλακος τὸν τῷ φύλακες τὸν ἐνομάστων) Li-

brum hoc titulo scripsit Philo. Quod autem

in Veteri Testamento ipse egerat, idem

in Novo factitavit Origenes, siuunque li-

brum libro Philonis adjunxit. Atque hujus

Operis hic videtur meminisse.

τοῦ φύλακος τὸν τῷ φύλακες τὸν ἐνομάστων) Li-

brum hoc titulo scripsit Philo. Quod autem

in Veteri Testamento ipse egerat, idem

in Novo factitavit Origenes, siuunque li-

brum libro Philonis adjunxit. Atque hujus

Operis hic videtur meminisse.

τοῦ φύλακος τὸν τῷ φύλακες τὸν ἐνομάστων) Li-

brum hoc titulo scripsit Philo. Quod autem

in Veteri Testamento ipse egerat, idem

in Novo factitavit Origenes, siuunque li-

brum libro Philonis adjunxit. Atque hujus

Operis hic videtur meminisse.

τοῦ φύλακος τὸν τῷ φύλακες τὸν ἐνομάστων) Li-

brum hoc titulo scripsit Philo. Quod autem

in Veteri Testamento ipse egerat, idem

in Novo factitavit Origenes, siuunque li-

brum libro Philonis adjunxit. Atque hujus

Operis hic videtur meminisse.

τοῦ φύλακος τὸν τῷ φύλακες τὸν ἐνομάστων) Li-

brum hoc titulo scripsit Philo. Quod autem

in Veteri Testamento ipse egerat, idem

in Novo factitavit Origenes, siuunque li-

brum libro Philonis adjunxit. Atque hujus

Operis hic videtur meminisse.

τοῦ φύλακος τὸν τῷ φύλακες τὸν ἐνομάστων) Li-

brum hoc titulo scripsit Philo. Quod autem

in Veteri Testamento ipse egerat, idem

in Novo factitavit Origenes, siuunque li-

brum libro Philonis adjunxit. Atque hujus

Operis hic videtur meminisse.

τοῦ φύλακος τὸν τῷ φύλακες τὸν ἐνομάστων) Li-

brum hoc titulo scripsit Philo. Quod autem

in Veteri Testamento ipse egerat, idem

in Novo factitavit Origenes, siuunque li-

brum libro Philonis adjunxit. Atque hujus

Operis hic videtur meminisse.

τοῦ φύλακος τὸν τῷ φύλακες τὸν ἐνομάστων) Li-

brum hoc titulo scripsit Philo. Quod autem

in Veteri Testamento ipse egerat, idem

in Novo factitavit Origenes, siuunque li-

brum libro Philonis adjunxit. Atque hujus

Operis hic videtur meminisse.

τοῦ φύλακος τὸν τῷ φύλακες τὸν ἐνομάστων) Li-

brum hoc titulo scripsit Philo. Quod autem

in Veteri Testamento ipse egerat, idem

in Novo factitavit Origenes, siuunque li-

brum libro Philonis adjunxit. Atque hujus

Operis hic videtur meminisse.

τοῦ φύλακος τὸν τῷ φύλακες τὸν ἐνομάστων) Li-

brum hoc titulo scripsit Philo. Quod autem

in Veteri Testamento ipse egerat, idem

in Novo factitavit Origenes, siuunque li-

brum libro Philonis adjunxit. Atque hujus

Operis hic videtur meminisse.

τοῦ φύλακος τὸν τῷ φύλακες τὸν ἐνομάστων) Li-

brum hoc titulo scripsit Philo. Quod autem

in Veteri Testamento ipse egerat, idem

in Novo factitavit Origenes, siuunque li-

brum libro Philonis adjunxit. Atque hujus

Operis hic videtur meminisse.

τοῦ φύλακος τὸν τῷ φύλακες τὸν ἐνομάστων) Li-

brum hoc titulo scripsit Philo. Quod autem

in Veteri Testamento ipse egerat, idem

in Novo factitavit Origenes, siuunque li-

brum libro Philonis adjunxit. Atque hujus

Operis hic videtur meminisse.

τοῦ φύλακος τὸν τῷ φύλακες τὸν ἐνομάστων) Li-

brum hoc titulo scripsit Philo. Quod autem

in Veteri Testamento ipse egerat, idem

in Novo factitavit Origenes, siuunque li-

brum libro Philonis adjunxit. Atque hujus

Operis hic videtur meminisse.

τοῦ φύλακος τὸν τῷ φύλακες τὸ

OBSERVATIONES ET NOTÆ.

99

quam hæc scriberet Origenes: sic enim ipse supra p. 3. in Ioh. affatur Ambrosium: πολλὰ ἐγένετο τὸ κατὰ τὸ σῶμα κακωσίδης ἡμᾶς ἀλλά τὸν φύσισμαν (ἀπαρχῶν) ἢ τὸν σῶμα ἐνεγγένετο;

μέμνονται τοῦ, &c.) Aliter locus hic interpretetur in Vulgatis ἡρῷ editionibus.

τηλικοῦτον ματέραθος, &c.) Hoc etiam argumento, præteralia, probare possimus alterum, è Commentariis in Ioh. Origeni vulgo tributis suppositum esse, cum posterius à Perionio interpretatum Mosæ librum lobi scripsisse; prius vero Ebraico convertisse doceat.

εἰσωρχόντες, &c.) Eam admittit Origenes Hom. 7. in Iosuc: Petrus etiam duabus Epistolarum suarum personat tubis. Eusebius lib. 3. Hist. cap. 3. τὸν δὲ Φαρινγίναν ἀπειλεῖς (πτερεῖς) διετίραν, ἐν ἐνδιάπονοις μὲν τῷ παρθένῳ φέρεις ἔμοις δὲ πολλοῖς κατέστησε Φαρινγίαν, τῷ δὲ θλοιν ἐπενθέσθη χαφόν. Quæ vero secunda appellatur, eam quidem inter Iacobs Novi Testamenti libros postiam non esse a maioribus accepimus. Sed tamen cum utilis esse videretur quæ plurimi, una cū reliquis sacra Scriptura libris studio lecit, ita p. 32. & cap. 25. τῷ δὲ ἀριθμούντων, γειμανδροῦ ἔνθεος τοις πλοιοῖς, οὐδὲ μάρτιον ιακώνες φέρεται, καὶ οὐδὲ πτερεῖς διετίραν θετούνται, ταῦτα ἐνομαζούνται διετίραντα. Ex iis vero quæ in dubium revocantur, à malis tamen commemorari videamus, est Epistola quæ dicitur Iacobi, & quæ Iude, & secunda Petri; Iohannis item altera & tercia.

ἐπὶ τὸ πάντες φασὶ γνωστὸν τὸν) Origenes Hom. 7. in Iosuc. Addit nibilominus adhuc & Iohannes tuba canere per Epistolas suas: & Eusebius loco proxime laudato.

έξτρουν λόγον) Id secuti sunt Syrus & Arabs. Reliqui Interpretates legerunt, ρχεῖσμα, quod ad idem recedit, nam qui verba facturi erant, manu sibi audiencent faciebant, ut recte Tarinus adnotavit, cuius observatione hoc adde, significacionem illam crederis primoribus digitis tribus, pollice, indice, & medio; conclusis medico, & auriculari fieri solitam. Hoc gestu cum populum alloquerentur Episcopi, eodem ipsi benedicabant è Salutario, qui mos ad hæc tempora deductus est.

ώστε θηνώ: Verte, ut pote mortuus.

όπας δὴ τὸ θεῖον λόγον, &c.) Eadem habebat Petavianus ille Codex Holmiensis, quæ representavit Tarinus, ea nimurum: λόγος ἐταῦθα τὸ θεῖον (τὸ γένειον) quod in Petaviano defiderabatur) τὸν επούλην νοεῖς, ἀμφὶ γερεντοῖς, οὐ θεῖοι, ἀλλὰ τὸν θεῖον διπλὸν λόγον ἐν ποιησίᾳ θεωρημένον συγχειθερον, δὲ διπλὸν τὸ σχέτιθεν θεματικον (Petavianum) οὐ ἀρχὴ τοὺς τὸν θεῖον λόγον. Eadem quoque ad oram suæ Interpretationis Genesibardus exhibuit Latinæ ita conserva: *Verbum hic Dei essentialia ne intelligas (expersenim partium est, tanquam Deus)*

sed Verbum quod de ipso existit è variis contemplationibus compositum, quod etiam cum priore illo nomine communicans, in principio apud Deum suffit dicitur.

ἀθερούτων τὸ θεῖον λόγον) Non omnia, sed P. 91.

Matthæi, Marci, & Iohannis. Lucæ autem Evangelium admittebant quidem, sed ita ut à Dictatore suo Marcione interpolatum fuerat. Epiphanius Hæx. 42. cap. 9. 10.

ἀντὶ τὸν θεῖον λόγον, &c.) Ambrosium P. 92.

alloquitur, qui cum Valentiana hæresi est infectus, virus illud Origenis cura evomuit, & saniorem doctrinam amplexus est.

εἰς ιωνία & τηνειαν οἰλοδωματία) Idest, sereno tempore & tranquillo. Male Ferrarius, & Petronius.

ληγατά τοῖς αδελφόντες, &c.) Legit Ferrarius: τοῖς οὐδετέροις. Petita hæc sunt ex Apocrypho Ester libro tertio, cap. 3. & Iosepho Antiq. lib. 11. cap. 14.

τὸν μητροπολιτώντα τὸν τῷ θεοφεστώντων) Lege, εμπαιχωμένα. Vid. Luc. 14. 29.

τὸ μέρος γε τὸ πεπλεύτην &c.) Meminit loci hujus Eusebius lib. Histor. 6. cap. 24. unde discas quinque priores Origenis in Iohannem Tomos Alexandro imperante fuisse lucubratos. Quod autem sex Tomos in Iohannem Alexandriæ tum scriptos fuisse prodit Nicephorus, sic intelligito, quinque priores tomos absolutos fuisse, sextum inchoatum; quem denuo exordiri necesse habuit, quod priorem scriptiōnem Alexandria difendens secum non asportasset. Id ipse de se scribit Origenes paulo inferius.

Nicep lib. 5. cap. 15.

εἰδός πατέρα τὸν διαλέξαντα παρχειμόνα, &c.) Ni-

mirum postquam Cæsarea & ex Achaia redux, Presbyteri gradum jam assecutus, Demetrium multis de causis infensum experitus est, ut diximus in Origenianis. Fallitur sane Ferrarius, qui Maximini Christianos διελεύτηκε hic significari pertendit; deceptus nimurum loco Eusebii altero, qui est lib. 6. cap. 28. ubi Tomo 22. Origenis in Iohannem Maximini persecutionem commemorari tradit Eusebius: ex quibus palam extat operis illius partem Alexandri temporibus reliquam Maximini, Successorum fuisse lucubratam.

εἰδός τοῦ διαπονότος προσληπθότες, &c.) Cum enim gravissima in eum iracundia exarsisset Demetrius Alexandrinus Episcopus, Alexandria migravit, Cæsarea sedem posuit.

έπιπτα τὸν ἐκθεον πινγοτάτα, &c.) Demetrium intellige, qui Episcoporum Aegypti Synodum adversus Origenem collegit, cumque literis passim disseminatis traducere conatus est.

σὺ τὸ τὰ προσπαθούσαντα ἡμῖν &c.) Hinc

N 2

apparet reliquam hanc Commentariorum in Iohannem partem tum scriptam fuisse, quam Alexandria Origenes discessisset. Sed hæc in Origenianis disputata sunt.

μόνη τὰ ὁμοακούεις &c.) Redde : quum in
solus qui aures habet, sermones Iesu audire pa-
ratus sit.

P. 97. εἰ ἔτως οἷον ἀποτελεῖθαιομένως, &c.) Locus
videtur *hiulcus*. Legendum fortasse: εἰ ἔτω
δι ἀποτελεῖθαιομένως.

P. 98. *τέταρτον δέ τινα καὶ μένεται, &c.)* Ferratinus: *rursum*
sunt enim alij duo: videtur aliter legiſtis. Paulus
inferius addit, 4, ante, ἡκεῖσθαι τά, & post
modum, ὅτι ὅιδε θεοῦ επιθέμυτεν, lege, ἀπε-
θύμον γ. y.

P. 104. τίνας τοῦ θεοῦ, &c.) Origenes in Matth. 14
λέγοις ἀν τι τὴν τῆς μετανοματώσεως θεοῦ στήριξα
τρέπεται ἐν τῷ πρώτῳ γραφῇ τιστήν ἀπὸ τούλαιον, ἀφ ἡ
φοντο τον τιν ἀνθρώπων τον γένετον, οὐκέτι γένετον, οὐκέτι
ἔλαπον θέτει εἰς τὸν θεόν, ἀς in eos. Vide locum
integrum.

πάσιν τὸν ἔχασταν) Vulgo legitur apud
Εὐσό πᾶν τὸ ἀνάστημα. Vide Flamin. Nobis
lium.

τέτοιος δέ τις ἐκληπαστικὸς τὸν φρεστὸν μετενωρεῖ
&c., &c.) *Origenes* in Matth. 15. *αἱ λαβοῦσαι* μὲν
Ἐπολεμαντεῖσαν εἴνοι τε ἐκληπαστικὸν λόρον μετε-
σάγεντας ψυχᾶς ἐποστημάτων ἀνθρώπων εἰς σώματα
καὶ ποτε τὸν φρέσον καπνὸν, &c. &c. in Matth. 17.
πλέον δὲ ἵδιον περὶ φρέσου ψυχῆς λέγεται, ἀλλὰ
το πεντηκοστὴν διάτακτον, ἀ τινὰς ἐδὲν λαπτεῖ τὸν
καὶ ληπτασικὸν λόρον.

P. 105. aperte &c.) & tunc te magis, &c.) Hæc si-
stre accepit Ferrarius, vel aliter certe legit
audiens Perionius, qui sic verit: *Sat*
magnam vim habebit nunc ad persuadendum
quidem Viriutem differre à Spiritu, illud: Sp
ritus sanctus superveniet in te, & virtus Altissi
mi obumbrabit tibi.

P. 17. ἐγέδασαι ὁ τῆς, &c.) Ferrarius legebat
ἐνέδασαι ὁ τῆς προτέρου λόγου. Perionius au-
tem: ἐγέδασαι τὸ τέ προτέρου λόγου. inter qu
Lector arbiter sedeat.

P. 102. Κεί ἀκολούθη τῷ λεγοτι, &c.) Origenes He
mil. 2. in Cantic. Sed & illud requiritur
utrum semel tantum corpore induatur anima
& id postmodum depositum ultra non queratur
an cum semel suscepimus depositum, iterum a
sumat; & si secundo sumptu sumptu semper habeat
an aliquando iterum abjectat. Et si quide
secundum auctoritatem Scripturarum consun
matio immineat mundi, & corruptibilis stat
his incorruptibilem mutabitur, ambiguum
non videri quod in presentis vita statum s

cundo aut tertio in corpus venire non possit. Nam si recipitur hoc, necessario sequitur ut huiusmodi successionebus consequentiibus fixemne-
sciat mundus. Consuli quoque velim qua
ab eodem Tom. 13. in Matth. 17. 10. scripta
sunt: maxime vero nostra Origeniana, in
quibus id argumentum luculenter perfe-
quimur.

ως εἴρει ιωάννης, &c.) Legendum, ως αριθμ. 109,
ιωάννης.

πόλεως ἡ πεπολιτεύσατο. Καὶ τοιούτοις, &c. *Legē, p. iii.*
πεπολιτεύσατο. *Cum C. R. & utroque Interpretē. Id pervertit Typographus.* Ceterum hic
incepit Ferrarius: *Recte Perionius: Itaque*
cum similibus huiusmodi vir objugatur.

μηκελινης μητε αεισερα) Ita mendose Cod. P. II.
Reg. & Perionius. Locus petitus est è
Prov. 4.27. μηκελινης εις τα θεξια , μητε εις τα
αριστεα.

*S̄iāw τις καθετοῖς, &c.) Luxata hæc sunt in P. 144
Cod. Regio pro, Σ̄iāw, habet, Σ̄iāw: pro λευτί⁹
habet, λευτίς. Deinde pro, λευτί, habet, λευτί,
Ferrarius videtur legiſſe, Σ̄iāwtes, & λευτί,
uel quid ēimile.*

vel quid simile.
cū dē rā nā cōnū lā, &c.) Hāc non co-
hārent, & hīulca fūnt, id quod ex Ferratii
interpretatione recte intelligas. Perionius
vero qui verba aliquando sententiam vix
unquam assequitur, luxata pro fanis habet,
neque veris falsa seponit.

οἱ δὲ οἰκτοῖ, ἄρτ., &c.) Origenes Tract. 24, p. 15
in Matth. *Qui autem magis aliquid profi-
tes dividunt seip̄os quās meliores a malis, se-
cundum hoc Pharisai dicuntur, qui interpre-
tantur, Dicunt & segregati & Tract. 26, *Qua-
les fuerunt & Pharisai, qui recte Pharisai sunt
appellati, id est Præcisi, qui spiritalia Propheta-
rum à corporali historiæ præciderant, Hieronymus
advers. Lucifer. cap. 8. Pharisai à Iudeis
divisi proper quasdam observationes super-
flua, nomen quoque à dissidio suscepserunt. A
τῷ δι, separavit. De seditione & pervicaci e-
rum ingenio vide Joseph. Antiq. lib. 17.
cap. 3.**

ταρέστωσε τὸ τῆρα Φαρισαῖων ἐπὶ ἀντολόντων (Co. 1.18)
dicis Reg. sphalma integra proferimus,
Sed quæ facili negotio ita emendaveris.
παρέστως ἡ τὸν τῆρα Φαρισαῖων ἐπὶ ἀντολόντων.

τον δέ αὐτὸν μάρκον, &c.) Hieronymus in Mat-
tach. 3. p. 113.
οὐ περὶ θεοῦ μάρκον,) Ita Cod. Reg. quem
affectatur Periōnius: at Ferrarius; quod ci-
tavit Iohannes: recte; nam Iohannes habet
1. 23. οὐδὲντε, Marcus autem 1. 3. τοποθετε,
ut ea quæ sequuntur apud Origenem, id
evincunt. Videtur tamen Ferrarius emen-
dasse Origenem; quem Marcum pro lo-
hanne laudasse crediderim; quemadmo-
dum infra p. 121. Lucam pro Marco lau-
davit.

P. 136. μελλεῖ θεός δὲ τὸν ἀρρεφός;) Non assecuti sunt hæc contextus Ebraici verba LXX Senes, αντὶ τοῦ *Etiam ipse*. Ita Deus Levit. 26, 16, 24, 41, de sè ipse dicit. ταῦτα *Etiam ego*.

Ἔτην δὲ τοῦ ἀρρεφούσου τοῦ θεοῦ, &c.) Tota illa pericopa usque ad ἡμῖν σαφελεσσόν, mendis videtur deformata.

P. 137. εἰς τὸν μετριόν τοῦ ποθενερχούσου;) Ita legit Ferrarius recte. Perionius, ex perversa Cod. Regii scriptura, ποθενερχεται.

ἥ, ὡς τὸ διεξινερχεται, τὸ πιεῖν ὑδωρ τοῦ;) Varie-
tas hac lectio pertinet ad illud: τὸ πιεῖν
ὑδωρ γάρ, non ad hoc, τὸ πιεῖν ὑδωρ ποθενερχεται.
Cod. Reg. & Perionius habent τοῦ, ita ut nos edidimus: at Ferrarius, *bibere aquam Seor*,
recte, Ebraice enim est τοῦ, unde σειρ, quo
nomo Nilus appellatur, ab aquarum
nigro, unde à Græcis quibusdam μίλα
proprio nomine dictus est: LXX reddi-
reunt γάρ, ex vetusto errore, jam inde ab an-
tiquis deducto temporibus, quo Phison &
Gehon Ganges esse & Nilus existimaban-
tur. At accurioribus recentiorum ho-
minum studiis compertum est quatuor ca-
pita fluvii Paradisum irrigantis ea fuisse
Tigrim, & Euphratem, tum alveos illos
duos per quos Euphrates Tigridi per-
mititus in sinu Persicum erumpit. Adi. Iosephi
Scaligeri De emendat. Temp. librum quin-
tum, & Epistol. 4.41 qui Calvinum senten-
tia hujus autorem & inventorem laudat.
Vulgara: *Ut bibas aquam turbidam?* quod
factum videtur ex Græco οὕτω, apud quos
pro ὑδατινοῖς perperam fortasse lectum
est, οὕτως οὖν.

εἰς τὸ διεξινερχεται τοῦ φασκε, &c.) Desiderantur hic
paucula quadam.

ποιεῖ γέρεωστιν τὸ δράκοντος, &c.) Origenes
lib. 4. contr. Cels. τις δὲ αἰσχυνότων δράκοντος
τοῦ αἰρυσθεῖ περιεμπλέκεται, τὸ τοῦ τιχθατος ἐμφαλεῖσθαι
τας αἰδοντος φοιτηνοῦ θάτον τῷ ποροχορεύσαντον τῷ φα-
γεῳ πληροῦμεν τὸ αἴρυσθαι ὅπου τοπεργά;) Καὶ μέσει
τοῦτο τὸ ζητήσας τὸ διεξινερχεται τοῦ φασκεούσα, & τοῖς οὖσαί τοι τοῦ ποταμού, τοῖς
λίγῳ ὁ πορφρινός φασκε, ἐμὲν εἰσοι ποταμοῖ, τοῖς
ηγαλλεπονταί αὐτοῖς, καὶ τοῖς ὁ ἀνάλογον τοῦτον διποθειχωνού-
μενος αἰδοντος τοῦ τριμετέας πετρώμενος πάνω, καὶ τοῖς οὖ-
σαι ποταμοῖ τοῦ ποταμού, καὶ τοῖς μεταποτα-
τανοῖς τοῦ ποταμού παταπούντος; τὸ οὖσα ζητητον
τοῦ ποταμού, καὶ τοῖς ποταμοῖ;) Λέγεται τὸ
αὐτὸν: Εzech. 29.3. & 32.2. πρὸ τοῦ quod LXX.
reddunt, οὕτως, Ebraice habetur θεόντα, quod
non Dracones solum, sed Certe etiam,
grandiores pisces, & serpentes significat.
In his recensetur Crocodilus, quem hoc
loco designavit Ezechiel. Hac autem
bellua Ἀgypti Regem expressit, quem
admodum eadem Ἀgyptiaci regni post-
modum typus fuit & symbolum. Certe
post adjectam Romano imperio Ἀgypt-

tum, nummis suis Crocodilum Augustus
appingi voluit. Quid quod *Pharaonem*
Ἄgyptiacē Crocodilum significare conjici
ex eo potest, quod πυρα apud Arabes, qui
muta ab Ἀgyptis cum ipsa significazione
vocabula mutuati sunt, Crocodilum
sonet. Nam quod scribit Iosephus, *Pha-*

raonem, apud Ἀgyptios Regem significare,
vix cuiquam proberit, qui animadverterit,

quam scip̄e *Rex Pharaon* in facis Libris le-

gatur. Nec simile est *Abba pater*, quod extat

Marc. 14. 36. Rom. 7. 15. & Gal. 4. 6 id enim

geminarunt Ebrai Græca utentes loquela,

ut majorem affectus vim ea voce declara-

rent, quam pueri patrem appellantes usur-
pant. Verius non est quod dant nominis

illius erymon Philo, Origenes, & Hierony-

phil. Alle-

mus, ab Ebræo nemp̄ γάρ, quum, *Pharaon*, ger. 2.

Orig. Hom.

6. in Gen.

Hieron. De

nomin.

Ebr.

hujus enim vocis veriloquium ab Ἀgyptis

petendum est, non ab Ebrais. Addit

nostris.

Εzechiel οὐδὲν οὐδὲν εἰς τὸν καβούραν τὸν εἰς τὸν καβούραν

στοματούσαν στοματούσαν

στοματούσαν στομα

primum fuerit ea repetere quæ supra ad Comment. in Matth. 16.20 p. 283, adnotavimus. Atque ea sane cur prætermiserit Ferrarius, Lector exsultet.

(εἰς ὑπῆρχεν οὐδεὶς) Ita Cod. Reg. At Perionius, & Ferrarius: cui nullus erat adjutor, hoc est: εἰς ὑπῆρχεν οὐδεὶς, alludit ad Esai. 63.5.

P. 146.

εἰς πίνον ἐπεργάσασθαι) His τελείων στοιχείων præfigunt Ferrarius & Perionius, quos si audimus, corrumpit loci hujus sententia. Sufficit ergo εἰς πίνον στοιχείων.

(ὑδεις καὶ λέγει) Ita Cod. Reg. & Perionius. Legendum fortasse, ἀλλά, vel, ἀλλά, Ferrarius habet: dicere difficultimum est: legebat fortasse σύστολον λέγει.

P. 148.

τοῦ σώματος μαρτυρίσαι) Ita Cod. Reg. Legendum cum Ferrario. τοῦ σώματος μαρτυρίσαι.

ωστοῦ μόλις ἐχάριστον οὐ πόσις) Ita legit Ferrarius: Perionius vero per μόλις, legebat, μήτρα, contractos Cod. Regii apices non affectus.

P. 149.

ἐν αὐτῷ ἀναγνωριμένοις αριθμῷ) Locus manifeste mendosus. Ita videretur legisse Ferrarius: ἐν αὐτῷ αριθμῷ βίβλῳ ἀναγνωριμένοις αἰσθαντο.

P. 150.

τὸν ἀλιτρὸν τῶν ἀλιτρῶν, &c.) Hic & sæpe alibi litera fidem detrahit Origenes, quam anagogicis suis expositionibus conciliare nititur: sed hanc præcipue sententiam proponnat lib. 4. ἀλιτρῶν cap. 2. quam pro virili excusare conatus est Pamphilus in Apolog. Id vero pertinet ad Origeniana.

P. 152.

(αριθμοῖς ὅντα) Codicis Reg. integrum exhibemus scripturam. Videretur legisse Ferrarius, ἡδὲ τὰ ὄντα, veritatem enim, ad res veras: at Perionius, ἡδὲ τὸ ὄντα, vel, ἡδὲ τὸ ὄντα: sicut enim interpretatus est: quæ proprie speciei historicæ appendices sint: nullo penitus sensu. Ego vero legerim, ἡδὲ τὰ τοιαῦτα, sententia crita aperta, nec multum à veteri Scriptura recelerimus.

P. 153.

ἀντιτούς πεπονιναῖς) Ita Cod. Reg. cuius mendum retinuit Perionius. Legit πεπονιναῖς, quod supra proscriptissime posuisse, sæpe usupari observavimus.

P. 154.

ἐπὶ ὁ δὲ οἶμαι καὶ τὸν μαρτιώνα, &c.) Væsanam hanc de Christo opinionem ex inquinatis Cerdonianorum lacunis hauserat Marcio. Vide quæ de eo, & ejus opera corruptis Scripturæ locis adnotavit Epiphanius Hæf. 41. cap. 1. Hæf. 42. cap. 8. 9. 11. & alibi passim.

εἰτε Κύριος οὐδεὶς &c. &c.) Vide Nos supra ad Hom. 15. in Ierem.

εἰς συναμένεις οὐκεῖται σωτήρας) Legebat Ferrarius, συναμένεις, absque negativa particula. Cod. Reg. εἰς συναμένεις.

P. 156.

αὐθιδοτοῦ τὸν προπειράσθων τόπον) Ita locum emendavimus, Cod. Regii vestigia fecuti, qui si habet, καὶ αἱ μέτρυται. Aliter Fer-

riarius, unde in sententiam intricatissimam se induit. Verteendum est: Ac convenienter quidem præsenti loco existimamus sexto die Servatorem, quando factum est negotium illud nuptiarum in Cana Galilee, descendisse Capernaum, quod interpretatur, Ager consolationis, cum matre, & fratribus, & discipulis.

εἰς Φαραναῖον, ὅπερ ἡ οὐλούσια, &c.) Hieronymus De nomin. Ebr. Capernaum, Ager, vel villa consolationis. Homilia 5. è decem in diversis, qua falso Origeni adscribuntur: Capernaum namque interpretatur, Ager, vel villa consolationis. A 102 pages, & 103 consolatus est.

εἰς κανάριμον οὐαφαρανάμ) Ferrarius: habitatores in Capernaum. Perionius: iij qui invitantur Capernaum. Verte: qui appellantur Capernaum, hoc est, quibus vocabulum illud, Capernaum, allegorice tribui potest.

ωτερεὶ δὲ τέτοιο) Videretur legisse Ferrarius: P. 157. ωτερεὶ εἰς τέτοιο. Legit ego: ωτερεὶ δι τοῦ θεοῦ τετραγ. &c.

καὶ τὰ τοιαῦτα χωρία τῆς σιναγράφεως) Origenes P. 159. nes infra p. 166. καὶ Σύνταχτη πλεῖον, τῷ πεπονιναῖς ἀπότελε τὸ ἀναγνωρισμα, εἰρημένον ἡμῖν & pap. 193. in Johann. 2. 21, 22. ἀλλοι δὲ καὶ τὸ ταῦτα ἐν τῷ ἀναγνωρισμα, εἰσαγόντες Σύνταχτη πλεῖον. Item Homil. 1. in Ierem. Ινα ἐλθαρόν καὶ τῷ τοιούτῳ δὲ προπειράσθων αἰραναγνωριστον' & deinde εἴτε ἐν τῷ ἀναγνωρισμα, τῷ προτέρῳ τῷ ἀναγνωρισμα, μηδὲ ἐκτάχη τῷ Σύνταχτη πλεῖον αἰραναγνωρισμα. & sæpe alibi. Adnotavimus supra ad Commentat. in 1. Reg. p. 28. quædam Scripturæ capita populo ad sacra coenunt pro Episcopi arbitrio prælegi solita fuisse. Id ut facilius esset factu, in certas sectiones, qua & Lectiones dicebantur, totam Scripturam distribuebant. Has Lectiones, συναγράψεις, & αγνοησματα Origenes hic appellat.

δέ τοι τοῖς ἀνθρώποις συμβιβεῖται θεοῖς απειθεῖσι) P. 160. Hic Ferrarius & Perionius multum astuant, neque tamen se extricant. Legit ωτερεὶ απικαὶ, ωτερεὶ κατὰ τὸν θεοπάτερα, quæ sic interpretor: al proper calamitate: que hominibus ingruunt, non: amper curationem Verbo pulchritudinem suam ostentante, dum agros curat: quam dum sobria potionē eos exhalat, quibus per valetudinem convivio interse licet.

ταῦτα τοῦ Φυλῆς ἀπτοῦ, εἰ τοις ποτε ιπταῖ, μεταστρέψει) P. 161. Hac Origeni gratificans Ferrarius videretur consulto prætermissem, quemadmodum alias ab eo factum adnotavimus. Errasse quippe cum credidit, cum aliquane esset Dei anima dubitavit; quod certe non est. Deum quippe anima præditum esse non creditit, sed illud dixisse ἀνθρωποθεῖ.

ιδεις γαρ οἱ οἰκλαίς οὐδέμασι, &c.) Verte: que enim exposita sunt in Scripturæ festivitatibus suis, non eorum quibus Lex traditur, appellariunt; & dona sua, suaque munera, A cælerecedunt Ferrarius & Perionius.

xvi. 576

P. 164. *καὶ οὐτε ἐν τῷ νόμῳ πειλεύονται*) Ferrarius: quan-
do sine Legi jacentur: videtur legiſſe, ἀν-
τὶ νόμου.

P. 165. *λέγουν μεταλλαγμένοντες θεοῖσιν ἀπογειομένων*) Hæc habet Cod. R. verit Perionius: rationis
participes ferarum bestiarum: Ferrarius vide-
tur legiſſe: ἀλλοτριοὶ μεταβολαὶ θεοῖσιν ἀπογειο-
μένων, quod magis placet.

ἀλλοι ἐν τῷ γενετρι *) Asteriscum inseruimus;
debet enim ἐν τῷ γενετρι, quod exhibet Ferrari-
us. Alludit ad Act. 18. 25. & Rom. 12. 11.

ως τοις μεταβολαῖσιν, &c.) Hæc non aſſe-
cutor est Ferrarius: optime Perionius: *Ita ut*
*qui eas capiemus, Christo in nobis loquente, dicam-
us: Nonne cor nostrum ardens erat in viadum
aperiret nobis Scripturas?*

ποιεῖσθαι τὸν ἀπόστολον) Ita Cod. Reg. Perionius:
*Ut autem hoc ipsum velimus, igni affare Agni
carnes.* Ferrarius: *Quod si ad hanc rem opus
erit nos querere, ut afferimus Agni carnes igne.*
Lege: *εἰς τὸ βασιλεῖον τοῦ θεοῦ, εἰ ποιεῖσθαι
στοιχεῖα τὸν ἀγνόν μεταβολαῖς, hoc est, ut autem hoc ipsum
queramus, si signi affare opus sit Agni carnes.*

P. 166. *ἀναλογιῶν τοῦ λόγου, &c.)* Prava interpunctio
Ferrario hic fraudus fuit: recte Perionius:
rationem autem nostram etiam ad tertium pa-
ſcha, quod in innumerabilium Angelorum fre-
quentia & multitudine: in perfectissimo, bea-
tissimoque exitu perficiendum est, venire nunc
non est necesse.

P. 167. *ἐν διατριβῇ πλανσιον τοῦ θεοῦ, &c.)* Mancus
fuisse videtur hoc loco Ferrarii Codex: recte
Perionius: *Commoratio illa, cum Indorum
Pascha inſtaret, paulo melior hoc ipſo facta fuit,*
eoque præstantior.

P. 171. *εἴτε γὰρ ἐν τῷ γένετρῳ, &c.)* Origenes infra Tom.
12. in Iohann. p. 184. & supra in Matth. 21. p.
441.

P. 172. *εἴτε τὸν τῶν τε κορυμμάτων, &c.)* Apposite Perio-
nius: *οὐκούσιοι, qua ipsi materia ſe ornandi
præbent, εἰδεὶ γνῶμεν apud Ferrarium.*

ως παραδίδει τὸ συνέχειαν, &c.) Ita emendavimus,
freti confusenſi Ferrarii, & Perionii: quamvis
habeat Reg. Codex: *ως μη σχειτατον τὸν τὰ
επικράτειαν.*

P. 173. *χειρὸν τοῦ τετραγενεράτα, &c.)* Mirifice hic
deformatus erat Codex Reg. Nos ex Perio-
niī lectione & conversione locum restituere
conati fumus: talis illa est: fierique poterat,
ut numi qui legum corpora carum, & qua Deiſi-
guram non haberent, figura erant, effunderen-
tur. Aliter legit Ferrarius: pro eo quod scri-
pſimus, *νέων, legiſſe videtur, ἀνθρώπων.*

καὶ τηλικαῦτα εὐεργέντοι παραπομένεις) Ita vide-
tur legiſſe Ferrarius, & recte quidem; quan-
quam ſentim videtur non cepiſſe. Perionius
legit: *καὶ τηλικαῦτα εὐεργέντοι παραπομένεις* at
boves illos ſex mensium confinxit. Codex
Reg. habet: *καὶ τηλικαῦτα εὐεργέντοι παραπομένεις*

Verte: *Οἱ boves ditionibus, qui que ejusmodi*

rebus gloriāntur, venum proponendos, vel, qui
querestant pretiū poſtalant.

εἰς τὴν καφαραθύματα τοῦ θεοῦ) Aliter legiſſe. P. 174.
ſe videtur Ferrarius: ita ſcilicet: *εἰς τὰ τέρατα*
ſentim ſuam inveniuntur, ſed nulla ſententia

ἐμπόδιοι μετάπολεις δέξανται, &c.) Hæc ita reſti- P. 176.
tuimus, cum Codex Reg. haberet, *ἐμπόδιοι*
λαμένοις δέξανται.

τὸ μέντοι τὸν ἔχοντα τὸν τεῖχον (Ita Cod. Regius, P. 177.
Perionius legiſſe videtur: *ἔχειν μὲν τὸν τεῖχον τα-*

verit enim: *Ac ſcire quidem habeatε, annon
habeat: Ferrarius vero, idiv πάντας τὸν τεῖχον τα-*
vel aliquid ſimile.

τὸν τεῖχον ταῦτα (Ita Cod. Regius,
& Perionius, quod ſe ſu caret: legebat Fer-
rarius, *εἰς τὸν τεῖχον ταῦτα* quod rectum eſt.

Ἐπάγκα οὐτονομούμενοι οὐτεὶς οὐτεὶς, &c.) Hic plane P. 178.
cæcūtum Perionius, & Ferrarius, qui pro eo
quod eſt, *λιπαροὶ* ſuū, videntur legiſſe, *οὐτοὶ οὐτοὶ*

iuo Totam pericopen ſic interpretator: *Et*
fortaffi ſuperna Ieruſalem ad quam ascendit
Dominus, aurig. inſtar ducentos qui ex Circu-
cione, & ex Gentibus credunt; præceden-
tibus, & ſequentibus, vel Propheti & Apo-
ſtoli, vel ministrantibus ipſi Angelis (poſſunt
quippe exponi ex iis qui ipſiū præcedunt, &
ſequuntur) ſuperna inquam Ieruſalem nunc
dicipoteſt, que ante ipſius ascenſum ea contine-
bat, qua dicuntur ſpirituālē nequitiā in celeſti-
bus, nimirum vel Chananaor, &c.

ποιεῖσθαι τὸν τεῖχον ταῦτα) Vide noſtras P. 179.
Observationes in Matth. 21. p. 435.

ποιεῖσθαι τὸν τεῖχον ταῦτα) Sic P. 181.
videtur legiſſe Ferrarius: *πας γονὸς ὁ τεῖχος οὐτοὶ*

αὐτὸν τείχει τοῦ θεοῦ τούς τοῦ ἐπιρρομένους ὄπλους μένει
τοῖς πιθανοῖς λόγοις, ἀρματοῖς ὑπογάματοις ἐρέμοις, ἐπὶ τῷ
κειμένῳ ἐγερθεὶς ἀρχηγός, καὶ πολλὰς τῷ ἐν ἐρουσαλήμ
οινὶ θελοῖ ταῦτα, τῷ ὑπερβάντῳ προσέχειν, πλαποῖται,
καὶ τῷ φειδῷ πιπερινῷ εἰς τοπιαν, θηλυμαντοῦ

μιαν τοῖς οἰκητοῖς οἰνισταῖται. Ita LXX. Isaia. 30.

6. Corruptiſſimus eſt hoc loco Cod. Reg.
εὐγ. ἀποιδον πειρόθρον, qua ſtolido ſequi co-
natus eſt Perionius.

τριῶν τοῦ πληρούματος φυγικῶν) De Valenti- P. 182.
nianorum Pleromate, & iis qua ſunt extra
Pleroma diſerit Epiphanius ex Irenæo,
Hæt. 31. cap. 16. Tertullianus Vniverſita-
tem appellat, adv. Valentin. deque ea agit
cum hoc quem dico, libro, tum etiam lib. De
præſcript. adv. Hæret. & lib. De anim. Huma-
num autem genus in tres ordines Valenti-
nianini diſtribuebant, πινακιτικός, in quorum
numerum ſe ipſi ac Gnosticos reſerbebant;
φυγικός, de quibus hic Heracleon; & σαρκικός.
Confule Epiphanius Hæt. 31. cap. 7. & 19,
& ſeq.

πράγματον ἢ π' αὐτῷ πειρόθρον) Ferra- P. 184.
rius legiſſe videtur, π' αὐτῷ malim: *π' αὐτῷ*

O

αὐτῶν μὴ πέπομέν

αλλ' ετι σε ποιος τι, ετι Γεύτα, &c.) Luxata hæc sunt, nos ab ulcere unguem abstinuimus: unum tamen affirmaverim, loci sensum non cepisse Ferrarium, qui talis est: Quanvis sexcenta alia signa ostendere poterat Christus, attamen ad illud, Quia hæc facis? ea quæ ad Templum pertinebant convenienter respondit, pro aliis signis quæ Templum minime spectabant. Inde liquet negandi particularum, quam admisit Perionius, sententiam labefactare; sic enim ille: *Et sicut in innumerabili etiam alia signa ostendere poterat, non tamen ad illud, Quia hæc facis? ea que ad Templum pertinebant honeste pro aliis signis, prater ea que ad Templum referabantur, respondit.* Non absurde igitur pro, ἀλλ' ετι σε, quæ totapi periodum conturbant, legas, ἀλλ' επει τοι, vel quid simile.

P. 186.

ἐπιτιθατεῖσι τὸν ὄλω, &c.) Perionius legit,
εἰς ἔτει. Ferrarius, εἰς αρπεῖ, quod probo.

οῖον τὸ ἐκ τοῦτον) Ferrarius legit, εἰον). Perio-
nius, περιον.

etiam in, et prius etiis, etiam inquit, &c.) Ita Cod Reg. & Perionius, neque aliam lectionem ratio patitur. Male ergo legebat Ferrarius: **etiam in, et prius etiis.**

P. 187.

ἐστιν τοῦ Σίνων τὰ, &c.) Distorta hæc sunt,
qua si c̄ digerenda erant: ἐστιν τοῦ Σίνων τὰ ἐν τῷ
τοῦ μαθαίου, η μάρκον ἀναγεγραμένα εναλιγεῖσθαι
τοῦ θεοδοσίου, &c.

P. 188.

èr p[ro]p[ri]et[er]a) Lege, 7. Hoc est Ebraice, ve-
teris mensis Ebraici nomen, qui Ijar Iudaico
respondet. Vide Joseph. Antiq. lib. 8. cap.

200

2. n. 3.
ἡ τὸν δὲ ἀριθμὸν, εἰς τὸν, &c.) Perperam accedit hunc locum Ferrarius, quem melius interpretantem Perionium audiamus: *ad sex numerum ad materiam, id est ad effectiōnem refert; quadraginta autem numerum, qui est quartio, qui ut ait, copulari, connectique non potest ad inflationem, semenque inflationis. Vox autem φύσις, quam neuter intellexit, locum habet in re medica, ubi agitur de formatione foetus, quemadmodum & φύτημα.*

ἐν Τικάγωνοι μένοντες τὸν ναὸν, &c.) Ita Cod.
Reg. quem secutus est Perionius, ubi scri-
bendum, ἐν οὐρανοῖς. Verior tamen Ferrari
lectio: ἐν Τικάγωναις, vel, γενεράτορες.

εἰς τὸ σῶμα τε ἵψ, &c.) Ita Cod. Reg. mendo-
se. Perionius legit, εἰ τὸ σῶμα, quod per mihi
placet: videtur legisse Ferrarius: εἰς το
σῶμα τε ἵψ ναὸν ἀπεῖπεν θεός &c. quod non dif-
plicet.

παραθερήν τὸ σῶμα) Cod. Reg. ἀρρεπεῖ.
πλεινεῖς τε τοιούτοις, &c.) Totam hanc peri-
copen, satis quidem intricatam, interpreta-
tionibus suis foedarunt Perionius & Ferrari-
us: cuius haec mihi videtur esse sen-
tia: Ceterum in hujusmodi rebus persuasum

habentes ad Dei satient

anum ad Dei sapientiam pertinere proprie-
tates explicare divinitus inspirata Scriptura,
que sapientiam docet in mysterio reconditam,
quam nullus Principum scutuli hujus cognovit
cum id presertim natura humanae captum fu-
peret. Vocem *nuisus* expungebat Perio-
nius, sed malim interpretatione ad libri scri-
pturam accommodare, quam temere recepta
veterum Codicum lectionem convellere.

versus eorum exprimit opiniones, & hereses, qui
in Scriptura versantur. Qui ad superiora at-
tenderat, expositionem hanc facile admit-
teret. Paulo post pro, καταλαθετας, lege, κα-
ταλαθειτο.

P. 208.

σπειριλυνει, θεοτεμη, &c.) Hieronymus
De nom. Ebr. Garizim, divisione advena. A

πι, succidere, scindere.

ει, θεοτεμη, θεοπουετη, θεοπουετη) Hierony-
mus De nom. Ebr. Ieroboam, dijudicans popu-
lum, vel, dijudicans super nos.

σιων, θεοτεμη, θεοπουετη) Hieronymus De
nom. Ebr. Sion, specula, vel speculator. πρ, mo-
numentum, titulus, specula.

P. 210.

ειπωνος οι προ την διαβο λεγει) Vide Nos
ad Commentar. in Matth. 17. p. 312.

η την κρεμοντα) Diabolum quippe κρεμοντα-
ρος & constitutus Valentini & appelle-
lant. Πενευσ lib. 1. cap. 2. Epiphanius Hær. 31.
cap. 19.

P. 211.

πολι διεζηνω, &c.) Ita Cod. Reg. quem se-
quitur Perionius his verbis: Nunc quidem
mult. verba Heracleonis proferre possu. Malum
Nimis quidem nunc esse Heracleonis verba
recitare. Ferrarius videtur legisse: πολι δι-
εζηνω, &c. sed Cod. Regii lectionem an-
teponimus; sequitur enim διεποιησθε ιπτε-
ριθιμος, &c.

τη θηγαμαντε πτερει κριματος) De apo-
crypho hoc libro vide Lactantium lib. 4.
cap. 20. & Hieronymum De scriptor. Eccle-
sia. & ειλορει ει θη προφητικων Clementis
Alexandr. Editioni subjectas. & Eusebium

Clem.
Alex. Edit.
Comel. p.
250-35.

ποτε γνωστον, &c.) Duplex libro-
rum qui pro facis proponerentur, ordo
fuit: οι προτοι, cuiusmodi erant quos in
Canonem suum Ebraei retulerant, quique
erant intra arcam; & οι διδοντοι. Rursus
οι διδοντοι duplex ordo fuit, οι απταιρομενοι,
seu μητροι qui admitterentur ab aliquibus, ab
aliis repudiarentur, & dubia essent auctor-
itatis; cuiusmodi erant Machabaeorum libri,
Sapientia Sirach, & Salomonis, alioque, quos
quamvis in Catalogum suum non contul-
sunt Iudei, plurimi tamen recipiebant: alter
ordo erat οι προτοι, qui ab omnibus plane
pro confictis & supposititiis habebantur.
Priorem divisionem confirmat Hierony-
mus in Prologo Galateo, & Athanasius, seu
quisquis est auctor Indiculi librorum Scrip-
turæ: hi enim quidquid praeter γνωστον est, in-
ter διανοιαν recensent. Ascriplicem illum ordinem,
οι προτοι, οι απταιρομενοι, & οι μητροι
sequitur Eusebius Histor. lib. 3. cap. 25.
& 31.

μη δει καθελειν ας προσκυνει) Perionius
ex Cod. Reg. non oportere diruere adorandas
res, &c. quæ legitimo sensuarent: optimus
Ferrarius legit: κατ' ιδινον προσκυνει, nam

& paulo post, οι προτεραιοι, οι διδονοι, & paulo
superius ludorum, & Gentilium frequens
est mentio.

λατρειοτες απειλοι, κη μετι, κει λαη) Quoniam P. 212
in Veteri Lege Dei mandata obiisse spele-

gitur Angelus, & quasi ex persona Dei spe-
cie locutus, hinc varie disputatum est inter Ju-
dæos. Deus ille esset, an Angelus. Angelos
nullo admittebant Sadducæi, ut est Act. 23.8.
Eos agnoscebant Pharisei, religionis inter
ipso principes, & arbitri. Cum autem su-
perfitionibus valde dediti essent hujus facti
homines, facile eo delapsi sunt, ut damno-
sum & vetitum Angelis cultum exhiberent.
Atque hæc heres apud Phrygas florebat
Pauli temporibus, ut intelligitur ex ipsius

Epistola ad Colosenses. Sed & multo post
in Laodicensi Synodo damnata est. Quo-
nam vero cultu Lunam, & μητρα venerantur
Iudei, dictu facile non est. Isaia cap. 65. v. 11.
sic ipso alloquitur: Et vos qui dereliquistis

Dominum, qui oblii etis montem sanctum
meum, qui ponitis mensam ταντον Gad, & impletis
ταντον Meni libamen. Gad est απαρτη τοπον, ut recte
intellexit Hieronymus. Ita sumitur Gen.
30.11. Sortes autem rerum omnium vetu-
stissimi Chaldei, & Ægyptii Astrologi Sy-
deribus deputabant: & Fortunæ quidem
fortem tribuebant Lunam, ut Dæmonis for-
tem Soli; & huic res ad animum pertinentes,
illi res corporeas curæ esse putabant.
Vettius Valens lib. 4. Anthologiarum, cap.
5. quod est απειλη τηρησης οντο κληρονομον τηρηση
διατηρηση, docet forem Fortunam, & Dæ-
monis significare Solem, & Lunam, Lunam
quippe esse Fortunam, in potestate haben-
tem corpus & spiritum; Solem vero esse
Mentem & Dæmonem, animas ad res ge-
rendas excitantem, & invenientem. Idipsum
aliis præterea testimoniis, tum ex Macrobi-
tum ex eodem Valente de promis demon-
strat Seldenus Libro De Dis Syris Synt.
cap. 1. Quod ait ergo Isaia dæmones adorare
Gad, id est Fortunam, id exponit Lunam
Auctor libri quem citat Origenes, quæ For-
tuna quoque dicitur. Sequitur apud Isaia:
Et impletis Meni libamen. Illud est
quod apud Origenem exponitur, λατρειοτες
μητροι. Multum hic æstuant Interpretes;
sed in eo plurimi consentiunt, voca-
bulo Meni vel Planetas omnes, vel unum
ex Planetis signari, quem Mercurium
quidam esse conjectant. Mihi autem ve-
risimile fit Solem, qui Mens est, & Dæ-
mon, seu Genius voce Meni significari, ex
origine ταντον, quod est numerare, quia Sol
temporibus numerandis & dividendis præ-
cessit. Indidem profluxit dictio μητρα, Luna,
eadem de causa. In Solis autem & Lunæ
adorationem proclives fuerunt Iudei, jam

inde ab antiquis temporibus, ut colligitur ex Deuter. 4.19. *Ne forte elevatis oculis ad celum videas Solem, & Lunam, & omnia astra caeli, & errore deceptus adores ea: & Job. 31.26, 27. Si vidi Solem cum fulgeret, & Lunam incedens emclare. Et letatum est in abscondito cor meum, & oculatus sum manum meam ore meo.* Atque ea ad Iosiam usque propagata est idololatria, de qua id scriptum est 4. Reg. 23.11. *Abstulit quoque eos quos dederant reges Iuda Soli, in introitu templi Domini, juxta exhedram Nahr amelc enuchi, qui erat in Phurim: curvus autem Solis combusit igni.* Ezechielis 8.16. queritur Dominus viginti quinque Israëlitas dorsa habuisse contra templum Domini, & facies ad Orientem, & adorasse ad ortum Solis. Ex his efficitur probabile non esse Iosiam Fortunam, hoc est Lunam cultum Iudeis obiciemt, Solis religionem, cui multo magis dederant, filiisque. Praterea ejus verba sic exposuerunt Senes Septuaginta: *Επιμέλοτες τῇ τύχῃ τράπεζαν, καὶ πληρωθῆσθαι πανοικείαν.* Hieroymus quippe in Iaiae 65.11. sic ipso ait reddidisse: *Paratis Fortuna mensam, & impletis Daemoni poculum: & mox: Quodquid Septuaginta translaterunt τὸ δαινοῦντον, id est Daemoni, in Hebraico habet ρων. Vnde manifestum est corruptam esse vulgatam loci hujus lectionem: ἐπιμέλοτες τῇ δαινοικοτράπεζαν, καὶ πληρωθῆσθαι πανοικείαν.* Meni igitur juxta τὸ δεῖ δaiunior. Atqui fors Daemonis, seu Genii, cuius intutela ut quisque natus est, vivit, ut ait Censorinus, & natale comes qui temperat astris, ut loquitur Horatius, tribuebatur Soli ab antiquis astronomice discipline magistris, ut dixi: & Sol ipse Daemon appellabatur. Macrobius libr. 1. Saturn. cap. 19. *Argumentum aducei ad genitum quaque hominum, que genesis appellatur, Aegypti pro-tendunt, Deus prestitis hominum a centi quantu[m] tuor adesse memorantes, d[omi]n[u]m, τύχων, ἐργαδικων, & d[omi]n[orum] Solem, & Lunam intelligi volunt, quod Sol auctor spiritus, calor, ac lumen, humana vita genitur & custos est, & ideo nasciens Daemon, id est, Deus creditur: Luna τύχη, quia corporum presul est, quia fortuitorum varietate jactantur.* Firmicus libr. 4. cap. 11. *Locum Daemonis i[n]stauratio[n]e colligimus, quam ideo huic libro adducimus, quia Solis cum esse locum Abram similitudine monstravit. Quemadmodum autem pro Luna, sortem ipsi tributam, Fortunam nimurum Propheta expressit; ita ad significandum Solem, sortem Soli deputatum, Daemonem scilicet, seu Meni notavit. Ex Meni Ebraico prodiit Graecu[m] μῆν, Daemon, seu Genius, qui & Sol. Vnde μῆν, Αέρι, μῆν, hinc Latinum *Manes*, qui & Genii. Servius in 6. En. v. 743. Ergo *Manes* Genius dicit, quos cum vita sortimur. Non au-*

tem sic vocantur à *Manis*, quod est *bonus*, quod idem scribit Servius in En. Ex μῆν fit μῆνες, & contracte, μῆν. Id nomen fuit Patriarchæ Constantinopolitano, ad quem extat celebris Iustiniani Epistola, non ut vulgo scribitur, *Mennas*. Sic δῶνις contracte, pro δῶνιδων, δικηματ, pro οὐρανοῖς, sic θεᾶς apud Iosephum, pro θεᾶς, δικηματ, δικηματ. Hinc dicti & μῆν, *Menses*, quos curricu is suis Sol determinat, quasi sint variis Soles, & Sol puta Ianuarii alias sic à Sole Iunii. Conjecturam nostram penitus firmat Strabo libr. 12. cum ait Cabiris qua urbs caput est Armeniae, εἰς τὸ μῆνον φαράνου καλούμενον. *Templum quod Menis Pharnaci appellatur tam religiose cultum, οὗτον βασιλικὸν καλούμενον ἐργοτεῖν ἀπολιανού, τύχην Εσπλένει, καὶ μῆνα φαράνον.* *Ut pro iuramento, quod regium appellatur, haberi voluerint Fortunam Regis, & Mena Pharnaci.* Atqui id Templum Luna quoque consecratum erat: *εἰς δὲ τὸ τῆς στέλνεις τὸ ιερόν, καὶ πάπιον τὸ ἐν Αρνί, καὶ τὸ ἐν Φρυγίᾳ, τόποι μῆνος καὶ τοῦ οὐρανού τόποι, καὶ τὸ σκάφος τὸ παρόπτην αντίοχεια, οὗ ποσισθιαν, καὶ τὸ ἐν τῷ χωραῖρι αντίοχειαν.* Est autem hoc quoque *Templum Luna*, quem admodum & illud quod est in *Albanis*, & quod in *Phrygia*, & illud *Menis*, quod est in loco cognomine: & illud *Ascaī* apud *Antiochiam* que est ad *Pisidiam*, & illud quod est in regione *Antiochenorum*. De templo illo quod est in *Albanis* differit Strabo libr. 11. In calce vero libri 12. sic ille de templo *Phrygio* *Menis*: *μετέξεν δὲ τῆς λαοδικείας, καὶ τοῦ παρόπτην ιεροῦ τοῦ μῆνος καὶ τοῦ οὐρανού Inter Laodiceam & Caruratemplum est, quod Menis Cari appellatur.* Athenaeus libr. 12. pagum quemdam *Phrygia* μῆνος καὶ μῆνος appellat, *Pagum Menis*, ubi nempe templum Menis, si quid conjectura valco. De templo vero *Ascaī* haec Strabo libro codic 12. *λόγοι εἰς τοῦ ιεροτείνοντος τοῦ μῆνος ἀντίοχειαν.* Erat autem illuc sacerdotium *Menis Ascaī*. Nihil his locis intellexerunt Interpretes. Vides templum illud quod erat Cabiris, consecratum fuisse Meni, & Luna. Atqui petita ex eo juris jurandi formula exprimit τύχην Εσπλένει, *Fortunam Regis*, cuius fors Luna adscribatur; & μῆνα φαράνον, id est, si recte intelligo, Genius, seu Daemonem Pharnaci, cuius fors ad Solem pertinebat. *Templum* itidem illud *Albanorum*, & illud *Ascaī*, & aliud *Phrygium*, non Meni solum, sed & Luna fuerunt dicata: nec aliter enim accipi possunt ita Strabonis: *εἰς δὲ τὸ τῆς στέλνεις τοῖς οὐρανοῖς, καὶ θάπιον τὸ ἐν Αρνί, καὶ τὸ ἐν Φρυγίᾳ, τόποι τοῦ μῆνος καὶ τοῦ οὐρανού μετά τόπον, καὶ τὸ ἐν τῷ χωραῖρι αντίοχειαν.* De *Albanis* sic Strabo libr. 11. *Τίτλοι δὲ τημονῶν, μῆνον, τύχην, στέλνεις πληνοῖ.* Deos autem colunt, *σο-*

AD ORIGENIS COMMENTARIA

len, & Iovem, & Lunam, maxime vero Lunam. *Est autem ejus templum Iberie proximum. Sol* em ait illos, & Lunam venerari, quos templum Meni, & Lunae posuisse alibi significat. Nempe Solis est Men. Templum igitur illud apud Armenios Genio, & Fortuna Pharnacis consecratum erat. Ita Romanis Genium Principis adjurare solitum erat, necnon & ejusdem Fortunam, quæ ipsa quoque Damon esse censebatur: Origenes libr. 8. contr. Cels. c. 2. oī τον ἐδεξεν επονοτε τον ἡμειον Καστειον τον δαιμονα ὀμνον οι την τόχην απεθεμαντος. Σεπτεμβριον Εγινε δομαζομεν τοχη τον βασιλειον. Sed Damon nomine Genius frequentius campellabatur. De Genio, & Fortuna eleganter Cebes in Tabula. Eos autem sacerdos simul cultos, atque iisdem religionibus placatos reperias. Plurima apud Gruterum Marmora videre est in honorem utriusque erecta & incisa. Consecratum itidem Soli, & Lunæ dici poterat Armeniacum illud Templum, non absolute, sed quatenus Genio, & Fortuna Pharnacis Sol, & Luna prærant. Porro lingua & moribus multum habuisse cum Syris cognitionis Armenos idem Strabo libro primo prodidit. Quid si ab eodem Mene nomen dicamus Armeniam traxisse? Ieremias cap. 21. v. 57. hac scribit: Annuntiate contra illam (Babylonem) regibus Ararat, Menni, & Ascenez. LXX Sixtina Editio: Καταβιλατε επι αυτην Καστειον δειπτε παρ ευς, & τοις αχαραζοις. Lege: Καστειον αραρετ παρ ευς, & τοις αχαραζοις. Ubi Ebraicum redditum est παρειαν, quasi id non sit nomen proprium. Idem pccavit Abras At Paraphrastes Chaldaeus Menni reddit ψωιον, quæ vox alias scribitur, ψωι: utробique vitiose: scribendum siquidem מְנִי Mons Meni, uti habent Baal Aruch: Iarchi Kimchi, aliqui Ebrai proceres, qui & Armeniam exponunt. Ex Menni ergo nomen ipsam traxisse eruditane sane, & luculentiter ostendit vir præstansissimus Samuel Bochartus in Phaleg lib. 3. cap. 3. Evidem non aliud esse censuerim מְנִי, Montem Meni, quam montem consecratum Deo illi, qui ab Isaia ut appellatur, μενι a Strabone, & Auctore Prædicationis Petri, quam laudat Origenes. Hic amplius gallum album comedì verbat Pythagoras, quod eset Meni sacer, hoc est Soli, ut exponunt Pythagorici. Iamblichus lib. 1. de vita Pythagoræ, postquam censuisse illum dixit gallum alcum Meni consecratum esse, altero libri ejusdem loco subiungit: ιερὸν ἡρετοῦ εἰ τὸν ἀλεπούνα οὐλη. Sacrum existimat esse gallum Soli. Laertius in vita ejusdem inter ipsius effata hoc posuit: ἀλεπούνα οὐλης & ιεροῦ, οὐλης & ιεροῦ, οὐλης & ιεροῦ. Gallum album penitus non attingere, quod sacer sit Meni & supplex; quippe qui horas

significet. Id exponit Suidas in ποθαρίαν ιερὸν τὸ οὐλεῖ, ut Soli facer. Existimari quoque potest ex supradictis Meni Deum quendam ab Arabibus cultum, cuius mentio habetur in Alcorano Sur. 63. hunc ipsum esse Meni. Sane Solis & Luna cultum plerique Asia gentes videntur à Persis accepisse. Aucto est Strabo in Hyrcania ipsis, & Capadocia templo posuisse τὸν οὐλαρίδος τὸν οὐλαρίδος, qui & οὐλαρίδος, & οὐλαρίδος dicitur. Hanc esse Solem, illam Lunam viri eruditus existimant. Certe in voce οὐλαρίδος vestigia vocis οὐλαρίδος agnoscas. Narrat Herodotus Persis morem fuisse convivia Diis ponere. Idem Fortuna factum à Iudeis Isaia exprobatur. Quin & ab Herodoto proditum est natalem diem solennibus epulis celebrasse Persas. Nempe ita fortasse Solem seu Genium venerabantur ortus hominum omnium præsumicem.

Τοῦτο ἐπαποθανετος) Incepit Ferrarius; redit: *hac tenus disputasse contenti.*

τέλειον, ἀλλ' οὐ τὸ περούνιδον) Negandi particulam videtur inscruisse Ferrarius: ἀλλ' οὐ τὸ περούνιδον. Secus Cod. Reg. & Petrianius.

οἱ θλοντες τὸ σῶμα τὸν θεὸν) Eadem Origenes ratione utitur libr. 2. πελαχοῦ, c. 4. Si corpus esse pronuntietur Deus, quoniam omne corpus ex materia est, invenietur & Deus esse ex materia: quod si ex materia est, materia autem sine dubio corruptibilis est, erit ergo jam secundum illos corruptibilis Deus. A Deo quoque corpus abjudicat Homil. 1. & 3. in Genes. & Comment. in Cant. Homil. (uti inscribitur) 3. & libr. 6. contr. Cels. Sed apertissime lib. 1. De princip. cap. 1. & 6. & libr. 2. cap. 2. 3. & 4. & libr. 3. cap. 2. & libr. 4. cap. 2. & in Anacephal. In hoc errore fuerunt Seleucus & Hermias Galata, de quibus memoravit Philastrius cap. 5. & iuxta nonnullos, Valentinus quoque, & Audius postmodum Audianorum, & Anthropomorphitarum pater, de quo Epiphanius Hær. 70. Scriptum quoque reperimus apud Socratem, Theophilum Alexandrinum Ecclesiam regente, hanc questionem iis in locis multorum disputationibus fuisse vexatam, Deinde corpus esset, humanam figuram gerens, anincorporeus; quam postremam sententiam quum amplexus fuisse Theophilus, Monachos Ægyptios aduersus eum coiisse, & manu facta hominim invadentes mortem intentasse, ni placitam de Deo opinionem ejuraret, & Origenis libri os, unde incorporeum Deum propugnabant nonnulli, damnaret; quod cum facturum se receperit, tum deum Monachos discessisse. Quid quod ita scribere ausus est Tertullianus aduersus Præcam, cap. 7. Quis enim negabit

Deum corpus esse, et si Deus spiritus est? spiritus enim corpus sui generis in sua effigie. Sed & invisibilis illa, quæcumque sunt, habent apud Deum & suum corpus & suam formam, per quæ soli Deo visibilia sunt; quoniam magis quod ex ipsis substantia amissum est, sive substantia non erit?

Augustin. lib. 10. de Gen. ad lit. cap. 2. & Her. 86. ad. Quod. ad. alibi. Quæ pluribus locis reperit, & sepe carpit Augustinus. Hinc illum cum Melitone venia hujus reum peragit Gennadius de Dogmat. cap. 2. Deos quidem animantes esse statuit Velleius Epicurus apud Ciceronem 1. de nat. Dcor. Arque id non Epicurum duntaxat, sed & Vulgus, & Poëtas, & præstantissimorum hominum catervam attestari scribit Sextus Empir. 1. adv. Phys. Idem quippe Platoni, Aristoteeli, & Porphyrio persuasum fuit. At à Deo tamen omnem coagmentationem, unde oritur interitus, Epicurus abdicabat; unde ait apud Ciceronem Velleius Deorum esse non corpus, sed quasi corpus; non sanguinem, sed quasi sanguinem. Stoici autem Deum corporeum esse desinebant, ut præteralios auctor est Origenes lib. 1. & 3. & 4. & 6. contr. Cels. Ab Epicureis autem, & Stoicis profectum hoc commentum Christianorum deinceps Hæreticorum aliquot mentes occupavit. At Christianæ Religionis dogmata cum satis perspecta non haheret Celsus Epicureus, quæ paucorum fuit Heterodoxorum sententia, Christianorum omnium esse censuit. Sed hanc ejus imperitiam egregie confutat Adamantius noster lib. 7. contr. Cels. Consultant porro in hanc rem nostra Origeniana.

Ἄριστος οὐδενόν τι φένει τομάτων (τοιούτων) Natum quintam Aristotelis significat; de qua sic differit libr. 3. & 4. cap. 6. Non enim secundum Graecorum Philosophos præter hoc corpus quod ex quatuor elementis est, aliud quintum corpus quod per omnia aliud est, & diversum ab hoc nostro corpore fides necessario recipit, quoniam neq; ex Scriptura sanctis vel suspicione aliquam proferre de hū potest, neque ipsa rerum consequentia hoc recipiat. At quamvis ab Aristotele inducta esse vulgo feratur ista natura, quam Onomacritus καίσαρον vocat, eam tamen Plato, & Platonici agnoscunt. Tertius Proclus in Timæum, eamque appellari docet, πέντε τομάτων, & πέντε τομάτων, & κίνημα πέντε τον. Tertius item Simplicius. Essentiam nihilominus illam quam Platonis fuisse cognitam diserte negavit Atticus Platonicus Philosophus apud Euæbium lib. 15. Præpar. Evangel. cap. 7. Huic porro Peripateticorum quinta essentia à Xenarcho impugnatæ Alexander Aphrodisius patrocinatus est.

οὐ πάντες τοῦτο οὐδὲ τούτα τούτα, &c.) Locus hic curatione indiger, quam non nisi ex meliori Codice sibi quisquam spondere

possit. Pro, διπόντες, Ferrarius legit, διπόντες. Sic autem interpretatus est Perionius: Quoniam enim cum in medium, & in eamque sepius vita appellatur, Spiritus qui nos amabit, intrat, eo Spiritu vita qui crassior dicitur, vivi efficiamur à Spiritu.

τίνει διεπεπελεγέντες οὐδὲν πεπίτεν θεού, οὐδὲν, οὐδὲν;) Senitus apertus est. Ferrarius autem cum legeret, οὐδὲν omnia perturbavit.

Ἄλλοι χωροστοι, Videntur hæc una serie sic F. 128. descrebenda: οὐδὲν χωροστοι οὐτι παντοι, οὐδὲν οὐτων. Deinde inter τοιούτων, &c., οὐδὲν οὐδὲν, inferendi asterisci. Quum enim dixisset Heracleon ejusdem esse substantia cultores Dei ac Deum ipsum, hanc doctrinam impugnat Origenes, & ait fornicatam fuisse consequentia ingenitam naturam, cum cultores Dei iuxta Heracleonem fornicati sunt: at sibi ipse responderet, ejusdem sunt substantia, sed non corundem capacis; cui responsioni instare debuit, & ibi Codex deficit. Tum addit; Quod si faretur Heracleon, ut fateri debet, fornicatam esse naturam spiritalem, quæ ejusdem sit substantia ac divina, impia, &c.

μητρικής οὐδὲν, &c.) Ferrarius: cum increpatione illius. Perionius: cum ejus quæ....., objurgatione. Nos aliter locum hunc explicamus: addita enim, post ἀντιμέτωπον, τοιούτων, referimus τοιούτων, ad οὐδὲν, quod subest. Hæc autem & sequentia, in quibus Filius substantia, dignitate, potestate, divinitate, & sapientia Parti neutiquam aequiparandus statuit, expenduntur à nobis in Origenianis. Hic sane excusatum velle Origenem cum parum sinceri animi, tum non satis orthodoxi hominis esse censeo. Hoc aperte prosteri satius esse duximas, quam locos vitiosæ doctrinæ labe foedatos rescindere, Origenemque truncum & lacerum proponemus; id quod à Ferrario factum aliquando verisimile est; puta supra p. 49. & 56. in Iohann. & hoc loco. Hoc si sit, candom in eo valde desideramus, qui interpretationem suam ejusmodi denuntiatione claudere a fuo est, qua nihil prorsus in hoc Origenis libro immutatum declarat.

οὐδὲν οὐτι οὐδὲν πατρος) Novatianus seu quisquis auctor est libri de Trinitate, qui Opibüs Tertulliani adjungi sclet, cap. 17. Quamvis enim sex Deo Patre Deum esse meminisset, non quam se Deo Patri aut comparavit aut contulit, memor se esse ex suo Patre, & hoc ipsum quod est, habere se quia Pater dedisset.

οὐδὲν τοιούτων, &c.) Perionius legit, οὐδὲν, sed ex Sap. 7. 25. omnino retinendum, απτο.

οὐδὲν τοιούτων πατρος τοιούτων, &c.) Origenes F. 219. lib. 1. contr. Cels. & lib. 6. & Tract. 27. in

Matth. Tertullianus De præser. adv. Hæret. cap. 45. Epiphanius Hær. 13. Philastrius cap. 4. & alii plerique.

οἱ σωτῆρει) δοῦλοι appellantur ab Origene libr. 6. contr. Cels. & Dositheani, Tractat. 27. in Matth. veteris Interpretationis: δοῦλοι, ab Epiphanius, Theodoreto, & Damasceno.

P. 222. διὸν νῦν) Cod. R. habet, διὸν νῦν vertit Perionius; nisi particeps facta esset aquæ perpetuo salutaris, legebat διὸν νῦν. At Ferrarius; nisi particeps facta fuisset aquæ salutaris per ea verba aquæ audierat? legebat procul dubio, διὸν νῦν, quod proprius Regii Cod. vestigia accedit, & rectum videtur.

ιναράτον τε δοῦλον, &c.) Lege, καταλαύνει Gen. 24. 45. quod si locum hunc Genesios consuluerit Ferrarius, παρὰ τὸν οἰκουμένην, Abraham in epiptime non reddidisset, sed, Abraham puerum.

P. 224. ἡ μὲν ἡ σαμαραῖτις, &c.) Quoniam luxata hæc sunt, Ferrarianæ interpretationi Peronianam adjungimus, quo sensum Lector facilius expiscetur: Samaritana quidem rogata, ut potum dare, dubitationibus suis & interrogationibus, quæ propter cum qui petebat, neque enim Iesu dare poterat dignam est potionem; & si ille cum ea qua rogaretur cuperet, volebat illam bonis afficere.

P. 225. οὐτολαβούσι τὸν τελείωτον, &c.) Librariorum incuriam expertus est ille locus: vertit Perionius: Disolutio vero est, esse talia, quod non ejusmodi alantur diversa, dissimilisque natura & corpora. Nos unicuique iudicium suum relinquimus.

P. 226. ἀλλὰ δὲ τὸν χριστὸν τὸν θεόν) Huc quoque pertinere debent ea quæ in Origenianis de sententia Adamantii super Trinitate & Christo Iesu discimus.

P. 227. οὐ πέπονε μὲν ἡλιος, &c. Rectissime hæc interpretatus est Perionius: Debetque magis ita nos intelligere paternæ voluntati morem gerere Filium, aqua voluntate et etiam quæ extra eum sunt qui uult, præclare facta sunt; quam curiosus et quæ ad voluntatem pertinent spectantes, facere voluntate Iesu qui misit, in faciendo qui huiusmodi quæ externa sunt, possum exsiliare.

P. 229. οὐ μὲν ταῦτα λαζαρεῖται) Ridiculus est hic Ferrarius: audi Perionium, atque postea orta est.

P. 230. τὸν καλούμενον παρὰ αὐτοῖς εἰς γῆν) Ignorabant Ferrarius, & Perionius alterum anni mensem, qui Nisan sequitur, ab Ebræis Ijar appellari: inde tam male locum hunc acceperunt. Scriptum hic fuit ab indocto librario εἰς, pro eo quod est εἰς, seu verius εἰς. Hec ergo sic interpretabere: sed esto non illo mense esse mensem, at fuerit certe sequente altero mense, qui appellatur apud illos Ijar; atque ita tempus

soc mense quatuor mensibus prius, εἰς hyems adulta.

οἱ δωτῆρει) δοῦλοι appellantur ab Origene libr. 6. contr. Cels. & Dositheani, Tractat. 27. in Matth. veteris Interpretationis: δοῦλοι, ab Epiphanius, Theodoreto, & Damasceno.

P. 222. διὸν νῦν) His negandi particulam adjungit Ferrarius, quam licet neque Cod. R. neque Perionius agnoscant, videtur tamen sensus postulare. Quod sequitur, οὐτοι ἀμάρτονται, ex conjectura supplevimus, cum oblitteratur Codicis Reg. vestigia tale quid præferrent, διατίθεται. Suum tamen unicuique esto iudicium.

τὸν θεού μνον τὸν οὐρανού, &c.) Aqua hic hæret Ferrario. Recte Perionius: mensem que

quod ad eorum dissidentiam attinebat, mensem que

ἀπό Ιησού fuisset ostensa, conjuncta & similia esset.

ἡ γῆ διατίθεται, &c.) Pervertit hæc Ferrarius. Pro eo quod est, εἰς οὐδὲ, videtur legisse,

οὐδὲ τοῦ.

εἰς διέχει, εἰς θαλασσήν) Videtur legisse Ferrarius: εἰς διέχει, διέθειστος διάθεσθαι. Certe, nisi quid ejusmodi superleveris, minime stare poterit sententia.

οἱ λέγοντες διέθεισται, &c.) Legendum fortasse: εἰς μὲν διέθεισται διάθεσται εἰς οὐδέν.

πάντα γὰρ ἐπώπιον τοῖς νοῦν, &c.) Sic habent Editiones omnes τοῦτο: πάντα διέποιεν εἰς τοῖς νοῦσιν, quibus consonant Ebraica, & Editiones universæ.

εἰς τοῖς καθόδου τοῦ εὐθύνεταιον φυχῶν, &c.) Vi. de Nostupra ad Comment. in Matth. p. 291. & in Origenianis.

λογικοὶ διατίθεται) Ita Cod. Reg. Legit Ferrarius, & quidem recte, λογικοὶ στέρεσθαι. Perionius, λογικοὶ στέρεσθαι.

εἰς καματήσαται οὐτοὶ οὐδὲ διέθεισται, &c.) Alibi docuit Origenes animas à Deo corporibus immitti: id nunc Angelorum ministerio & opera perfici declarat. Clemens Alex. Eclog. θεοῦ φρεσούτην τοῦ τὸν κατό γενέσιος εἰσενεγόν τον φυχῶν εἰς τὴν μάρτυραν δόπον τῆς παθήσεως εὐτεπιμέλη εἰσενέληψιν, εἰκενεθίσαντο τον θεόν θέρεος ἐφεστάτων εἰς γῆν, παραγνωσκότος τον καρπὸν τῆς συλλήψεως, πινακίδας εὐνοεῖ τὴν γυναῖκα, &c. tum paulo post: ὁ πινακάρινος γελίσαντος εἰς γῆν τὰς σείρας, οἷος προεκείνη τὰς συλλήψεως τὰς φυχάς φύγοντας; εἰς τούτοις Angelos non minus apte appellaveris, quam Dæmones illos Ethnicon, quianimas ad Inferos deducebant. Vnde & Mercurius πομπεὺς, & Τεμιας τῷ φυχῶν appellabatur. Iisdem autem Angelis animarum latiōnem, earundemque dum corpori illigata sunt, curam hoc loco Origenes attribuit. Atque hæc omnia enucleate à nobis in Origenianis ventilantur.

εἰς τὸν σωτῆρος θηραπεύτη, &c.) Origenes Homil. 9. in Genes. Quomodo hereditates cepit Christus civitates adversariorum? Per hoc sine dubio quod in omnem terram exiti sunt Apostolorum, & in orbem terræ verba eorum. Cumenim dividerebat Excelitus Gentes secundum numerum Angelorum

OBSERVATIONES ET NOTÆ.

113

An gelorum Dei, tunc pars ejus facta est Iacob, & funiculus hereditatis ejus Israhel. Christus enim ad quem dixerat Pater: Pete a me, & dabo tibi Genes hereditatem tuam, & possessionem tuam terminos terrae, depollis ipsos Angelos potestate & dominatione quam habebant in nationibus, provocavit eos ad iracundiam. Et idcirco dicit quia adstiterunt reges terrae, & principes convernerunt in unum, ad versum Dominum, & adversum Christum ejus. Et ideo ad versantur etiam nobis, atque agones contranos, & certamina concitant. Euseb. quoque demonst. Evang. libr. 4. c. 9, & 10. scribit a Dæmonibus, oppugnatos fuisse five Angelos, five Angelorum custodias traditos homines, magna quoque ex parte expugnatos, donec fatigentibus & oppressis auxiliu Christus & opem tulit.

ram Ferrarius: audiendus Perionius: Veruntamen licet ei qui Galilaeus erat, diem festum agere, cum fuisse Hierosolymis, ubi Dei templum erat, &c.

intra Civiles omnes more.) Ita C. R. verit Perio- P. 252.
nius: Roget igitur utcunq; habeat historia; vi-
detur legiſſe, in etiā vero. At Ferrarius legit, *et*
ta, quod rectius est.

φέρε μελλότις, &c. [Hunc locum reli- p. 253
quis adjunge, quos profert Bellarmi nus lib. x
de Sanctorum beat. c. 19.]

ειονεὶ τὸ παρὸν αὐτῷ ἐκλογῆς.) Valentianorum p. 254
— *hinc superare* Origenem, ut *scire* *des*

vores hic usurpare Origenem, ut spiritales homines appelleret, conjectat Ferrarius. At Eleostos amem ~~et~~ ^{et} Valentinum appellavit Paul, Rom. 11,7. Vide Nos supra ad p. 54. in Joh.

Επιμεγενεργητον, &c.) Nempe hic quoque, ut alibi sepe, refusare posse & penitentia duci Dæmones tradit. Quo nomine castigatum sepe à Pàtribus, & convitio proscissum illum alibi notavimus. Adi Sixtum Senenf. libr. 5. Biblioth. Annot. 131.

et Mart. & martyris natalibus eius dicitur.) Probatur P. 255.
mihi Ferrarii lectio, quam ad oram atteximus.

écur de *Brasiliens* à *Angoulême*, &c.)
Hæc è *Saturnili*, *Cerdonis* & *Marcionis* officina comparaverat *Heracleon*. *Hi* enim *Creatoris imperium a Christo abrogatum* censabant. *Scribit Epiphanius Hæret.* 23. capite 2. existimat *Saturnilum* ἐπιστάθμην πατρὸς κατὰ γνώμην ἡ θεάματα ἦν κατανόειν τὸ θεῖον τὸ ιδεῖν. *Saluatorum* Patre missum de communi Virtutu sententia, ut Iudeorum Deum subigeret. & *Hæret.* 41. cap. 1. credidisse *Cerdonem* docet εἰπούσην τὸ θεῖον διό τὸ θεῖον εἰν τὸ θεῖον τὸ πατρός, εἰς δὲ τὸν ποιμανόν, καὶ θεούς τὸν εἰν αὐτῷ, φοι, αὐχεῖς καὶ γαρνίδις. *Christum de superioribus ab ignoto Patre descendisse, ut hic mundi Conditoris* atque *Optificis imperium ac tyrannidem everteret. Vide & Irenæum lib. 1. c. 29.*

in Ἰδα δὲ ὅπερ εἰς τὸ, ἡμέρα, &c.) Corporum resurrectionem negabant Saturnilus, Bafildes, Cerdus, & Marcio. Irenaeus lib. 1. cap. 29. Epiphanius Hær. 41. cap. 1. & Hær. 42. cap. 3; Theodoretus Hær. Fab. lib. 1. cap. 4. Valenianus autem qui tripli cem hominum naturam fixerat, ἡ πεντάκις, ἡ φυσική, & ἡ τῶν ἀνθρώπων, τοις πινακοτοις animæ immortalitatem cum corporum resurrectione pollicebatur; φυσικοὶ filius animæ perennitatem spondebat; corporis vero corruptionem minitabatur; at αἰσθοῖς anima & corporis interitum denuntiabat.

P Vide

1148

AD ORIGENIS COMMENTARIA

Vide Epiphanius Hær. 31. cap. 7. & nostras
Observationes ad Comment. in Exod.
10. 27.

10. 2 / 4

δι' ἐργά τούτων εργά, καὶ δι' αἰσθήσεων. Ὡρίγ-
νες infra pag. 257. in Johann. ἐτι πεπειραγε την
τυχερίν φύσιν εύοισθι δι' ἐργάν, καὶ δι' αἰσθήσεων πε-
πειραγε, ἐκ της λόγων. Utrobiique legendum put-
at Ferrarius, θεατήσεως. Irenaeo autore, qui
lib.1. cap. 2. & lib. 2. habet, *per opera & fidem.*
Judicet Lector.

ἐπεὶ τὸ εἶπε, ζητῶ] Hoc est, *vivat*, quod fugit
Ferrarium, qui fortasse legebat ζητῶ, vel
ζηλῶ, vel θελῶ, vertit enim: *quoniam non di-*
xerit, Volo.

P. 256. ὅτι ἔνταξις @ καὶ ὁ θητητηρὸς ἐστιν.] quippe stolidum & indoctum finge lentinus. Irenæus lib. 1. cap. 2. c. 40.

P.253. ονανά ωνομασθη] Αποναρ, possedit

P. 259. *τῶν μόνον τῆς Γεωτερᾶς, &c.]* Hiulcus era-
hoc loco Ferrari Codex: sic autem Perio-
nius: *Eiusmodi enim solis obseruationibus &*
probationibus invenerit brevi fructus laborum
esse benedictionem, quae in Psalmis dicit: Labo-
res manum tuarum. Verte: Sub talium enim
solum obseruationum & disquisitionum exami-
ne, brevi laborum fructus reperies, benedictio-
nem mirum in Psalmis memoratam, qui si
habet: Fructus laborum tuorum comedes.

ἥγεντος τὸ οὐρανόν] Ita C. R. & Perionius;
velut de signo à Domino, &c. Ferrar. legit.
ἥγεντος περι.

Novum
duntaxat Testamentum hoc observatione
comprehendit, in quo **τίποτες** & **οὐκέτι** tem-
per conjuncta reperies. Secus in Veteri;
vide enim Exod. 4. 21. & 15. 11. & Psalm. 45.
8. & Esai. 24. 16. & 28. 29. & Ezech. 12. 11.
& Joël. 2. 30.

P.261. ὁ μὲν πρὸς τὰς αὐτὰς ὁ λόγος Φ.ην. &c. C.] Ita C.R.
& Perionius, sed nullo plane sensu. Legi
ex Ferrario: εἰ μὲν πρὸς τὰς αὐτὰς ὁ λόγος Φ.ην.
ὁ λέγω. καὶ μὲν εἰσάγεται πόθεν εἰμι, καὶ ὁ φρεσκων,
&c.

P.263. Χρήματοις εἰδέρει ὅτι ἐπεγόρεος, &c. Cerdoniani, Marcionistæ, Valentiniani, aliique ejusdem ζημιας Hæretici.

ἵτις ἐντὸς γινώσκειν τὸ θεόν, &c.] Origenes
infr. in Johann. 8, 21, pag. 272. πολλοὶ μάρ
γνοι εἰπεῖσαν εἰς αὐτὸν, ὅτι πολλοὶ ἐγνώσαντο αὐτὸν,
&c.

τις προφῆτες, ἀντὶ τούτων, &c.] Vide Nos
infra ad Comment. Origen. in Epistol. ad
Roman.

P. 265. *Ἄλλη ἀνθρώπου κυρία*] Ita Cod. R. & Perio-
nius: *de homine Domini. Lege ἀλλή ἀνθρώπου κυρία*. Sic habuit Codex Ferrariae, & id postu-
lat sententia,

καὶ ἐπὶ τοὺς ἐπεροδόζους] Cerdonian, & Marcionista, quos hic lacefit, συμμετρό- cognitum, Christi Patrem ignoratum opinabantur. Epiphanius Hær. 41, cap. 1. & 42, cap. 2.

εἰ τὸ ἱερὸν ἀναγορεύο, &c.] Perionius: Si P. 268.
Templum Dei anagogice accipiamus, & intelligatur spiritale verbum. Ferrarius autem sic videtur legifile: εἴτε τὸ ἱερὸν ἀναγορεύεται τὸ Θεῖον, καὶ τὸ Κυριακὸν εἴτε τὸ πνευματικὸν λόγον. Legendum fortasse: καὶ τὸν ναὸν εἰ τὸ πνευματικὸν λόγον, vel, καὶ ταῦτα τὸ ναὸν εἰς τὸν πνευματικὸν λόγον.

¶ ἐπάλεων ἵνα λέγεσσαν, &c.] Ad hoc effatum alludit Origenes Hom. 19. in Jere. ὁ οὐντος δικαιούει μέρος δικαια. διπλούντος δικαιούει δικαιο. καὶ ἐπιν. ἵνα ταῦς δικαιόω, τραπεζίτης δικαιοντεὶ δικαιοντεὶ & Tom. 12. in Matth. pag. 265. μὲν δικαιοντεὶ τραπεζίτῃ, & in Matth. 22. pag. 439. ἵνα τε ἡ γερεβλινὴ ὑπερβολὴ δίκαιοντεὶ τραπεζίτην.

& Tract. 27, in eundem Evangelistam: *Vere enim qui implet illud mandatum, quod ait: Eſſe te prudentes nūmulari, &c.* Pamphilus in Apologetico: *Ab his vero qui Origenis libros legunt, siſud penitus exclusum esse putant mandatum, quo probabiles effici jubentur trapezita.* Idem proferunt iisdem verbis Clemens A-
lexandr. Epiphanius, & Hieronymus; *quod fruſtrata tamen in Evangelio, Novoque adeo piph. Hier. Teſtamento quāſiveris.* Existimat Crojus verba hæc non *ἀνέγει* à Patribus Christo tribui, sed è Parabola de talentis, quæ habe-
tur Matih. cap. 25. & Luc. cap. 19. ſententia cuiſis collectam à Patribus & conſtatam. *Ego feci ſentio;* nam ſi ſententiam folium Patres excepiſſent, quomodo in eadem pla-
ne verba Christo tribuenda conſpiraſſent? Veriſimilius ergo mihi ſit excerpta hæc cuiſe ex Evangelio ſecundum Ebræos, in quod plurima inſeruerunt Nazarei, qui ſibi ab Apostolis, eorumve ſucceſſoribus ſt̄e tradi-
ta fuerant. Multa certe ex hoc Evangelio deprempta fragmenta Hieronymus nobis Clem. Aſſ.
xandri, l. 1.
Sron. E-
ſt. piph. Hier.
44. cap. 2.
Hier. Eſt.
ad Min. E-
ſt. cap. 2.
Alex.
Crojus
Oſberv. in
Nov. Test.
cap. 28.

OBSERVATIONES ET NOTÆ.

丁
一

sparsim in libris suis repræsentavit, qui Evangelii hujus exscribendi facultatem à Nazareis Berceam habitantibus impetraverat. Sexcenta antiqui Patres Christi, Apostolorumve dicta vel facta memoriae prodiwerunt quæ in Novi Testamenti libris non comparent: quæq; ex eo secundum Ebræos Evangelio propagata vel ex Traditionibus profecta sunt. Nos quidem plurima hujusmodi in Origene deprehendimus. Quot putas facinora edidisse Christum, vel dicta protulisse, quæ scriptis tradita non sunt: quæ si quis singula voluisse persequi literis, ne mundus quidem, ut ait Johannes 21, 25, tot libros capere universus poruisse? Quid quod immu-
nera veterum Prophetarum apophthegmata, memoriae non literis mandata, Scriptores sacri Prophetis illis recentiores usurparunt. Nec minus verisimile est aliquid in Evangelii Canonis olim fuisse habita, quædemum intercederint: non ejusmodi fane, quibus fidei dogmata continerentur; corum quippe *jota unum, aut unus apex non præteribit*. Ad reliqua quod attinet, quidni aliqua excidisse credemus, cum è Novi Testamento diversis lectionibus appareat multa inde sive temporis diuturatem, sive librariorum negligentiam expunxisse?

rarri interpretatione hæc ita restituimus, Cæterum totum hunc locum inceptissime acceperunt Ferfarius & Perionius, quem sic melius exposueris: *Credibile est autem, propter ea quæ à nobis de fine intellectæ sunt, aliquem animalium ad id adversarum: Quo ego vado, vos non potestis venire; ad idque dicturum, fieri quidem posse, ut nunc non possint, impostrum autem possint;* & siquidem aliquod est sicutum præsens, aliud vero futurum, eos quibus dicitur: *Non potestis venire, hoc sæculo præsenti (multum autem ad ejus consummationem temporis superest) venire non posse, ubi est Iesus, hoc est, ubi est veritas, & sapientia, & sermo; hoc enim significat, ubi est Iesus; at quodam modo, non in hoc solum sæculo, &c.*

^{8 μέντος εί μη εν τῷ μέλλοντι, &c.]} Agnoscit hīc p. 275. semina Origeniani erroris, qui Damratorum

¶ Sic habet R. C. sic Pe-
pensis finem imponebat?

Sic habet R. C. illi Petronius qui verterit: Eos vero remota verba.

rious qui vertit: *Eos vero remota verba, & non trita dixisse ex hoc loco perspicere licet; in Beelzebul, &c. Sed haec ridiculasunt. Legum cum Ferrario: $\frac{1}{2}$ ad 80.*

¶ μαρτυρεῖ τον θεόν τον ιερόν, &c.] Locutusmen P. 278.
divalde suspectus. Verit Perionius: Ser-
vatorisque de Beelzebul testimonium hoc non
est falsum.

μὴ ἐνεισκόμενα ἀλλοις ὄντας] Hæc habent
Reg. C. & Perion. Lege, ἐνεισκόμεν.

ἀπαγγειλτε τινῶν αὐτῶν, &c.] *Origenes infra Tom. 28. in Joh. p. 348.* τάχα οὐκ εἶδεν οὐ τηλι-

καὶ ἵνεα ὃ πολὺν αὐτὸν ὅλαζεν, τοι ἀγριότερον
τὸν τρατεύων τὸν τρεῖσιν, &c. &c. Supra scriptum
Origenes Tom. 6. in Ioh. p. 242. Angelorum
ministerio animas hominum corporibus il-
ligari : cui doctrinæ consequens erat eas
quoque eorumdem ministeriorum ope ab ho-
minum corporibus dissolvi. Philastrius
Hæc. 120. Ignorantes quod anima hominis cum
exierit de sarcólo, sive bona, sive mala, id est pia

atque impia, ab Angelo ducitur in locum statum, ut in futurum percipiat juxta quod gessit in hoc sacculo constituta. Idem quoque Ethnici creditum fuisse video: ministros illos animarum ductores, Luxemolus ad-

pellat Plutarchus. Eosdem autem animalium in statuta loca deducendarum negotium suscipere Dæmones, qui earum, dum corpori conjugantur essent, curam gesserint, scribit Plato in Phædre:

P 2 208

eos illinc istuc traducere. Idem habet Plotinus Enn. 3, libr. 4. Animarum autem vel & *is* *aidōs* *σῶ* deducendarum, vel inde evocandarum munus & officium vetusti Fabulatorum assignarent Mercurio, qui inde *μουταὶ*, *νυγοποτός*, & *ψυχαγός* appellatus est.

νόησις μὴ γέτινα τεθέλει, &c.] Hæc est nostri Cod. scriptura. Mendose. Legebat Perionius: *γέτινα, θεθέλει*, quod mihi valde probatur.

P. 277. *παντοδύσας οὐ μείνει*, &c.) Ita Cod. Reg. quem inscite fecutus est Perionius. Lege omnino, *παντοδύσας*, ita ut habuit Codex Ferrarii.

P. 278. *εἰδος γένος οὐ διατελεύτητες*, &c.] Nihil hic vidit Ferrarius. Verge: *Verisimile quippe est eos qui illi ita è vita migranti aderunt, ipsum questiuros: idcirco autem quod in peccatis suis moriantur, neque post illa omnia pudore ita suffundantur, ut non dubitanter dicant; Numquid interfectorus est seipsum? quo ipse vadit, eos abire non posse.*

P. 279. *πόνος τὸ βίον οὐ οὐδέλαυθε*, &c.) Ita Tom. 32. p. 406. *πόνος τὸ βίον οὐ οὐδέλαυθε, λίθος τὸ πόνος τὸ οὐδέλαυθε*. Et in eodem Tomo, paulo inferiori: *οὐδέ μέντος οὐδέ τοποθέτηται οὐδέλαυθε τὸν πόνον.*

P. 280. *πόνος λίθος τὸν πόνον*.] Literas quasdam, ad sumnum duas, nobis ignorabiles hic exhibebat C.R. quasi legendum foret, *πόνος λίθος*, vel *πόνος λίθοις*, vel *πόνοις λίθοις*, quæ tamen voces infolentes sunt.

P. 282. *πόνον τὸν πόνον τὸν πόνον*.] Ita legunt Ferrarius & Perionius, quorum lectionem retinuimus. Lutatus erat hoc loco Cod. Reg.

οὐχιον τὸν πόνον τὸν πόνον τὸν πόνον, &c.) Ita Ferrarius: at Perionius videtur legisse: *οὐχιον τὸν πόνον τὸν πόνον τὸν πόνον τὸν πόνον τὸν πόνον*, &c. quod mihi valde placet, si Codicim fide niteretur. Hæc in Johanne quidem non apparent, sed consona his videntur quæ exant. Joh. 2, 15.

P. 283. *οὐχιον πάπλων εὐφράτεος διέρροαν θητηλεῖον νοτῶν οὐτε* *καίρων νοτῆς*.] Sic interpugetur & legebat Ferrarius: *οὐχιον πάπλων εὐφράτεος διέρροαν θητηλεῖον νοτῶν νοτῆς*, quod per grammaticas leges non licet. Ego vocem, *νοτῶν*, expunxerim; vel ita certe legerim: *οὐχιον πάπλων εὐφράτεος, οὐχιον διέρροαν θητηλεῖον νοτῶν νοτῆς*.

P. 284. *εἰν αὐτοῖς καταλογίσων*.) In hoc voce, *καταλογίσων*, patrocinium quæsivit Origenes opinioni sua, quæ mundum confitum fungebat ex mentium diversitatè, quæ huc dejici merita sunt. Vide librum 3. *εἰν αὐτοῖς* cap. 5. & Origeniana nostra, ubi de mundo differimus.

P. 285. *οὐχιον οὐτοις εἴπων γεταῖς*.] Ita legendum, nec dissentit Ferrarius. Vocem autem, *νοτῶν*, cum non assequetur quæ Codicem Reg. descriptit, neque deinde Perionius vocabuli

postremantum partem esse crediderunt quæ vox integra erat, & priori parti, quæ minime desiderabatur, supplendæ spatum inane reliquerunt.

πετρεῖ γενναῖς.] Multa posthæc verbade- P. 286. esse conjectat Ferrarius. At nullum hiatum agnoscit Codex Regius.

μηδὲ δέ τινα σπερματικόν, &c.] Hæc ab Origene non *πατερίνος*, sed *πατογόνος* proponit notandum est. Multum autem à mente Origenis aberraverit, quæ ex hoc loco propugnasse eum dixerit tententiam illam, quæ animas ex traduce propagari sciscit, quam sexcentis ipse locis obtrivit. Hic quipperationes quasdam feminatas, mysticas, *νοτῶν*, & *πνευματικά* agnoscit, animis inditas propter causas quæ connexionem ipsarum cum corporibus præcesserunt; quæ rationes si rationum seminalium Abrahami, vel viri alterius justi animæ adhærentium similes sint, & excolantur, filios Abrahami, vel justi alterius viri eos efficient, quorum animis infinitæ erunt; nequaquam vero intelligendæ sunt rationes seminales paterno feminī coniunctæ. Hanc esse mentem Origenis aperi- tissime evincitur ex iis quæ supra scripsit Tom. 12, in Joh. p. 236. Hæc nos in Origenianis diligenter tractamus.

οὐχιον πάπλων τὸν πόνον τὸν πόνον τὸν πόνον, &c.) Placet mihi lectio Perionii: *οὐχιον τὸν πόνον τὸν πόνον τὸν πόνον*, &c. placet & ejusdem interpretatio: *Quoniamque hæc talia quæcumque conturbare possunt, qui illa quidem ponat, sed non explorare periculum nos ipso obiciamus, quod de rebus ejusmodi hoc loco dicere & explicare periculosum sit, etiam si vera sint.*

πλαστόντες τὸν πόνον τὸν πόνον τὸν πόνον, &c.] Ita Cod. Reg. legit P. 287. Perionius, *πλαστόντες*, nempe, *πολυτόν*, quod sententia repugnat. Melius Ferrarius: *μηδὲ πλαστόντες, οὐνοματερούς* videlicet, vel potius, *πατέρων*.

οὐχιον πάπλων τὸν πόνον τὸν πόνον τὸν πόνον, &c.] Verte: *Et modum obseruare, vel ejus quod deficit, vel quod superat; Et si ratio temporis habeatur, quod præter rectam rationem sit.*

οὐχιον τὸν πόνον τὸν πόνον τὸν πόνον, &c.] Hæc omnia dubitanter proponi ab Origene supra notabamus. Animas quidem ejusdem esse naturæ, & ad salutem consequendam quæ habiles; certas autem qualitates cum corporibus illaberentur accepisse censuit, propter caussas quasdam antiquiores conjunctiones ipsarum cum corpore; quæ qualitates si diligenter excolantur, homines virtutibus instructos & ornatos dabunt. Nec mihi probatur quod addit, non omnes in Abrahami filios evadere posse, quod qualitates illas animis suis infitas non habeant, quæ exulta ipsos Abrahami filios possent efficere nonne enim potens est Deus de lapidibus ipsis suscitare filios Abrahæ? Nihilo magis mihi placet quod sub-

OBSERVATIONES ET NOTÆ.

117

subicit, culpa vacare reum, si neq; Abrahām filius fuerit, neque justi illius, quia causæ bene agendi nequitam illi insitæ, ad eumque transmissæ fuerint: nam tollit peccatum originis; & ad qualitates illas refert, quod ad gratiam erat referendum. Id tamen illum non fugit; scribit enim paulo inferius: *εἰλθε ἀλλαζε τις αὐτὸς σωτήρ* & *ἄλλος θεραπεύτας* εἰ μὴ ἡμεῖς θυσανοῦμεν τις ἡμεῖς, τις εἰς τὸν ἄλλον παραβολεῖται. *εἰ δέ τοι τὸ θεῖον ποιεῖται, μέτρον ποιεῖται* τοι καντεῖται, ἡγεμονεῖς αἴτιον σωτηρεῖται εἰς αὐτοὺς εἰς τὸ πλεῖον. *εἰ δέ τοι τὸ θεῖον ποιεῖται, μέτρον ποιεῖται* τοι καντεῖται, ἡγεμονεῖς αἴτιον σωτηρεῖται εἰς αὐτούς εἰς τὸ πλεῖον.

εἰλθετις εἰνεὶς γενίτρια, &c.] Origenes Homil. 4. in Num. *Viginti & duo viri a propterea Adam, neque ad Jacob, ex cuius semine invenimus duodecim tribus sumunt, Patres fuisse memorantur.* Et Tom. 5. in Matth. 20. p. 403. *εἴτα αἱ δέκα διδοὺς γένει τοῖς τοῖς ἀλεποῖς τοῖς τοῖς ἀλεποῖς αρχίουν τὸν τοῦ οὐρανοῦ οὐρανόν.* Vides extitum Cainanem illum *ταῦτα οὐρανοί*, & Chronologorum disputationibus celebrem, Arphaxadi filium, Salæ patrem.

Theoph. l. ad Aut. Epiph. Har. 55. & dicitur De pond. & men. cap. 22. 24. Ita à Theophilo Antiocheno, Eusebii, Africano, & Epiphanius repudiatur, qui τὸν διατελεσθεντὸν οὐρανὸν fecutisunt: nec eum agnoscit Philo, nec Iosephus, nec in Codicibus Samaritanorum, vel Judæorum, vel Syrorum, vel Arabum, vel Chaldaeorum, vel Persarum usquam comparet. Unde LXX. Interpretum Codices priori in curiam insedisse, & ad exemplar prioris illius Cainani, Enosi filii, in antediluviana Patriarcharum serie quarti, ab incauto librario confitum; & exinde Lucæ Codices aliquos, non omnes, occupasse credibile est. Ac à verutis quidem temporibus hic in τοῖς διερρέουσι error inolevit; cum quippe Origeni agnitus, ab eoque Cainanem hunc obelos jugulatum fuisse testatus Procopius Gazaeus.

σέμα γενεῖς θεοῦ θεοῦ αὐτοῦ, &c.] Quæritur quomodo ab Adamo ad Noachum decem a Noacho ad Abrahamum decem item *θεοῖς* interfit; cum novendecim tantum interesse videantur. Ac posterior quidem quæstio facile solvetur, si Cainanem prætermittamus: in Semo quippe prior numerabitur *θεοῦ*, in Arphaxado secunda, in Sala terra, in Hebreo quarta, & ita ad Abrahamum, in quo decima *θεοῖς* constitutetur; unde Abrahamum semi abnepotem decimi gradus Hieronymus appellat. Major inest difficultas in *θεοῖς* antediluvianis: nam si in Setho prima figuratur *θεοῦ*, secunda in Enoso, terra in Cainane, quarta in Malaleele, quintain Jaredo, sexta in Enocho, septima in Mathuſala, octava in Lamech, in Noacho nona numerabitur, non decima. Id viros cruditos ita commovit, ut Origenem aperte damnarent, & novende-

cim *θεοῖς* ab Adamo ad Abrahamum, non viginti intercessisse affirmarent, nisi Cainan inanitatem illam sarciret. At dimisso illo Cainane Origenem facile vindicabimus, si vocem *θεοῖς* non pro duarum generationum intervallo hoc loco usurpatam, (quod aliquid tamen fieri non difficit) sed pro generatione, vel iuxta eruditum Groti sententiam, pro generata qualibet persona, contendamus. Has quidem significaciones optimorum Grammaticorum patrocinio possumus confirmare. Ita autem prima in Adamo *θεοῖς* constituetur; qui quanvis genitus non sit, sed à Deo ex luto confititus, in proprio tamen genitus dici potest. Ita Luc. 3. 8. *τε δέος, τε ζε, τε αὐτός, τε Σεθ*. Enos filii Seth, filii Adam, filii Reta. Praclare Hieronymus in Ephel. 3. 15. *Solus pater (Deus)* quia *creator est omnium, & univerorum causa substantiae, præstas ceteris ut patres esse dicantur.* De terrena cœlestia contemplemur; Adam, quem primum plasmarit Deus, & creator ipsius, & pater fuit; certe Deo patri sit se debere quod substitut. Rursum huius geniti sunt ex Adam, patrem illum intelligunt, ex quo orti sunt. Unde & in Evangelio secundum Lucam, cum paulatim à Christo, David, & Abraham retrorsum esset generatio suppunctata, ad extremum Scriptura ait: *Filius Seth, filii Adam, filii Dei, ut paternitas in terra vocabulum a Deo primum ortum esse monstraret.* Quod si in Adamo prior numeretur *θεοῖς*, decima in Noachum caderet.

εἰς ζητητικῶν εἴτε θεοῖς, &c.] Ipso contextu obcuriorum interpretationem dedit Ferrarius. Perionius: *ut se querantur etiam per Adam, in quibus ipse numerandus sit.* Ego vero non aliter explicare id queam, quam si legerim, εἰ διε, pro, εἰ τοιν τοιν vero id ita reddendum censuerim: *erant autem tres illi semina justorum, si modo illi etiam querantur, qui ad Adami temporis pertinent, in quibus ipse (Adamus videlicet) numerandus est.*

τὸν διερρέοντας θεοῖς θεοῖς, &c.] Sequitur LXX. Interpretes, quos priorum Patriarcharum annos enumeraentes, annis qui προτεροτάτων præcedunt centum annos addidisse, ab iis qui subsequentur detraxisse tralatitium est: quod cur ita sit, magna inest apud Chronologos concertatio. Eos cui libet adire, per me licet.

ἀγνοούστας θεοῖς θεοῖς, &c.] Cod. R. habet: p. 289. *ἀγνοούστας θεοῖς θεοῖς.* Perionius emendavit *ἀγνοούστας θεοῖς θεοῖς.* at Ferrarius legit, *ἀγνοούστας θεοῖς θεοῖς, &c.* quæ germana lectio est; nam *θεοῖς θεοῖς* ex postrema syllaba præcedentis vocabuli, & tribus sequentibus videtur per librarii festinationem co-
aluisse.

ὁ Σολομὼν ἐξαφανισθεὶς καὶ τὸ γῆς ἀντί, [Le. p. 290.] *ge: ὁ Σολομὼν ἐξαφανισθεὶς.* Paulo inferius:

P. 3. C.

καὶ σὺ αὐτὸς γε θεῖς ἔργον τοῦ συδέματος ἐξαφανίσαι τὸ γένος
Ferrarii interpretationem non moror.

P.291. εἰς τὸ σωματικὸν.] Negationem non agnoscit Ferrarius, quam exhibent tamen R.C. & Perionius, & quam sensus requirit.

P.292. ἡ τοῦ ἡγεμονοῦ αὐτοῦ πλευρῆς, &c.] Nec de-
sunt tamen qui Origenem dixisse conten-
dant Filium non videre Patrem. Jurene an-
secus disputamus in Origenianis.

καὶ τὸ μετόπιν τὸ πηγές.] Filium Patri
ministrare tradidit non uno loco Origenes,
Veterum aliquot suffragio adjutus; ut in O-
rigeniaſis disputamus.

in aM@ Eti τετράντανον, &c.] Marcionistas, Cerdonianos, eorumque gregales pun-
git.

P. 293. ἐπίτης τῷ ἐνσωματωμένῳ ψυχών, τοιν τοις γρασίαις,
&c.] Supra jam sæpe huic Origenem do-

gmati adhærcere deprehendimus. Hieronymus in Epist. ad Ephes. 1,17. hac habet: *Quod vero ait, in agnitione ejus, id est, dñeis nōtis dñe, quidam sicut intelligunt, ut inter p̄sonas & entitatis agnoscere hoc est, innotescere, & agnitionem, illud interfit; quod notio eorum sit que ante non scivimus, & ea postea scire capimus: agnitus vero eorum quia prius scientes deinceps scire deservimus, eorumque postea recordamur, & priorem quandam vitam in celestibus supficierat, postquam in corpora ista dejecti, & oblitus Dei Patris, nunc eum per revelationem cognovimus, secundum illud: Reminiscitur & convertentur ad Dominum omnes fines terra, & cetera his similiare replicantes. Quam sententiam quamvis alii tribuat Hieronymus, ita tamen eam proponit, ut ab ea parum recedere videatur, quemadmodum ei à Rufino objectum est. Ac de his alibi.*

P.295. μήτε μὲν τατελεντίων, &c.] Secundas nuptias non omnino probasit Origenem supra jam docimus in Origenianis.

P. 296. *equivalēt̄* ḥ *ayȳaȳ ioḡaȳ*.] In Codicibus
⁊ legitur aliquando, *ayȳaȳ*, seu *ayȳaȳ*, seu
ayȳaȳ ut Gen. 12, 8. aliquando *aȳaȳ*, ut Jos. 7, 2.
& sape hoc libro; aliquando *aȳaȳ*, ut 1. Esdr.
2, 28. aliquando, *aȳ*, ut 2. Esdr. 7, 32. &
aliquando *aȳaȳ*, ut Ierem. 49, 3. Id derivat
Origenes à, *aȳaȳ feriat̄us est*, quod non pati-
tur Ebraica scriptura, *aȳ*, cui consentiunt
Onkelos, & Jonathan; Tavvassius, & Syrus
Interpres; Codex Samaritanus, & Samari-

tarum interpretatio, quæ habet *Haina*; & *A-*
rabum, quæ *Alay*.

¶ τὸν δὲ οὐαγὸν, &c.] Ita Cod. Reg. & P. 258.
Perionius; at Ferrarius legiſſe videtur,
καὶ τὸν δὲ οὐαγὸν, &c. quod conſentit
Pauli verbiſ Ebr. 6. 4. οὐαγὸν τὸν δὲ οὐαγὸν
τιθεῖται, &c. ex quibus anſam artiſtūrunt
Veteres quidam reſiſtēdā hujus Epistolę,
quasi quæ Novatianis faveret: ſed eos re-
felliſt Bellarminus libr. 1. de verbo Dei, ca-
put. 17.

εν τη πατερικη φραζει. Exigitur Perionius legendum, περιγραφη, & hac verba Petro tribui ab Hegesippo asserit. Certe Petri Acta ab Hieronymo commemorantur libro de Script. Eccles. Sed tamen nihil muto, nam Aetorum Pauli mentio sit apud nostrum Origenem libr. I. οπιζειν, ap. τινας, C. 2.

πῷ χεισῷ σωματίστων.] Ita Cod. Reg. & P. 299.
Perionius. Lege cum Ferrario, σωματίσῃ.

¶ *δέ τις κατασκευή, &c.]* *Jactum hoc contra p. 300.*
Valentinianos.
¶ *τις τέττα Φανερός τις, &c.]* *Non legit*
Ferrarius *πέρα, sed τέττανα* *juxta I. Joh. 3, 10,*
quod reūm viderunt

μη τὰ ὄντα προσεγγίζειν τοιούτοις.] Ita C.R. & Pe. p. 301.
rion, & ita desiderat sententias at Ferrarius,
καὶ τὰ ὄντα. ἐπειδόμενοι autem, quod sequitur
paulo post, vitiose redditum est à Ferrario &
Peronio, fecisset: supra enim notavimus id
sepe sonare, posuisse, scripsisse.

Ecce in regnum patrum.] Negandi particula P. 304
Ferrarium fugit, sed omnino retrahenda
est.

οἱ τὰς Φύσεις εἰσήγοντες.) Valentiniānū, quos tam sāpe vexat, quiq[ue] aliquos Dei filios ita nasci scīcebant, ut filii Diaboli fieri non possent, & è contrario; quiq[ue] homines quosdam ab ortu eisē πεντελίκους, alios λοχήνους, alios ὄλικους docebant, ut jam sāpe diximus.

apud auditores offendit Christus, si verba illa: *ut scis filii Patris vestri qui in celis est,* illis subiunxit: *Dictum est Antiquis;* Non pejerabis, sed persolves, &c. Ratio est, quia ea

OBSERVATIONES ET NOTÆ.

119

ea verba similitudinem continent Patris & filiorum; Dei & hominum; at ea ex parte similes esse non possunt, quia Deus peccare non potest; homines autem possunt, & sacer faciunt.

P. 307. *ἐν μηδὲ τῇ γῆς φυχῇ, &c.*] Sæpe animadversum Origenem animas ante corpora conditas credidisse: huic doctrinæ consecutarium est, animam Christi ante corpus illius conditam quoque fuisse. Hoc dogmata inductum fuisse Eutychem suspicari se dicit Leo Papa, ut duas in Christo, *μηδὲ τὴν φύσεων*, naturas statueret, quasi animam Christi extitisse, priusquam carnilli garetur, per ita sum habuerit. Animam autem Christi tunc in sua perfectione fuisse dicit Origenes, idcirco quod arctissimo amoris vinculo ita Deo tunc adhaeret, ut unus cum eo spiritus efficeretur; quemadmodum fusi si pse declarat lib. 2. de Principiis, cap. 6. & Nos in Origenianis.

τὸν φύσεων λίγον] Legendum fortasse, φύσεων: supra p. 304. in Johann. *ἐν ταῖς φύσεσιν* εἰσάγοντες. & ita Ferrar. At Origenes tamen in Epist. ad Rom. cap. 24. Philoc. *τὸν πλευράτα τὸν εὐράτεν* οἱ παρεκάροντες τὸν φύσεων ἀποτονούν.

P. 308. *Φανερὸν αὐτοῖς λογόν, &c.*] Ferrar. legit φανερόν, quod rectum est: at legebat Perionius, φανερὸν αὐτοῖς λιγόν, quæ eodem recidunt.

μαρτὶς καὶ καλέσοι φυχικάς, &c.] De iis sæpe nos supra.

ἀμβιγά *ἐν λίγοις θεοῖς &c.*] Ambigua sunt Graeca *ἐν τέ παρός* *τὴν φύσεων εἰσι*, hoc est, à patre Diabolo estis, vel, à patre Diaboli estis. Latina autem nullam habent ambiguitatem.

ἐν οὐαγρούσιν τῷ εἴναι την, &c.] Vide quæ ad Origenis Comment. in Matth. 14. 34. p. 242. adnotavimus.

P. 309. *Φύσεων γένοντι*] Ita C. R. & Perion. At Ferrar. legit, *μὲν φύσεων γένοντι* quod appossum est ad loci huius sententiam.

P. 310. *τὸν εἴναι ** *χρὴ τὸ λησθεῖν*] Hæc uno ductu descripta jacebant in R. C. quem fecutus est Perionius. At ex ipsa loci sententia, & Ferrarrii interpretatione, post, *τὸν εἴναι*, nonnulla desiderari: perspicuum est.

P. 311. *βέλτιον ἀναμένει, ἀν., &c.*] Laertius in Zenone de Stoicis loquens: *τὸν δὲ ἀπενεμισθεντίαν* φασιν *τὸν βέλτιον, τὸν διάλογον ὕψερ*. *Capiditati autem contrariantiam esse* dicit voluntatem, quæ est appetitio rationis consentanea.

ἐπιθυμίαν *ἐν φασι, &c.*] Cicero 3. Tuscul. Altera cupiditas, quæ recte vel libido dici potest, quæ est immoderata appetitio opinati magnitudini rationi non obtemperans. Laertius in Zenone: *ἐπιθυμία δὲ τὸν ἄνθροπον ὕψεις*. *Capiditatis autem est appetitio rationis non consentiens.* *τὸν μηδὲ φωτός, &c.*] Sichabet C. R. Fer-

rar. videtur legisse *φωτόν*. Per, *φωτόν*. Utrolibet modo legas, scaber erit loci sensus.

οὐκ οὐτε τοῦτον τὸν ἀντιρρόφων ἔχει, &c.] Hodie universi *τοῦτον* Codices habent *τοῦτον*, & Interpretationes omnes; una excepta Arabea, quæ cum altera haec lectio consentit.

οὐκ ἐτίπας, οὐτε τὸν ἀντιρρόφων ἔχει, &c.] Ejus P. 312. dem *ἔτιπας* esse opinatur est Origenes, quæcunque prædicta essent ratione. Corporis solum discrimen aliquod Angelos inter & Dæmones constituit, ut in Origenianis demonstramus. Cum ergo libr. 3. contr. Cell. hæc scripta reliquerit: *εἰ δὲ τὸν θεόν καὶ τοὺς ἄγγελους ἀλλοι εἰσὶ φύσεως, καὶ φροντίστων τοῦτον τὸν πατέρας θαυματεῖς, videtur φύσιν distinxisse ab θεῷ.*

καὶ ὁ λέγων τῷ κόπῳ] Quem & ὄλικον ap. P. 313. pellabant, & Cœpicio, & γνώστον.

ὅτι ἐν τούτῳ ὁ θεός, &c.] Hæc intricata P. 314. sunt, quæ sic legi videtur Ferrarius: *ὅτι δὲ* *ἐν τούτῳ τούτῳ*, *ποὺς ἐργάζεται*, *ἐν μηδὲ τούτῳ*, *προστάτης τούτῳ*, &c. quæ mihi tamen non satisfaciunt. Nos locum hunc, dum succurrat Oedipus, non tangemus.

προστάτης τούτῳ τούτῳ, & γελιάθ.] Supple P. 315. προστάτης, vel quid simile, quod in Cod. R. prætermissum fuit.

εἰ δὲ τοῦτο μετριός θεός, &c.] Vide Nos P. 316. supra ad Comment. in Matth. 17. 22. p. 315.

εἰ πλατινά ἐντελεῖσθαι] Perionius ineptissime hic legit, πλατινόν.

εἰν δέος ἐπωνύμοις, &c.] Repræsentamus P. 318. bona fide Regii Codicis apices, quos tamen esse luxatos fatus ostendit Ferrariana Interpretatio. Sic paulo inferius in istis: *ἐνθεω* *εἰς ἐπιμέτραν* *ἐν τῷ ἀνθεῖα σεμιζότῳ*, negandi particula manifesto desideratur.

εἰδοὺς τούτους φύσεις ἔτι] Ita Cod. R. & Perion. Lege cum Ferrario: *εἰδούσης ἔτι*.

ἄλλο δέ τι ἔτερος Κωνσταντία] Diximus in Origenianis corpus Angelis aliquando detrahe re vim esse Origenem, quod tam tenui ac subtili constare ipsos censuerit substantia, ut crassiorum ratione corporum penitus esse videantur incorporei. Cum al. ergo ejusmodi præditos esse ipsos corpore, quod sit diversum quidam corpore, id sibi vult, corpus ipsorum tantæ esse tenuitatis, ut prætermis corporibus spiritus meri corpore carentes dici possint.

τὸν τούτους] Ita constanter scriptum habet Cod. Reg. hic & infra, propter frequentem in Mf. libris τὸν τούτους cum μ permutationem.

τούτων τούτων τούτων] Editiones omnes habent τούτων τούτων τούτων. Cod. Alexandrinus semel tantum, τούτων τούτων. Ebraica habent בְּרַכְתָּנוּ בְּרַכְתָּנוּ בְּרַכְתָּנוּ. At legisse videtur Origenes, vel Interpres ille quem Origenes secutus est, בְּרַכְתָּנוּ, τούτων τούτων τούτων.

AD ORIGENIS COMMENTARIA

120

P. 321. *ιν ταῦτα μεταμόρφωσι.]* Adde, φεύγει τον κανόνην της θεωρίας, & id defiderat loci sensus, & habet Ferrarius, *ut quoad fieri potest, su- giamus esse homines.*

μετατρέπεται οὐκέτι εἰς, καὶ τὸ πατέρα οὐκέτι οὐκέτι οὐκέτι. *] Stolidissime Ferrarius: participare nos unum nomen ejus: recte Perion. nos unius & ejusdem nominis fieri participes.*

P. 322. *οἱ πιστεῖοντες πρὸς εἰς τὸν ποντίκον πατέρα, &c.]* Eam perstringit Seetam, quam infra Tom. 32. in Joh. pag. 397. his verbis suggillat: *η̄ πάλιν εἰ τις πιστεῖοντες τὸν ποντίκον πατέρα συναθέσθαι, οὐράνια καὶ σωτήρας τῷ πατέρῳ εἰπεῖσθαι μηνῶν. οὐλαὶ εἰς τὴν πατέρα τὸν μαρτυρεῖσθαι τὸν Λόγον ἀνέλαβεν, οὐλαὶ εἰς τὸν πατέρα τὸν μαρτυρεῖσθαι τὸν Λόγον ἀνέλαβεν, &c.* Ab ipsis autem Religionis Christiana Ignat. 2. ad næ primordiis deducta est hac Hæresis, Trall. Ep. 3. ad Philad. eamque saepe Ignatius carpit. Hujus artifices memorantur multi, in quibus praecipuum est Carpocratis nomen, Ebionis, Cerinthi, Pauli Samosateni, Sabellii, aliarum que Christianismi vibicum. Vide Theodoretum Hær. Fabul. lib. 2. At ibidem cap. 1. & 3. & libr. 5. cap. 11. discriben aliquod Cerinthi inter & Ebionis Hæreses inesse docet his verbis: *οὐ δέ πιστεῖοντες τὸν πατέρα τὸν μαρτυρεῖσθαι τὸν Λόγον τὸν ἀνθρώπουν ρόμαν, ἀναθεῖν δέ τὸν Λόγον τὸν πατέρα τοῦτο τὸν Ιησούν ἐπινομάζει δέ, καὶ Στοδιανού, καὶ αργεμανιού, καὶ Φωτεινού, Φιλόνον αργεμανιού τὸν πατέρα τὸν Λόγον τοῦ πατέρα.*

Cerinthus vero Iesum quidem ex Ioseph & Maria in communione hominum lege gentium dixit, Christianus autem est superius in Iesum descendisse. Ebionites, & Theodotiani, & Artemoniani, Photiniani, nudum hominem dixerunt ex Virginem natum esse. Eandem hanc Cerinthi de Christo sententiam Ophite postmodum, qui & Serthiani, amplexi sunt. Vide Theodoretum libr. 1. Hær. Fab. c. 14. Quid quod Ebionitis Valentianos consensibile prodit Pamphilus in Apologia: *Sive secundum eos, inquit, qui dicunt eum ex Ioseph & Maria natum, sicut sunt Ebionites, & Valentianiani. Id si verum est, ad Valentianos, si forte, nonnullos, non ad ipsum Valentianum pertineat, quem demonstravimus in Origenianis, corpus spiritale Christo, de celo delapsum, per Virginem tanquam per fistulam in terras digressum tribuisse.*

καὶ πάλιν οἱ πιστεῖοντες πρὸς εἰς τὸν ποντίκον, &c.] Inter eos qui Christianum, merum hominem, non Dei filium, sed virtute divinitus illapsa pollentem crediderunt, principes fuere Carpocrates, & Cerinthus. His successerunt Ebionitæ, alioquin complures, quos loco proxime laudato commemorat Theodoretus, sed præcipue Paulus Samosatenus, qui cum Christi divinitatem labefactare conatus esset, Antiochenæ Synodi anathematis percellimenterit est.

πάλιν τε οἱ πιστεῖοντες πρὸς εἰς τὸν ποντίκον, &c. *] Ii erant Simoniani, Saturniani, Cerdoniani, & Marcionistæ, Christi Patrem, bonum Deum, at mundi Opificem, ferum, & damnatorum auctorem statuentes.*

καὶ οἱ οἱ πιστεῖοντες πρὸς εἰς τὸν ποντίκον, &c.] Qui Christum prodigiorum facinorum auctorem hominem, at non Dei Filium agnoscebant, cuiusmodi erant Carpocrates, & alii supra nominati: iidem Deum cœli & terræ conditorum venerabantur, at pro Christi Patre non habebant. Horum opinionem de Christo supra attigit: eorum nunc de Deo mundi Opifice doctrinam declarat.

οἱ οἱ οἱ πιστεῖοντες πρὸς εἰς τὸν ποντίκον, &c.] Valentianiani P. 324. scilicet.

Ἐν Φυλακὶ, &c.] Secundus hominum or. P. 325. do, iuxta Valentianum.

οὐαδὲ εἰ συντονούσι, &c.] Vellegendum P. 327. συντονούσι, vel paulo post, εἰπεῖν τὸν Καπονό.

Ἐπί πάλιν οἱ πιστεῖοντες πρὸς εἰς τὸν ποντίκον, &c.] Verte: *Et rursum cum advenerit quod perfectum est, & quod ex parte est, evacuatum fuerit; & perfectissime ratio, quaque esse potest Filius Dei adveniet, evacuans id quo quis ex parte Filius Dei est.*

Επί πάλιν οἱ πιστεῖοντες πρὸς εἰς τὸν ποντίκον, &c.] Origenes in Matth. 22. pag. 486. *εἰ σαδενιαῖοι μέτροι λέγοντες μὴ εἶναι οὐτοις τὸ πάτον θεῖον, οὐπάτεριπον οὐρανούντων ανέστοι. Καρός θεῖον, αλλα καὶ ματρικόν ανέρου πάτον Φωτίκον μόνον αθανατίον, αλλα καὶ θεού πάτον, οὐπέρθιον ματρικόν εἰς μωσέον γράμματα σημαντεῖ. Φῶν Λυκίων Καλού. Τὸ οὐαδὲ τοῦ Καπονού αντίτιμος δέρμα τοῦ οὐαδού τοῦ Καπονού Φρονεῖ μέχρι τὸ δέρμα ταμαρέον.* In quem locum confute nostras observationes.

επιτοῦ οὐαδού τοῦ Καπονού αντίτιμος δέρμα τοῦ Καπονού, &c.] P. 329. Origenes Homil. 9. in Ezech. Samaria magis post captivitatem decem tribum crevit, quando Custodes ab Assyriis ad Israeles terram misi sunt, qui vocantur Samaritani: Somer enim Custos interpretatur lingua Ebreorum. Euseb. ab Hieron. converlus Chronic. libr. 2. Olymp. 8. Sennacherib Rex Chaldeorum ad custodiendam regionem Iudeam accolas misit Assyrios qui emulati ɔr̄is Iudeæ facti Samarita nuncupati sunt; quod Latina lingua exprimitur, Custodes. Sed Origenem & Eusebium ipsiusque etiam consentientes Epiphanius, Sulpitium Severum, & Eucherium coargunt saec. literæ 3. Reg. 16. 24. Emigre (Amri Rex Israe) montem Samarie à Somer duobus talentis argenti, & adfiscavit eum, & vocavit nomen civitatis quam extruxerat, nomine Somer Domini mons, Samariam. Utramque notationem profect Epiphanius Hær. 9. cap. 1. Graeci μοντεράς εἰς εαυτούς, quasi σάμα εργα dictam

AD ORIGENIS COMMENTARIA

- P.366. τι ἀντὸν ποιεῖσθαι, ἀντοῖς, &c.) Sic C. R. & Perionius, quæ tamen corrupta sunt. Legendum fortasse: τι ἀντὸν ποιεῖσθαι, εἰπόντος ἀντοῖς παιάνῳ ἢ ἀρχιερέως τὰ προκειθεῖμέντα, καὶ τὸν τοῦ λόγου, &c.
- P.367. Καῦτα οὐ τὰ τούτους ἀπεγκλήσαται, &c.) Vide supra Comment. in Matth. 14. 13. p. 231.
- P.368. κατέργωτο μῷ ἀν) Negandi particulam hinc excidit Ferrarius in Interpretatione.
- ιδοὺ διόπερ ἀπονοτέον, &c.) Ita Cod. R. Perionius legisse videtur: διόπερ ἡμὲν ἀπονοτέον. Alter Ferrarius, quem si sequimur, aliquid exciderit ex eo loco quem tenet vox, οὐδὲν, nempe istud. Attamen nullus in eum conjectat manum. Vocem autem ἡμέντον Ferrarius non agnoscit.
- P.369. οὐνόματος ἀπολόθον εἰς τὰ ὅπιστα) Ferrarius: virtute suadivina abire retro. Manifestum est aliquid in contextu Graeco desiderari.
- P.370. ἐργαλεῖον ἡ Ιεροπόλις, &c.) Hieronymus de nomin. Ebr. Epiphaim, frugifer sive crescens. A ἡγεμονίᾳ fructum dedit. Gen. 4. 1. 52.
- P.372. τοῦ ἀπὸ λαὸν λαὸν) Manasse enim dictus est a πατέρεσθαι oblitus fuit. Gen. 41. 51. Ita Manasse Regis Iuda nomen à Dei oblivione dictum volunt Thalmudici. Hieronymus De nom. Ebr. Manasse, oblitus sine necessitate.
- τὸ μέγα ἀνάστασιον) Sic habet C. R. quem secutus est Perionius. Lege, ἀνάστασιον, nam ita habet Cod. Alexandrinus, Marc. 14. 15. & Luc. 22. 12. ut & alia quoque Novi Testamenti exemplaria. Ibidem Cantabrigensis Codex habet, ἀνάστασιον, quæ vox exstat apud Hesychium, & Etymologum. Memini notare me vocem ἀνάστασιον apud Xenophontem eadem notatione. At pro, ἀνάστασιον, five, ἀνάστασιον, quod habebat Callisthenes, ἀνάστασιον dixisse Iosephum & Xenophonem, pro eo quod est, θεωρητος, produnt Harpocration & Suidas. Id confirmat Hesychius: ἀνάστασιον τὸ θεωρητικόν. PRO, ἀνάστασιον, Bœdii dicebant, ἀνάστασιον, ut ex Etymologico discimus. Non absurde ergo dici potest, quemadmodum PRO, ἀνάστασιον, quod habuit Iosephus, ἀνάστασιον dicebat Callisthenes; ita Origenem hoc loco pro ἀνάστασιον scripsisse ἀνάστασιον. quamquam ἀνάστασιον magis placet, & Novi Testamenti Codicibus consonum est.
- P.373. ἀρχέρθηστο τοῦ ἔχοντος) Tres deinceps desiderantur Tomi, de quorum aliquo hac intelligenda sunt, quæ habet Origenes in Matth. 21. pag. 489. παλιν ἐν τούτῳ τοῦ εἰς τὸ καὶ ιωάννινον ἐναργεῖον θεοποιον καὶ ταῦτα ἐπιτάσσειτο. ὅτε προκειτοῦσιν ἡτοῖς τοῦ τη̄τηναστον οὐκ ὄχλος πολὺς ὁ ιωάννος εἰς θεοποιον, καὶ τὰ ἔχοντα.
- P.374. ἐν Σύροις μοι δοκεῖ) Ita conjectura ad emendandum duci fumus, cum haberet Cod. Reg. ἐν Σύροις δοκεῖ.

χρὴ τὸ ἔτιδον σαλομῶν τὸ δέ) Complutensis P.376. Editio: καὶ τότε ἀερασοντος σολορθέτι. Alter Sixti- na: καὶ Κύρια τὰ διοντα τῷ σαλομῶν.

ιδοὺ σιμωνος ἰσκαειτον, ἐνδια βεβλημένον, &c.) Codicem Regium integrum exhibemus. Sic autem interpretatus est hunc locum Perionius: *Ab his ergo telis, que ardentes efficit Diabolus, in cor Iude Simonis filium Iscariotem infudit, quo iam immisso in cena Iesu placere, & gratus esse non potuit: quandoquidem cena huius & cibis & vinum in corde locum habere non poterant, in quod à Diabolo immisso erant tela de prodendo eo qui canam dabant. Ego sic legendum censeo: ιδοὺ σιμωνος ἰσκαειτον, ἐνδια βεβλημένον, ἀπότολος ἀπότολος, ἐπίτηπον..... οἰκανομίαν θέτει τον φροσεδάνιαν τάχι τον ιστάρογα. Hoc est: Iude Simonis Iscariotae in cena iam vulnerati, adeo ut ea minime ipsi placere posset: quoniam canam illius cibis, & quoniam etiam et vinum, non poterant penetrare in cor à Diabolo vulneratum telo, adid ut proderent cito convivatorem.*

σιγα τὸ ἔχοντον τὸ ἄποτο, &c.) Ita Cod. R. Pe. P.378. rionius reddit: *Eorum attem causa que à Deo profecta sunt, à Deo exiit, cum extra Deum factus est, neque voluntat, à Patre exire, pervenirent ea que exierunt in Iesu manus, via ordinis. Alter Ferrarius, & si quid in me judicis est, longe melius: legebat autem: ιδοὺ σιμωνος Perionius: θρέψθω. Item Ferrarius legebat: ιδοὺ σιμωνος τὰ ἔχοντα.*

διλαμα μά ποι τὸν ισωρθόν, &c.) Perionij in P.379. interpretationem Ferrarianæ hic prætulerim; quoniam aliqua etiam in ea desidero. Talis autem illa est: *Sed si minus pro Iesu dignitate vestes vidimus quibus amictus cum Discipulis latus canavit, certe animis nostris vernamus quo ornata Verbum quod caro factum est, indutum erat. Hunc qui ex textu quadam verborum cum verbis, & vocum cum vocibus confabat, detrahit, nuliorque sit cum serviti habitu; quemadmodum ex illo perspicitur, &c. Videntur legisse Ferrarius & Perionius: Εγγυαντος γινεται μη, &c. Habitus autem ille verbis contans, litera Scripturæ est; alter autem, Anagoge.*

ἴωσθον εἰς ἀνατύπων, &c.) Hac autem ἀνατύπων Iesum dixisse nullus Evangelistarum scripsit, sed verborum securus, in sententia, quæ Luc. 22. 27. extat, acquievit Origenes, ut non illi solum, sed Patribus etiam fere omnibus usuvenire solet.

ἀρχέρθηστο τοῦ ἔχοντος, &c.) Mendoza hæc p.380. erant in Cod. Ferrarii. Optime C. R. quem sic recte interpretatus est Perionius: *Utrum enim est hæc consuetudo Scriptorum (legebat γραπτῶν) ex qua non videtur recte, quod ad multorum moremat in et preponillud, Capit: an cœpit ille quidem tum abluere Discipulorum pedes, non tamen tum eorum pedes abluere definit?*

ἀρχέρθηστο τοῦ ἔχοντος, &c.) P.381. Ferrarius: *juxta quendam doctrinam, ut pote*

OBSERVATIONES ET NOTÆ.

12

humanam, divina longe inferiorem. Ego sic intelligo: *juxta quandam divinalonge inferiorem doctrinam, quae res monstrat, per quas homo interit.*

¶ αἰτίαν παρεισάγει ἐν τῷ, &c.) Vaticinium ergo illud, sive prænitionem causam esse vult cuius peccaverint Apostoli: cunctamenem ita scribat Tom. I. in Epist. ad Rom. ἀναγγελεῖ τοῖς αἰτίαις τῆς ἐπαγγείλας Φ. προφῆτας τῷ ἀλλ ἐπει τούτοις γένεσι κατ' ιδίας ὅμοια τῷ ποιητῇ μία τῷ προφέτᾳ. Sed hæc ita conciliantur: Prænition, sive scientia simplicis intelligentia (scholastico more loquor) adjuncto voluntatis decreto, causa est rerum: at res qua sunt, vel fuerunt, vel erunt, causa sunt scientiae visionis. Sed hæc alibi.

382. τί δύποτε περὶ τὸν κατειλεγμένον, &c.) Et contextus orationis, & Ferrarij ac Perionij interpretationes omnino postulant ut legamus, πρώτων. Quod sequitur paulo post: τὸν ἵδη τὸν μηχυνός ἐξέστος ἐπὶ τὰ τεμεναῖα ἀνταπέριμμαν, emendandum suspicabatur: ἵδη τ. μ. δ. ἐ. Η. τ. ἀνταπέριμμαν. quam postremam vocem eti alibi non facile reperiri putem; & ratione tamen, & analogia hic se tueri potest; nam Inde locum loco Petri opponit, quorūm hic priorem tenebat; ille in postremum ē contrario rejectus est; id quod omnino significat, ἀνταπέριμμαν. Ceterum ut crederet Origenes à Petro lavandum initium minime factum, ex coinductus est, quod postquam dixit Johannes: ὥξετο νίπτειν τοὺς πόδες τῷ μαδητῷ, subdit: ἔρχεται ἐπὶ ἡρῷ σιμωνία πέτρῳ. At quanto verisimilius est lationem pedum primo generaliter, ut sit, enuntiassat Evangelistam, quam deinde singulatim descriptū? Id videtur insinuare illud: ἐρχεται. Dicit autem: ὥξετο νίπτειν, pro, ἔρχεται. ut Lucas 3, 8. Εἰ μὴ ἀξιόπολε λέγειν ἐν ταῦταις, πατέρα ἐνθύμησε ἐπέραμψαι, & sēpē alias, ut Iupra agnoscit ipse Origenes. Idem est sēpē numero vocabuli, *incipio*, usus apud Latinos Auctores, & præsertim apud Poëtas. Horatius lib. 1. Epist. 5.

potare & spargere flores
Incipiam, patiarque vel in consultus haberi.

Propertius lib.2. Eleg.12.
Fluminaq; ad caput incipient revocare liquo-

*Eloquium aut famam Demosthenis, aut Cice-
roris.*

ronis
Incipit optare.

Christum itaque verisimile est a Petro lavationem fuisse auspicatum. Ita sentit Augustinus in hunc locum iohann. cuius verba referre opera pretium est: *Quamvis itaque magna fuisset audacia contradicere servum Dominum & dominem Deo; tamen hoc Petrus facere maluit, quamperpetius fibipedes lavarentur a Domino & Deo. Nec putare debemus hoc Petru-*

inter ceteros formidasse atque recusasse, cum id
alij ante ipsum libenter vel aquanimitate sibi si-
eri permisissent. Facilius quippe sic accipiuntur
ista verba Evangelij, quia cum dictum esset. Cæ-

pit lavare pedes Discipulorum, & extergere lin-
teo quo erat praeconius: deinde subiunctum est:
Venit ergo ad Simonem Petrum, quasi aliquibus
jam lavatis, & post eos veniens ad Petrum. Quis
enim nesciebat primum Apostolorum esse beatissi-
mum Petrum? sed non ita intelligendum est, quod
post aliquos ad illum venerit, sed quod ab illo cae-
perit. Quando ergo pedes Discipulorum lavare
capit, venit ad eum a quo capit, id est ad Petrum.
Ferrarius Originem hoc loco interpretatur,
quasi a Iuda incepisse Christum scrip-
serit. Hoc si verum est, quod in Codice tamen
Regio non compareat, contentientes ha-
bitur ait Originem. *Classico. 8. 1. 2. 3. 4. 5. 6. 7. 8. 9. 10. 11. 12. 13. 14. 15. 16. 17. 18. 19. 20. 21. 22. 23. 24. 25. 26. 27. 28. 29. 30. 31. 32. 33. 34. 35. 36. 37. 38. 39. 40. 41. 42. 43. 44. 45. 46. 47. 48. 49. 50. 51. 52. 53. 54. 55. 56. 57. 58. 59. 60. 61. 62. 63. 64. 65. 66. 67. 68. 69. 70. 71. 72. 73. 74. 75. 76. 77. 78. 79. 80. 81. 82. 83. 84. 85. 86. 87. 88. 89. 90. 91. 92. 93. 94. 95. 96. 97. 98. 99. 100. 101. 102. 103. 104. 105. 106. 107. 108. 109. 110. 111. 112. 113. 114. 115. 116. 117. 118. 119. 120. 121. 122. 123. 124. 125. 126. 127. 128. 129. 130. 131. 132. 133. 134. 135. 136. 137. 138. 139. 140. 141. 142. 143. 144. 145. 146. 147. 148. 149. 150. 151. 152. 153. 154. 155. 156. 157. 158. 159. 160. 161. 162. 163. 164. 165. 166. 167. 168. 169. 170. 171. 172. 173. 174. 175. 176. 177. 178. 179. 180. 181. 182. 183. 184. 185. 186. 187. 188. 189. 190. 191. 192. 193. 194. 195. 196. 197. 198. 199. 200. 201. 202. 203. 204. 205. 206. 207. 208. 209. 210. 211. 212. 213. 214. 215. 216. 217. 218. 219. 220. 221. 222. 223. 224. 225. 226. 227. 228. 229. 230. 231. 232. 233. 234. 235. 236. 237. 238. 239. 240. 241. 242. 243. 244. 245. 246. 247. 248. 249. 250. 251. 252. 253. 254. 255. 256. 257. 258. 259. 260. 261. 262. 263. 264. 265. 266. 267. 268. 269. 270. 271. 272. 273. 274. 275. 276. 277. 278. 279. 280. 281. 282. 283. 284. 285. 286. 287. 288. 289. 290. 291. 292. 293. 294. 295. 296. 297. 298. 299. 300. 301. 302. 303. 304. 305. 306. 307. 308. 309. 310. 311. 312. 313. 314. 315. 316. 317. 318. 319. 320. 321. 322. 323. 324. 325. 326. 327. 328. 329. 330. 331. 332. 333. 334. 335. 336. 337. 338. 339. 340. 341. 342. 343. 344. 345. 346. 347. 348. 349. 350. 351. 352. 353. 354. 355. 356. 357. 358. 359. 360. 361. 362. 363. 364. 365. 366. 367. 368. 369. 370. 371. 372. 373. 374. 375. 376. 377. 378. 379. 380. 381. 382. 383. 384. 385. 386. 387. 388. 389. 389. 390. 391. 392. 393. 394. 395. 396. 397. 398. 399. 399. 400. 401. 402. 403. 404. 405. 406. 407. 408. 409. 409. 410. 411. 412. 413. 414. 415. 416. 417. 418. 419. 419. 420. 421. 422. 423. 424. 425. 426. 427. 428. 429. 429. 430. 431. 432. 433. 434. 435. 436. 437. 438. 439. 439. 440. 441. 442. 443. 444. 445. 446. 447. 448. 449. 449. 450. 451. 452. 453. 454. 455. 456. 457. 458. 459. 459. 460. 461. 462. 463. 464. 465. 466. 467. 468. 469. 469. 470. 471. 472. 473. 474. 475. 476. 477. 478. 479. 479. 480. 481. 482. 483. 484. 485. 486. 487. 488. 489. 489. 490. 491. 492. 493. 494. 495. 496. 497. 498. 499. 499. 500. 501. 502. 503. 504. 505. 506. 507. 508. 509. 509. 510. 511. 512. 513. 514. 515. 516. 517. 518. 519. 519. 520. 521. 522. 523. 524. 525. 526. 527. 528. 529. 529. 530. 531. 532. 533. 534. 535. 536. 537. 538. 539. 539. 540. 541. 542. 543. 544. 545. 546. 547. 548. 549. 549. 550. 551. 552. 553. 554. 555. 556. 557. 558. 559. 559. 560. 561. 562. 563. 564. 565. 566. 567. 568. 569. 569. 570. 571. 572. 573. 574. 575. 576. 577. 578. 579. 579. 580. 581. 582. 583. 584. 585. 586. 587. 588. 589. 589. 590. 591. 592. 593. 594. 595. 596. 597. 598. 599. 599. 600. 601. 602. 603. 604. 605. 606. 607. 608. 609. 609. 610. 611. 612. 613. 614. 615. 616. 617. 618. 619. 619. 620. 621. 622. 623. 624. 625. 626. 627. 628. 629. 629. 630. 631. 632. 633. 634. 635. 636. 637. 638. 639. 639. 640. 641. 642. 643. 644. 645. 646. 647. 648. 649. 649. 650. 651. 652. 653. 654. 655. 656. 657. 658. 659. 659. 660. 661. 662. 663. 664. 665. 666. 667. 668. 669. 669. 670. 671. 672. 673. 674. 675. 676. 677. 678. 679. 679. 680. 681. 682. 683. 684. 685. 686. 687. 688. 689. 689. 690. 691. 692. 693. 694. 695. 696. 697. 698. 699. 699. 700. 701. 702. 703. 704. 705. 706. 707. 708. 709. 709. 710. 711. 712. 713. 714. 715. 716. 717. 718. 719. 719. 720. 721. 722. 723. 724. 725. 726. 727. 728. 729. 729. 730. 731. 732. 733. 734. 735. 736. 737. 738. 739. 739. 740. 741. 742. 743. 744. 745. 746. 747. 748. 749. 749. 750. 751. 752. 753. 754. 755. 756. 757. 758. 759. 759. 760. 761. 762. 763. 764. 765. 766. 767. 768. 769. 769. 770. 771. 772. 773. 774. 775. 776. 777. 778. 779. 779. 780. 781. 782. 783. 784. 785. 786. 787. 788. 789. 789. 790. 791. 792. 793. 794. 795. 796. 797. 798. 798. 799. 800. 801. 802. 803. 804. 805. 806. 807. 808. 809. 809. 810. 811. 812. 813. 814. 815. 816. 817. 818. 819. 819. 820. 821. 822. 823. 824. 825. 826. 827. 828. 829. 829. 830. 831. 832. 833. 834. 835. 836. 837. 838. 839. 839. 840. 841. 842. 843. 844. 845. 846. 847. 848. 849. 849. 850. 851. 852. 853. 854. 855. 856. 857. 858. 859. 859. 860. 861. 862. 863. 864. 865. 866. 867. 868. 869. 869. 870. 871. 872. 873. 874. 875. 876. 877. 878. 879. 879. 880. 881. 882. 883. 884. 885. 886. 887. 888. 889. 889. 890. 891. 892. 893. 894. 895. 896. 897. 898. 898. 899. 900. 901. 902. 903. 904. 905. 906. 907. 908. 909. 909. 910. 911. 912. 913. 914. 915. 916. 917. 918. 919. 919. 920. 921. 922. 923. 924. 925. 926. 927. 928. 929. 929. 930. 931. 932. 933. 934. 935. 936. 937. 938. 939. 939. 940. 941. 942. 943. 944. 945. 946. 947. 948. 949. 949. 950. 951. 952. 953. 954. 955. 956. 957. 958. 959. 959. 960. 961. 962. 963. 964. 965. 966. 967. 968. 969. 969. 970. 971. 972. 973. 974. 975. 976. 977. 978. 979. 979. 980. 981. 982. 983. 984. 985. 986. 987. 988. 989. 989. 990. 991. 992. 993. 994. 995. 996. 997. 998. 998. 999. 999. 1000. 1001. 1002. 1003. 1004. 1005. 1006. 1007. 1008. 1009. 1009. 1010. 1011. 1012. 1013. 1014. 1015. 1016. 1017. 1018. 1019. 1019. 1020. 1021. 1022. 1023. 1024. 1025. 1026. 1027. 1028. 1029. 1029. 1030. 1031. 1032. 1033. 1034. 1035. 1036. 1037. 1038. 1039. 1039. 1040. 1041. 1042. 1043. 1044. 1045. 1046. 1047. 1048. 1049. 1049. 1050. 1051. 1052. 1053. 1054. 1055. 1056. 1057. 1058. 1059. 1059. 1060. 1061. 1062. 1063. 1064. 1065. 1066. 1067. 1068. 1069. 1069. 1070. 1071. 1072. 1073. 1074. 1075. 1076. 1077. 1078. 1079. 1079. 1080. 1081. 1082. 1083. 1084. 1085. 1086. 1087. 1088. 1089. 1089. 1090. 1091. 1092. 1093. 1094. 1095. 1096. 1097. 1098. 1098. 1099. 1099. 1100. 1101. 1102. 1103. 1104. 1105. 1106. 1107. 1108. 1109. 1109. 1110. 1111. 1112. 1113. 1114. 1115. 1116. 1117. 1118. 1119. 1119. 1120. 1121. 1122. 1123. 1124. 1125. 1126. 1127. 1128. 1129. 1129. 1130. 1131. 1132. 1133. 1134. 1135. 1136. 1137. 1138. 1139. 1139. 1140. 1141. 1142. 1143. 1144. 1145. 1146. 1147. 1148. 1149. 1149. 1150. 1151. 1152. 1153. 1154. 1155. 1156. 1157. 1158. 1159. 1159. 1160. 1161. 1162. 1163. 1164. 1165. 1166. 1167. 1168. 1169. 1169. 1170. 1171. 1172. 1173. 1174. 1175. 1176. 1177. 1178. 1179. 1179. 1180. 1181. 1182. 1183. 1184. 1185. 1186. 1187. 1188. 1189. 1189. 1190. 1191. 1192. 1193. 1194. 1195. 1196. 1197. 1198. 1198. 1199. 1199. 1200. 1201. 1202. 1203. 1204. 1205. 1206. 1207. 1208. 1209. 1209. 1210. 1211. 1212. 1213. 1214. 1215. 1216. 1217. 1218. 1219. 1219. 1220. 1221. 1222. 1223. 1224. 1225. 1226. 1227. 1228. 1229. 1229. 1230. 1231. 1232. 1233. 1234. 1235. 1236. 1237. 1238. 1239. 1239. 1240. 1241. 1242. 1243. 1244. 1245. 1246. 1247. 1248. 1249. 1249. 1250. 1251. 1252. 1253. 1254. 1255. 1256. 1257. 1258. 1259. 1259. 1260. 1261. 1262. 1263. 1264. 1265. 1266. 1267. 1268. 1269. 1269. 1270. 1271. 1272. 1273. 1274. 1275. 1276. 1277. 1278. 1279. 1279. 1280. 1281. 1282. 1283. 1284. 1285. 1286. 1287. 1288. 1289. 1289. 1290. 1291. 1292. 1293. 1294. 1295. 1296. 1297. 1298. 1298. 1299. 1299. 1300. 1301. 1302. 1303. 1304. 1305. 1306. 1307. 1308. 1309. 1309. 1310. 1311. 1312. 1313. 1314. 1315. 1316. 1317. 1318. 1319. 1319. 1320. 1321. 1322. 1323. 1324. 1325. 1326. 1327. 1328. 1329. 1329. 1330. 1331. 1332. 1333. 1334. 1335. 1336. 1337. 1338. 1339. 1339. 1340. 1341. 1342. 1343. 1344. 1345. 1346. 1347. 1348. 1349. 1349. 1350. 1351. 1352. 1353. 1354. 1355. 1356. 1357. 1358. 1359. 1359. 1360. 1361. 1362. 1363. 1364. 1365. 1366. 1367. 1368. 1369. 1369. 1370. 1371. 1372. 1373. 1374. 1375. 1376. 1377. 1378. 1379. 1379. 1380. 1381. 1382. 1383. 1384. 1385. 1386. 1387. 1388. 1389. 1389. 1390. 1391. 1392. 1393. 1394. 1395. 1396. 1397. 1398. 1398. 1399. 1399. 1400. 1401. 1402. 1403. 1404. 1405. 1406. 1407. 1408. 1409. 1409. 1410. 1411. 1412. 1413. 1414. 1415. 1416. 1417. 1418. 1419. 1419. 1420. 1421. 1422. 1423. 1424. 1425. 1426. 1427. 1428. 1429. 1429. 1430. 1431. 1432. 1433. 1434. 1435. 1436. 1437. 1438. 1439. 1439. 1440. 1441. 1442. 1443. 1444. 1445. 1446. 1447. 1448. 1449. 1449. 1450. 1451. 1452. 1453. 1454. 1455. 1456. 1457. 1458. 1459. 1459. 1460. 1461. 1462. 1463. 1464. 1465. 1466. 1467. 1468. 1469. 1469. 1470. 1471. 1472. 1473. 1474. 1475. 1476. 1477. 1478. 1479. 1479. 1480. 1481. 1482. 1483. 1484. 1485. 1486. 1487. 1488. 1489. 1489. 1490. 1491. 1492. 1493. 1494. 1495. 1496. 1497. 1498. 1498. 1499. 1499. 1500. 1501. 1502. 1503. 1504. 1505. 1506. 1507. 1508. 1509. 1509. 1510. 1511. 1512. 1513. 1514. 1515. 1516. 1517. 1518. 1519. 1519. 1520. 1521. 1522. 1523. 1524. 1525. 1526. 1527. 1528. 1529. 1529. 1530. 1531. 1532. 1533. 1534. 1535. 1536. 1537. 1538. 1539. 1539. 1540. 1541. 1542. 1543. 1544. 1545. 1546. 1547. 1548. 1549. 1549. 1550. 1551. 1552. 1553. 1554. 1555. 1556. 1557. 1558. 1559. 1559. 1560. 1561. 1562. 1563. 1564. 1565. 1566. 1567. 1568. 1569. 1569. 1570. 1571. 1572. 1573. 1574. 1575. 1576. 1577. 1578. 1579. 1579. 1580. 1581. 1582. 1583. 1584. 1585. 1586. 1587. 1588. 1589. 1589. 1590. 1591. 1592. 1593. 1594. 1595. 1596. 1597. 1598. 1598. 1599. 1599. 1600. 1601. 1602. 1603. 1604. 1605. 1606. 1607. 1608. 1609. 1609. 1610. 1611. 1612. 1613. 1614. 1615. 1616. 1617. 1618. 1619. 1619. 1620. 1621. 1622. 1623. 1624. 1625. 1626. 1627. 1628. 1629. 1629. 1630. 1631. 1632. 1633. 1634. 1635. 1636. 1637. 1638. 1639. 1639. 1640. 1641. 1642. 1643. 1644. 1645. 1646. 1647. 1648. 1649. 1649. 1650. 1651. 1652. 1653. 1654. 1655. 1656. 1657. 1658. 1659. 1659. 1660. 1661. 1662. 1663. 1664. 1665. 1666. 1667. 1668. 1669. 1669. 1670. 1671. 1672. 1673. 1674. 1675. 1676. 1677. 1678. 1679. 1679. 1680. 1681. 1682. 1683. 1684. 1685. 1686. 1687. 1688. 1689. 1689. 1690. 1691. 1692. 1693. 1694. 1695. 1696. 1697. 1698. 1698. 1699. 1699. 1700. 1701. 1702. 1703. 1704. 1705. 1706. 1707. 1708. 1709. 1709. 1710. 1711. 1712. 1713. 1714. 1715. 1716. 1717. 1718. 1719. 1719. 1720. 1721. 1722. 1723. 1724. 1725. 1726. 1727. 1728. 1729. 1729. 1730. 1731. 1732. 1733. 1734. 1735. 1736. 1737. 1738. 1739. 1739. 1740. 1741. 1742. 1743. 1744. 1745. 1746. 1747. 1748. 1749. 1749. 1750. 1751. 1752. 1753. 1754. 1755. 1756. 1757. 1758. 1759. 1759. 1760. 1761. 1762. 1763. 1764. 1765. 1766. 1767. 1768. 1769. 1769. 1770. 1771. 1772. 1773. 1774. 1775. 1776. 1777. 1778. 1779. 1779. 1780. 1781. 1782. 1783. 1784. 1785. 1786. 1787. 1788. 1789. 1789. 1790. 1791. 1792. 1793. 1794. 1795. 1796. 1797. 1798. 1798. 1799. 1799. 1800. 1801. 1802. 1803. 1804. 1805. 1806. 1807. 1808. 1809. 1809. 1810. 1811. 1812. 1813. 1814. 1815. 1816. 1817. 1818. 1819. 1819. 1820. 1821. 1822. 1823. 1824. 1825. 1826. 1827. 1828. 1829. 1829. 1830. 1831. 1832. 1833. 1834. 1835. 1836. 1837. 1838. 1839. 1839. 1840. 1841. 1842. 1843. 1844. 1845. 1846. 1847. 1848. 1849. 1849. 1850. 1851. 1852. 1853. 1854. 1855. 1856. 1857. 1858. 1859. 1859. 1860. 1861. 1862. 1863. 1864. 1865. 1866. 1867. 1868. 1869. 1869. 1870. 1871. 1872. 1873. 1874. 1875. 1876. 1877. 1878. 1879. 1879. 1880. 1881. 1882. 1883. 1884. 1885. 1886. 1887. 1888. 1889. 1889. 1890. 1891. 1892. 1893. 1894. 1895. 1896. 1897. 1898. 1898. 1899. 1899. 1900. 1901. 1902. 1903. 1904. 1905. 1906. 1907. 1908. 1909. 1909. 1910. 1911. 1912. 1913. 1914. 1915. 1916. 1917. 1918. 1919. 1919. 1920. 1921. 1922. 1923. 1924. 1925. 1926. 1927. 1928. 1929. 1929. 1930. 1931. 1932. 1933. 1934. 1935. 1936. 1937. 1938. 1939. 1939. 1940. 1941. 1942. 1943. 1944. 1945. 1946. 1947. 1948. 1949. 1949. 1950. 1951. 1952. 1953. 1954. 1955. 1956. 1957. 1958. 1959. 1959. 1960. 1961. 1962. 1963. 1964. 1965. 1966. 1967. 1968. 1969. 1969. 1970. 1971. 1972. 1973. 1974. 1975. 1976. 1977. 1978. 1979. 1979. 1980. 1981. 1982. 1983. 1984. 1985. 1986. 1987. 1988. 1989. 1989. 1990. 1991. 1992. 1993. 1994. 1995. 1996. 1997. 1998. 1998. 1999. 1999. 2000. 2001. 2002. 2003. 2004. 2005. 2006. 2007. 2008. 2009. 2009. 2010. 2011. 2012. 2013. 2014. 2015. 2016. 2017. 2018. 2019. 2019. 2020. 2021. 2022. 2023. 2024. 2025. 2026. 2027. 2028. 2029. 2029. 2030. 2031. 2032. 2033. 2034. 2035. 2036. 2037. 203*

buerit Origenes Chrysolomum, & Theophylactum.
Origenes supra Praefat. in Jo. P. 384.

στερεψ την ειποντα) Origines supra tractat. in Johann. pag. 10. τὸ αἰγαῖον καὶ ἐν καρφῷ γινόμενον τοῦ ἀποστόλων ὁδεύοντων τὸν ειπόντα ἐγώ εἴμι οὐδὲδε κιρύμια νοίσας*

Recte Perionius: Non solum satis est in via calceos non habere, cum hoc Iesus Discipulis suis in praecipiti reliquerit, sed ut via hinc ingrediantur, abliuictiam a Iesu debuerat, &c.

ēp̄ ῥ̄ φροτείσ̄εον , &c.) Cod. Regium P.385.
accurate executus est Perionius, quem ta-
men immaniter esse deformatum atrento
patet. Hunc recte sic mendaveris, Ferrario
consentiente: ἐπ̄ ῥ̄ φροτείσ̄εον καὶ ἀκέτας
εἰποταποιοῦσθε, ὡπερ ἀντοῖς &c.

καὶ ὡς εἰς αὐτὸν, ἀλλὰ ὡς περιονία) Perionius P.387.
ex Regio Codice : & quibus non sine alijs
abundat. At Eusebius, s. C. 11. 3.

abundent. At Ferrarius: *Et sine quibus non pos-
sint vivere sed tanquam superflua: videtur le-
gisse: καὶ ἦν ἀνὴρ ἀράς ἀντρόπος οὐτέ τινας
πεισάσθιαν* καὶ ἡ παταλεγούση εἰς τακτοτατὸν, &c.)P. 390.
Locus habetur 1. Tim. 5. 9, 10. Videtur au-
tem illæ ad Ecclesiasticum honorem adscri-
tæ, et erant quæ Diaconissæ dictæ sunt; cu-
jusmodi erat Phœbe illa Cenchrensis Ec-
clesia Diaconissæ.

ēter $\ddot{\tau}$ ο $\ddot{\epsilon}$ ο $\ddot{\eta}$ ή $\ddot{\tau}$ η $\ddot{\epsilon}$ η $\ddot{\eta}$, &c.) Talis est loci P. 391.
jus in Cod. Regio corruptela, quam agro-
vit Perionius; sic enim habet: *quod quidem*
*in more postumerat** *quae etiam apud paulo sim-*
pliciores, agrestioresque servantur. Hæc Fer-
rario sic emendare quas: $\ddot{\tau}$ ο $\ddot{\epsilon}$ ο $\ddot{\eta}$ $\ddot{\tau}$ η $\ddot{\epsilon}$ η $\ddot{\eta}$, $\ddot{\tau}$ η $\ddot{\epsilon}$ η $\ddot{\eta}$, $\ddot{\tau}$ η $\ddot{\epsilon}$ η $\ddot{\eta}$, $\ddot{\tau}$ η $\ddot{\epsilon}$ η $\ddot{\eta}$, &c. Hinc etiam discimus ab optimis
tibus ad simpliciores & rusticos hunc mó-
rem fuisse traductum: at ab illis rursum ad
Ecclesiæ primum Rectores, deinde etiam
ad Principes transit; quibus hodieque fol-
lenne est Feria quinta, in Cœna Domini
pauperum pedes ablucere. Hanc confin-
dinem priscis temporibus arripiuisse Medio-

lanensen Ecclesiam, & retinuisse; indequ
ad alias plerasque fuisse propagatam docent
veteres memoriae. Morem hunc inter Ec-
clesia primores inusitatum fuisse Origenis
temporibus intelligitur etiam ex ipsius Ho-
mil. 6. in Iсаia: *Nemo quibuscumque venien-
tibus assument linteum Diaconus, vel Presby-
ter, seu Episcopus lavat pedes. Sed si intelligas
ea quae scripta sunt, qui vere beati sunt Episcopi
servientes Ecclesia mittunt aquam de Scriptu-
ris in pelvem anima, quod est secundum Scriptu-
ras, & tentant pedum Discipulorum foras la-
vare, & eluere, & projicere. Et sic custodiunt
Episcopi mandatum imitantes Iesum; sic &
Presbyteri.*

P.395. - *Castellum (castrum) Veliq. et. c. 150*, nam C.R. ha-

bebat τε θεωρίᾳ ήτοντο
ἔτων ἀντι τις ἐπειδὴ τὸ τιτεύμενον ἀρετὴν τελείως τῷ
&c.) Ita Cod. Reg. Perionius: *Sic etiam dici
potest virtute credendi perfecte omnem habere
virtutem. Legendum forrastis: ἔτων ἀντι τις ἐ^ποιεῖται τὸ τιτεύμενον ἀρετὴν τελείων τὸ πάθον, &c. vel,
τελείων τὰ πάθαν &c.*

P.396. πλεύ ὁμολογοῦμεν ὡς δοθεῖσαν ὀμίχλαν διπολεῖν.

et &c.) Sic habet R. C. Perionius
veritatem: *Verumtamen fatemur ut datum & con-
cessum demonstratum est, fieri non posse, cum qui
inchoatur, minusque perfecta sit, in nullo
habere firmatum, &c.* Videlicet legiſſe: *αἱ δὲ τι-
νοὶ εἰναὶ ταὶ (vel ἀποδιδοὺς) ἀμύχαντο, τὸ δὲ ἀτελὲς
&c.* Ferrarius autem sic legebat: *πλὴν ὁ μελογ-
ράπειος δολεῖ ἀντί μάχαντος ἀποδινούντας (vel ἀποδι-
νοῦσ) τὸ δὲ ἀτελὲς, quæ lectio ad verum accedit
propius & magis placet.*

P.397. μὴ πιστεύειν δὲ, &c.) Quemadmodum Valentiniiani, eorumque consecranei.

ἢ παλιν εἴτε πιστών ὅτι, &c.) Supra ad pag. 322, in Johann. hanc Hæresim ad Carpocratianos, Ebionitas, Cerinthianos, aliaque Christiani nominis propudia pertinere dicimus.

παῖς τε αὐτοῖς μηδὲ, &c.) In ipsis Ecclesiæ
incunabulis succrevit hæc Hæres, camque
jugulat Iohannes 1. Epist. 4. 3. πᾶν πνεῦμα
ἐνοικοῦντό ἐστιν χειρὶ τοῦ σαπεῖ ἐλληνόθεα, ἐν θεο-
ῖσιν ἐστιν. Hæc erat ἡ φατναῖς ἡδῶν, & δοκεῖν ὡρι-
νίᾳ, quæ in variis sectas dissipata est. His Si-
mon Magus, Saturnilus, Basilides, Valen-
tinus, Cerdon, Marcion, Apelles, aliisque de se-
nomina fecerunt. Vide Theodoretum Hæ-
ret. Fab. lib. 5. cap. 11, & 14. Sed de his prolixe
in Origenianis.

ἥ εἰ ἀπάπτων τὰ μὲν, &c.) Hujusmodi sunt iij
de quibus Origenes supra pag. 322. in Ioh.
η. πολὺν οὐ πιστεύοντες μὲν εἰς τὸ ποιεῖσθαι ἐν τῇ ιε-
ρᾷ ταῖς ἀντιγραφαῖς τέλοις τὸ σημεῖον. μη πι-
στεῖν τοις ἡράκλει τὸν ἵρων τὸ ποιῶσθε τὸ δέον τὸ
καὶ ἀντί. Ad quem locum vide nostram Observationem.

P.398. ἐχορτεῖσθαι πεπίστα μήπα, &c.) Duos locos
in unum memoria lapsus, ut contingere fe-

stinentibus solet, confudit; alterum Hebr. 3.
1. & 4. 14. alterum.

μετρίως τηρήσας ἐν πάτῃ, &c.) Origenes Tom. P.400; 13, in Matth. 17, p.306.

φωνεῖσσα τὸ ἑστέρων) Sic habet Reg. P.401.
Cod. Perionius vertit, illustratus ad id quod
futurum umerat, videtur legisse, φωνεῖσι τὸ τὸ
ἑστέρων. Eodem redit Ferranij interpreta-
tio futurum pravident, quem tamen ita legi-
se non asseverarim.

*et Max. & ro. & πάντες ἀντόν., &c.) αὐτὸν & αὐτῆς
εἰς τὸ καρδιῶν habet C. R. & Perionius: at Fer-
rarius legit, αὐτὸν, &, αὐτῆς, sed vera est lectio
Reg. Codicis.*

τοῖς οἰομένοις ἀντὸν φύσῃ γεγονέα, &c.) Valentianis.

etiam γαρ τῷ τελῷ) vel, εἴ τι γαρ τῷ τελῷ, utrumque enim excuspi potest ex his Codicis Reg. corruptis apicibus, εἴπει γαρ τῷ τελῷ.

λεπτωσα (εσεις χιν) Videtur legendum,
λεπτωσα, ita infra hac pag. à λεπτωσαν à,
λεπτωσα Id confirmat Aldina Editio, quæ
ita scriptum habet Exod.4.6. P.407.

εἰς τὰ διετέπου εἰς Εἰς, &c.) Verite: per se-
cundum illud, ut post majus & excellentius ger-
manus Iesu discipulus in postremis Evangelij de-
signatur.

οὐκέπεπον, καὶ πεντέ, &c.) Locum hunc P.408.
tanquam deploratum Periochus pratermis-
sit, quem ē Codicis Reg. vestigiis, & Fer-
riij interpretatione ita fortasse restituere
queas: οὐκέπεπον καρπόν τι εἰς τὴν Κυριλλον εἰσιδεῖν
καὶ τὴν διδούταν αυτῷ τόπον εἰσινθεῖν, εἰς τὸν διεδυ-
σιαν Θηγ.

μεμονωμένες λει την πονθεύτης, &c.) In eo erant utraque ὑμετέρη, quod comedenti pro sanctitate sua vel impietate, salubria esse poterat vel noxia. In aliis discrepabant, & erant ἐπεργομένη, ac in eo præsenterit quod offula Iuda porrecta meritis erat panis; offula vero datae Apostolis specie tantum panis erant, revera Christi corpus erant: contra quam ex hoc loco ratiocinando conclusit Edmundus Albertinus in Operc. De sacramento Eucharistie libr. 2, in Examini testimoniorum Origenis, cap. 2.

OBSERVATIONES ET NOTÆ.

127

P. 412. *αλλα τοι υπερβατησαντες.]* Duo loca confudit pro more suo Origenes, Job. 1, 12. & 2, 5.

P. 414. Εἰπε τὸν παῖδα τοιαν τοῦ ἑλλήνων μέσην πράγματος.]

literant Stoici. Locus est insignis apud La-
etrium in Zenone: οὗτος φύσις καὶ φύσις, α-
γαδός οὗτος, οὗτος κανάς. Οὗτος οὐδέποτε γεγάδος φύσις
εν ταῖς τε φρεσκαῖς, φρεσκοῖς, διαφρεσκοῖς, ανθειάς,
σωφρεσκοῖς, καὶ ταῦτα κακά δε. Οὐδενίτις, α-
φρεσκοῖς, ανθειάς, καὶ ταῦτα λογικά, εἰδέποτε δε, οὐδα-
μότε φρεσκά, μίκτη φρεσκά, οὐν τονία, οὐν τονία, καὶ
λαθαρία, ινχεῖς, πλατεῖς, στεγαῖς, οὐν τονία, Ετερά τε οὐδενίτις,
&c. Forum autem quae sunt, agunt alia bona, ma-
la alia, alia neutra. Bona quidem virtutes esse,
prudentiam, iustitiam, fortitudinem, tem-
perantiam, &cetera id genus: mala vero his op-
posita, vita, imprudentiam, injustitiam, &cetera
sunt, ut est vita, sanitas, pulchritudo, voluptas,
vires, opes, gloria, nobilitas; & quaevis opposita
sunt, &c.

καὶ δόξαντι τοῖς δέξαντις, &c.] Cicero 2. Tuscul. Gloria est solidus quædam res, & expressa, ea est consentiens laus bonorum; incorrupta vox bene iudicantium de excellenti virtute. Seneca Ep. 102. Gloriam quoque latius fūam intelligo: consenfum enim multorum exigit. Item: Gloria multorum iudicis consensit, claritas bonorum. Quintilianus: Consentiens laus bonorum, gloria appellatur.

P. 415. γινώσκων τὸ πατέρα, &c.) Adi Observationes nostras supra ad p. 392. in Joh.

Ἐπειδὴ μὲν τὸ μάκραν δυνατόν, &c.] *Anonymus apud Photium Cod. 117.* hoc nomine
acculatum scribit Origenem, quod Filium
dixerit, non noscere Patrem ut seipsum.
Quod ipsum hic videtur significare. Nos
rem expendimus in Origenianis.

P. 416. *Quod dicitur in scripturis, &c.*) Locus ab Interpretibus miris modis vexatus. Hunc sic expono: *Quero autem, an possit gloria affecti Deus, preter gloriam quam habet in Filio, ita ut tradidimus; majori in seipso gloria affectus, cum in sua ipsis est specula, propter sui cognitionem, & sui contemplationem, que major est contemplatione que est in Filio; ut de Deo talia intelligere par est: dicendum est per sensum cum in ipsis abili quadam delectatione, & latitudo, & gaudio, in seipso sibi placens, & gaudens.*

επημελος δ. εν ιω θεωριας.] Hæc tracta-
mus in Origenianis : cave interim à falso
dogmate.

P.420. *Et sic interpretari utrumque, &c.]* Pessime hæc Interpretationes reddidere. Senfus est: *In quibus disqui- res, anis qui post præsulnum ipsum visuræ non est, siquidem post eum ipsum visuræ est, post tempus non longum ipsum omnino visuræ sit.*

P. 421. οὐδὲν ἀπλάτερον ἐδόκεν μὴν, &c.] Videlur legis-
fe Ferrarius : οὐδὲν ἀπλάτερον ἐδόκοῦν μὴν Ταῦτα εἰ-

εὐθές, ἀναφεγόμενοι, &c. quæ lectio ferri non
potest.

Quæ libri huius Interpretationis clau-

Qua Libri hujus interpretationem clau- 1. 42.
dit Ferrari denuntiatio^m, qua se nihil pro-
fus immutasse profiterut, non usqueque
veram esse deprehendimus; uti observatum
est à Nobis, ad pag. 218. in Ioh.

IN ACTA APOSTOLORVM.

¶ φαλμός τοις ιεραγέργειαις.] Neque in
hoc toluum Psalmo, sed in XL. etiam, & LIV.
Judæ nequitia, & crimina produntur.

IN EPISTOLAM AD ROMANOS.

Tel*igitur in idem C.*, &c. Fragmentum illud à Rufino Latinitate donatum, cum reliquis Origenis in Epistolam ad Romanos Commentariis, in Latinis editionibus reperies, at tam deformatum, & archetypo suo tam dissimile, ut vix agnosci queat. Ea sicut fuit Rufiniana interpretandi ratio, quemadmodum alibi notavimus; quamque vel ex eo spectare posili, quod hos viginti Origenis in Epistolam ad Romanos Commentariorum libros in decem contraxerit. Hujus autem interpretationis artificem esse Rufinum, non ut vulgo existimat, Hieronymum, alibi satis à me probatum est.

ιπηαμελων] &c.] Hic & infra hac pagina Valentianinus pungit his verbis: οὐ πανταλέα θεράπευτας οὐ παρεργούντες οὐ φύσιτες, οὐ πολέοντες.

ενομίστων θεων, &c.) *Origenes* supra in Genes. pag. 8. ἀλλα ἀκαθόδοτορος, ἀνθετεὶ γενεῷ τοιούτοις ἀλλοι τοις Τιτανοῖς τοιοῖς εἰπεῖς αὐτοῖς πρότυνοις, εἰπεῖν γενεότοις τοιοῖς ἀλλα ἐπινοιάτες εὐαλλεῖς, εἴησαν. Vide Observationes nostras in hunc locum.

Φίσομόν ὅτι ἀδικῶα, &c.] Quæ Deus præ- P. 425
novit; certo, sed non necessario effectum

suum consequuntur, nec arbitrii libertatem imminuunt, eorumque sunt quæ Contingentia Dialetici appellant. Qui ergo prædestinatus est a Deo; ex hac hypothesi & quod ad Deum pertinet, cuius voluntas constans est, neq; mutationi obnoxia, beatitatem fraudari non potest: quod ad ipsum autem prædestinatum spectat, cum libertate arbitrii sui polleat, mori potest peccati reus,

87